

INFORMATIVNO-POLITIČKI TIJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

ZAGREB: STUDENTI
OSTALI BEZ DOMA

BROJ
646

Subotica, 28. kolovoza 2015. Cijena 50 dinara

SURČIN BIO I
OSTAO SPECIFIČAN

HRVATI U BANATU

OBLJETNICA ZORE
U VAJSKOJ

INTERVJU
MARIN SKENDEROVIĆ

Privatizacija
medija

Od lošeg ne
može gore

OD SADA IZLAZI PONEDELJKOM!

www.svastara.rs

VOJVODANSKA Svaštara

AKCIJA!

5G

internet

već od

649 din

KARADORDEV PUT 2.
SUBOTICA
TEL:024/555765
WWW.TIPPNET.RS

RASHLADITE SE UZ KNJIGE U NAKLADI NIU „Hrvatska riječ“

HRVATSKA
RIJEC

Uvijek uz knjigu!

AKTUALNO

EU ulaže 34 milijuna eura u pograničnu suradnju Hrvatske i Srbije 6

TEMA

Obnavljaju se dva najveća studentska doma u Zagrebu
Studenti bez doma 8-9

Što donosi privatizacija medija

Od lošeg ne može gore 10-11

INTERVJU

Marin Skenderović, vinogradar iz Mirgeša

Politika krči vinovu lozu 12-13

SUBOTICA

Ostavljanje zimnice

Domaće je ipak najbolje 23

ŠIROM VOJVODINE

Obljetnica hrvatske udruge Zora u Vajskoj

Slijedi spajanje s Dukatom 24-25

Župa Surčin

Surčin je bio i ostao specifičan 26-27

KULTURA

HKPD Matija Gubec iz Tavankuta u Novom Vinodolskom

Učvršćivanje veza bačkih i primorskih Bunjevaca 32-33

SPORT

Stefan Klecin, karatist iz Sonte

Upornost prije svega 55

Reklamu zasadi

Kandidatkinja za predsjednicu SAD Hillary Clinton je rekla i sljedeće: »Ako želim fotografiju i priču na naslovnoj stranici, samo promijenim frizuru«. Ova izjava je primjerena tabloidnoj kulturi, čije mehanizme sigurno dobro poznaje aktualna kandidatkinja američkih demokrata, bivša prva dama, koja u izbornu trku ulazi sa zavidnom prednošću, kako to mediji prenose, jer više nego bilo tko drugi umije privući medije i financijere od čijih će se priloga plaćati predizborni mitinzi i reklame. Ta informacija ne zvuči kao nešto novo, ali vjerujem da će se svaki čitatelj smrznuti, bez obzira na ljetne vrućine, kada pročita kolika se suma predviđa za izbornu promoviranje bivše državne tajnice Hillary, a radi se o 2,5 milijarde dolara, prema pisanju New York Timesa.

Poznata je i njena izjava da »novinari imaju velik ego, ali nemaju mozak«. Imaju li pojedini novinari mozak ili nemaju, o tome mogu prosuditi čitatelji, ali kao novinar sigurno znam da tri dijalektička zakona koje je naveo Engels neće dovesti do društvenih stvaralačkih momenata koji će nadvladati mogućnost postojanja spomenutih 2,5 milijarde dolara namijenjenih za reklamu, tj. društveno uređenje u kojem je tako nešto moguće. O mozgu novinara se može razgovarati, ali, ako ništa drugo, novinari bar mogu postavljati pitanja, primjerice – zbog čega bi netko financirao baš kampanju Hillary?

Odgovor je jednostavan, o čemu su pisali Washington Post i New York Times, iznoseći kako je Hillary u vrijeme kada je predvodila diplomaciju u prvom Obaminom mandatu, lobirala kod raznih inozemnih vlada da poslove sklapaju s američkim kompanijama koje su financirale njenu kampanju kada se prvi put kandidirala za šeficu Bijele kuće.

Među bezbrojnim primjerima i predstojećim američkim izborima pokazuju da se bez plaćene promocije – reklame ne može, pogotovo kada je u pitanju »dramatizacija proizvoda«, kakva jest predizborna kampanja, jer se reklamom može dugoročno stvarati i održavati pozitivna predstava o događaju, osobi ili robu. Obrni-okreni, gdje god vidiš prazno mjesto reklamu posadi, a o tome se staraju masovni mediji i oglašivači.

Do reklama stižemo i u priči o privatizaciji medija u Srbiji, koja se mora okončati do konca listopada. Pojedini novinari tvrde kako su lokalni mediji u vlasništvu države, tj. lokalnih samouprava, bili prenositelji propagande vlasti, te da nisu služili javnom interesu, ali ostaje pitanje koje su namjere onih koji se pojavljuju kao kupci medija? Bez obzira na priču o segmentu projektnog financiranja na natječajima, novim vlasnicima kupljenih medija sfera interesiranja će sigurno biti i prihod od reklama. A kako drugačije zaraditi? Treba reći kako se ova privatizacija ne odnosi na medije čiji su osnivači nacionalna vijeća nacionalnih manjina, a glede elektroničkih medija zvuči razumno da se zadrže manjinske emisije zbog marketinške isplativosti u sredinama, gdje su nacionalne manjine u većini. Priča jest složena, ali što sad ostaje ovdašnjim medijima? Ostaje sadnja. Reklama ili kvalitetnih priloga – pitanje je sad! Utopija i dalje ostaje dozvoljena.

Z. S.

Akademija za menadžment medija u Novom Sadu

Prvi modul Akademije za menadžment medija, koja je kreirana prije svega za menadžmente manjinskih i lokalnih medija, održana je 21. i 22. kolovoza u zgradi *Magyar Szó*-a u Novom Sadu. Među 25 prisutnih medijskih profesionalaca iz manjinskih medija (*Magyar Szó*, *Hét Nap*, *Hlas ľudu*, *Ruske slovo*, *Libertatea*) u radu akademije su sudjelovali i direktor NIU *Hrvatska riječ* **Ivan Karan**, glavna i odgovorna urednica tjednika HR **Jasminka Dulić**, pravnik **Branimir Kuntić** i komercijalistica **Mirjana Dropulja**.

Akademiju za menadžment medija je kreirala konzultantska kuća *Giacomelli media* iz Ljubljane u suradnji s medijskom agencijom *Heror Media Pont* i Centrom za razvoj manjinskih i lokalnih medija iz Novog Sada.

Predavači su **Jurij Giacomelli**, osnivač i generalni direktor *Giacomelli media*, **Ladeja Godina Košir**, partner i direktorica *Giacomelli media* i **Nataša Heror**, direktorica *Heror Media Pont* i predsjednica Centra za razvoj manjinskih i lokalnih medija.

Pokrovitelji Akademije za menadžment medija su Ministarstvo za kulturu i informiranje Republike Srbije i Pokrajinsko tajništvo za kulturu i javno informiranje.

Drugi modul Akademije je zakazan za 6.-7. studenog. Između dva modula manjinski mediji će osmisliti i kreirati vlastite strateške projekte u cilju boljeg prilagođavanja postojećim uvjetima na tržištu medija kojeg obilježavaju stalne promjene i veliki utjecaj on-line medija.

J. D.

POGRANIČNU SURADNJA HRVATSKE I SRBIJE EU ulaže 34 milijuna eura

Europska unija uložiti će 34 milijuna eura u projekte prekogranične suradnje Hrvatske i Srbije koji bi trebali omogućiti otvaranje novih radnih mjesta i jačanje gospodarskog rasta, priopćila je u utorak Europska komisija.

Novi Interreg IPA program prekogranične suradnje Hrvatska-Srbija za razdoblje 2014. do 2020., koji je usvojila Europska komisija, fokusirat će se na poboljšanje kvalitete socijalnih i zdravstvenih usluga u tom području, promicanje održive energije, zaštite okoliša i turizma te jačanje regionalne konkurentnosti.

»Naši programi prekogranične suradnje osiguravaju konkretne mjere za poboljšanje kvalitete života građana i nude nove ekonomske prilike ljudima koji žive u pograničnim regijama Europske unije i njezinim susjedima«, kazala je europska povjerenica za regionalnu politiku **Corina Cretu**.

Interreg IPA program prekogranične suradnje Hrvatska-Srbija odnosi se na četiri županije u Hrvatskoj - Vukovarsko-srijemsku, Osječko-baranjsku, Brodsko-posavsku i Požeško-slavonsku - i 5 upravnih okruga u Srbiji - Sjeverno Bački, Zapadno Bački, Južno Bački, Sremski te Mačvanski upravni okrug.

Program vrijedi više od 40 milijuna eura, uključujući više od 34 milijuna eura iz prepristupnog programa IPA i Europskog fonda za regionalni razvoj.

Hina

PAJTIĆ, NYILAS I SODER

Pomoć migrantima

Predsjednik Pokrajinske vlade dr. **Bojan Pajtić** i potpredsjednik Pokrajinske vlade i predsjednik Pokrajinskog savjeta za migracije **Mihaly Nyilas**, razgovarali su 25. kolovoza sa šefom predstavništva Visokog komesarijata Ujedinjenih nacija za izbjeglice u Srbiji (UNHCR), **Hansom Fridrichom Soderom**.

Predsjednik Pajtić je u ovom susretu u Pokrajinskoj vladi istaknuo da je ova posjeta pravovremena i podsjetio da je Pokrajinska vlada za općine Kanjiža i Subotica od početka srpnja osigurala pomoć koja je sadržala 34. tone prehrambenih artikala, vode, sredstava za higijenu i dezinfekciju.

»Pokrajina će usmjeriti i 13,7 milijuna dinara pomoći općini Kanjiža za zdravstvene usluge i omogućavanje dobrih sanitarnih i higijenskih uvjeta namijenjenih izbjeglicama s Bliskog istoka, koji privremeno borave u našoj pokrajini. Veoma je važno stvoriti dobre uvjete prije zime, kada će okolnosti biti složenije«, istaknuo je Pajtić i pohvalio učešće i suradnju sa UNHCR.

Dr. Pajtić je naglasio da je Pokrajinska vlada uvijek pružala humanitarnu pomoć ljudima u nezavidnoj situaciji, te da kao narod i društvo imamo obvezu da iskažemo solidarnost.

Predsjednik Pokrajinske vlade naglasio je da je pored sagledavanja i praćenja stanja, nedavno osnovan i Pokrajinski savjet za migracije, koji će uspostaviti aktivnu suradnju s Komesarijatom za izbjeglice i migracije Republike Srbije i međunarodnim organizacijama.

Šef predstavništva Visokog komesarijata Ujedinjenih nacija za izbjeglice u Srbiji (UNHCR), Hans Fridrich Soder se zahvalio na onome što je do sada urađeno i AP Vojvodini, koja je kako je kazao uspješno reagirala na okolnosti s izbjeglicama s Bliskog istoka. On je naglasio da je Srbija je imala proaktivnu ulogu i reagirala je bolje od Grčke i Makedonije.

Soder je istakao da će UNHCR pomoći u potrepštinama i lijekovima namijenjenim izbjeglicama, koje trenutno borave u našoj pokrajini, te da je današnji razgovor jedan od koraka više za dobru organizaciju povodom ove situacije i njenog razvoja u predstojećem razdoblju. Soder je kazao i da je Srbija u ovim uvjetima reagirala bolje od drugih članica EU, koje preme međunarodnom zakonodavstvu imaju obvezu da pomažu izbjeglice.

Razgovoru je prisustvovao i potpredsjednik Pokrajinske vlade **Mihaly Nyilas**, koji je tom prilikom istaknuo da je u ovom trenutku, veoma bitna suradnja na praćenju priliva izbjeglica u Kanjižu, koja ima skromne kapacitete. Stoga je pravovremeno planiranje po njemu, jedan od važnijih aspekata zbog pružanja pravovremene pomoći izbjeglicama, kao i dobre organizacije ove lokalne samouprave.

Osnovano Pokrajinsko vijeće za migracije

Pokrajinsko vijeće za migracije, koje je osnovala Pokrajinska vlada, na konstitutivnoj je sjednici održanoj 21. kolovoza usvojilo program mjera i akcija koje će biti poduzete u narednom razdoblju u cilju rješavanja problema prouzročenih povećanim brojem migranata na teritorijima lokalnih samouprava Kanjiže i Subotice.

Predsjednik Pokrajinskog vijeća za migracije **Mihály Nyilás** je istaknuo kako se formiranjem ovog Vijeća Pokrajinska vlada aktivno uključila u poslove u svezi s upravljanjem migracijama na teritoriju Autonomne Pokrajine Vojvodine. Članovi ovog vijeća su predstavnici Crvenog križa Vojvodine, UNHCR-a, Direkcije za robne rezerve Vojvodine, Fonda za pružanje pomoći izbjeglim, prognanim i raseljenim osobama, Policijske uprave Novi Sad, kao i Pokrajinski povjerenik za izbjeglice i predstavnici pokrajinskih tajništava.

Pokraj sagledavanja i praćenja stanja Pokrajinsko vijeće za migracije će uspostaviti aktivnu suradnju s Komesarijatom za izbjeglice i migracije Republike Srbije i međunarodnim organizacijama.

IZBORNE AKTIVNOSTI DSHV-A

Za MO Bikovo i Aleksandrovo-Verušić

Izborne aktivnosti u Demokratskom savezu Hrvata u Vojvodini (DSHV) održane su u srijedu 19. kolovoza izbornom skupštinom za MO DSHV-a Bikovo u Domu kulture u Mjesnoj zajednici Bikovo. Za predsjednicu MO DSHV-a Bikovo ponovno je izabrana **Jasmina Benke**, a za zamjenika predsjednice izabran je **Petar Skenderović**. Novoizabrani članovi odbora MO DSHV-a Bikovo su: **Ivica Čović**, **Petar Antunović**, **Šime Pečerić**, **Ivan Rudić** i **Zlatko Kubek**, a **Slavica Skenderović** je predložena u Forum žena DSHV-a.

Članovi MO DSHV-a Bikovo usvojili su program rada predsjednice **Jasmine Benke** koji za cilj ima da na predstojećim izborima ovaj mjesni odbor postigne bolji izborni rezultat od dosadašnjih.

Izborna skupština za MO DSHV-a Aleksandrovo-Verušić bila je deseta od trideset dvije izborne skupštine, koje će se održati do 30. listopada, kada se na Saboru stranke bira novo vodstvo. **Ivan Ušumović** je izabran za predsjednika MO DSHV-a Aleksandrovo-Verušić u izbornoj skupštini koja je održana u petak, 21. kolovoza. **Ivan Ušumović** obnaša funkcije šefa vijećničke grupe DSHV-a u gradskoj Skupštini i člana Izvršnog odbora HNV-a, zaduženog za oblast informiranja. Za zamjenika predsjednika izabran je **Grgo Horvacki**. U mjesni odbor izabrani su: **Mirko Tonković**, **Antun Petrekanović**, **Ilinka Vukoja**, **Ivan Gabrić**, **Joso Lučić**. Kandidat MO DSHV-a Aleksandrovo-Verušić za člana predsjedništva subotičke podružnice DSHV-a je **Mirko Tonković**, a **Vanda Borkov** za Forum žena i **Neven Ušumović** za predsjedništvo Mladeži DSHV-a.

Članovima MO DSHV-a Aleksandrovo-Verušić obratio se predsjednik stranke dipl. ing. **Petar Kuntić**, koji je između ostalog naglasio: »Rezultati održanih izbora za savjete mjesnih zajednica su na političkoj sceni u Subotici pokazali da je DSHV-a četvrta politička snaga. A i da DSHV ima stabilno biračko tijelo. Za predstojeće lokalne i pokrajinske izbore formirat ćemo hrvatsku izbornu listu 'Hrvatska lista – Demokratski savez Hrvata u Vojvodini' na kojoj će se nalaziti i

kandidati koji nisu članovi Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini i, ako se svi angažiramo, možemo postići bolji izborni rezultat.«

Z. Ifković

DSHV u koaliciji s SNS-om i LSV-om u MZ Mala Bosna

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini će i u iduće četiri godine upravljati Mjesnom zajednicom *Mala Bosna*, ali sada u koaliciji sa Srpskom naprednom strankom i Ligom socijal-demokrata Vojvodine. Na osnovi koalicijskog sporazuma mjesto predsjednika Skupštine MZ *Mala Bosna* pripalo je SNS-u, zamjenika predsjednika Skupštine LSV-u, a tri člana Savjeta MZ DSHV-u.

Na konstitutivnoj Skupštini MZ *Mala Bosna*, koja je održana 19. kolovoza, za predsjednika Skupštine na mandat od 4 godine izabran je **Dragan Vujević** iz Srpske napredne stranke, a za zamjenika predsjednika Skupštine izabran je **Bela Đukić** iz Lige socijal-demokrata Vojvodine.

Savjet MZ bira se na 4 godine i broji 3 člana, a svi članovi su izabrani s liste Hrvatska lista - Demokratski savez Hrvata u Vojvodini. **Branko Vujić** je izabran za predsjednika Savjeta MZ *Mala Bosna*, **Antun Nadheđeši** za zamjenika predsjednika i **Vinko Stantić** za člana Savjeta.

Na izborima za članove skupština mjesnih zajednica na teritoriju Grada Subotice, koji su održani 19. srpnja, sudjelovale su tri izborne liste koje su dobile sljedeći broj mandata: Hrvatska lista - Demokratski savez Hrvata u Vojvodini 4 mandata, Srpska napredna stranka 4 mandata, Liga socijal-demokrata Vojvodine 3 mandata. Skupština MZ *Mala Bosna* broji 11 članova.

Z. Ifković

Uvjereni smo da će Hrvatska poštovati Ugovor o EU-u

Zaštita manjina jedna je od osnovnih vrijednosti Europske unije i načelo navedeno u Ugovoru o Europskoj uniji, a poštovanje jezične i kulturne raznolikosti jedan je od kamena temeljaca EU-a i uvjereni smo da će Hrvatska poštovati svoje nacionalne i međunarodne obveze, poručio je u utorak šef izaslanstva EU-a u Srbiji **Michael Davenport**.

Britanski diplomat je u povodu nedavne odluke vukovarskih vlasti da do daljnjega ne predviđa dvojezične ploče u tom gradu naglasio da je »zaštita manjina jedna od temeljnih vrijednosti Europske unije«, te da je »to načelo koje je eksplicitno navedeno u Ugovoru o Europskoj uniji«, objavljeno je na službenoj internetskoj stranici izaslanstva EU u Beogradu.

On je istaknuo i da se Europska komisija »brine da se prilikom primjene zakona EU poštuju temeljna prava i princip zabrane diskriminacije«, te da »poštovanje jezične i kulturne raznolikosti predstavlja jedan« od temelja EU, propisan članom 3 Ugovora o Europskoj uniji.

Ponavljajući već izraženi stav Europske komisije kako je nacionalna politika o jeziku, uključujući dvojezične javne natpise, u nadležnosti svake države članice pojedinačno **Davenport** navodi kako je »Komisija uvjerena da će hrvatske vlasti poštovati svoje nacionalne i međunarodne obveze, a poglavito Okvirnu konvenciju Vijeća Europe za zaštitu nacionalnih manjina kao i europsku Povelju o regionalnim i manjinskim jezicima, koje je ratificirala«.

OBNAVLJAJU SE DVA NAJVEĆA STUDENTSKA DOMA U ZAGREBU

Studenti bez doma

Ne samo da su studenti ostali bez domova, nego imaju i poteškoća s iznajmljivanjem stanova jer većina stanodavaca ne želi izdati stan na samo tri mjeseca koliko će trajati obnova domova

Zagreb i Rijeka bit će domaćini Europskih sveučilišnih igara koje će se održati u srpnju 2016. i tom prilikom primit će oko 4000 studenata iz cijele Europe. U užoj konkurenciji za domaćina bio je i Portugal kojeg je Hrvatska pobijedila svojim projektom obnove studentskih domova koji će

gnuti sportski kompleksi koje studenti i danas koriste. Danas je većina studentskih domova u lošem stanju. Najstariji paviljoni stari su preko 40 godina, namještaj nije mijenjan od izgradnje, drvenarija na prozorima je napola istrunula, a čistoća zidova ovisila je isključivo o dobroj volji stanara koji bi ih sami oličili. O

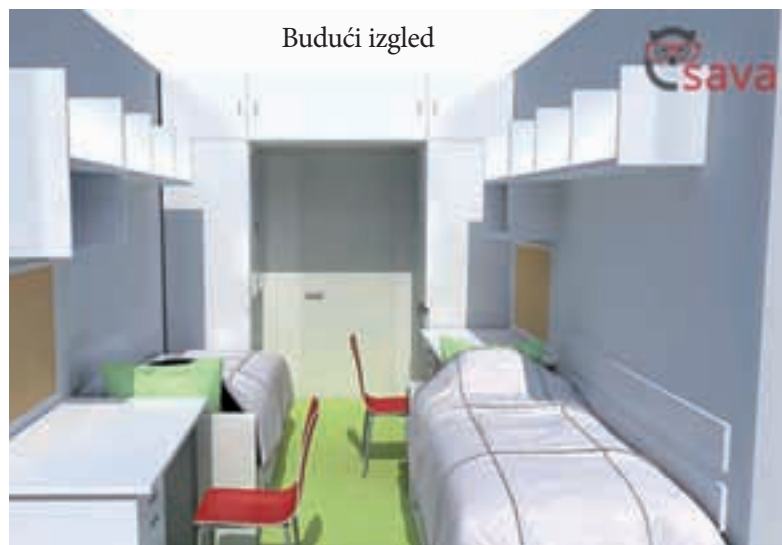
bilo ni riječi. Ugovor o radovima sklopljen je tek u proljeće da bi u srpnju studenti saznali da je taj ugovor poništen i da radovi još nisu ni počeli. Zbog svega ovog 4000 studenata ostat će bez mjesta sve do 15. prosinca, a s obzirom da radovi još nisu ni počeli, možda i duže.

PROJEKAT KAFARNAUM

Kako bi pomogli studentima, salezijanci **Damir Stojić** i **Ivan Šibalić** pokrenuli su projekt *Kafarnaum*. Ovom prilikom pozvali su svoje župljane da otvore svoje domove na nekoliko mjeseci i pruže studentima smještaj uz minimalnu naknadu.

Soba – sadašnji izgled

Budući izgled

poslužiti kao smještaj studentima iz preko 200 različitih europskih sveučilišta.

OBNOVA PRIJEKO POTREBNA

Domaćin Europskih sveučilišnih igara raspolaže određenim fondom. Hrvatska je u svom projektu navela kako bi taj fond iskoristila za obnovu studentskih domova koji bi tijekom igara poslužili kao smještajni kapaciteti. Sličnu priliku Hrvatska je iskoristila 1987. kada je bila domaćin Univerzijade. Tom prilikom izgrađeni su novi domovi i podi-

obnovi domova često se govorilo, međutim za to nikad nije bilo dovoljno sredstava.

RADOVI JOŠ NISU POČELI

Tako je odlučeno, na radost studenata, da će se ova prilika iskoristiti za obnovu studentskih domova *Stjepan Radić* i *Cvjetno*, dva najveća studentska doma u Zagrebu, kako bi zadovoljili posebne standarde za sportaše koji će boraviti u njima. Prvotni plan bio je da se svakog ljeta obnovi nekoliko paviljona kako bi svi oni bili gotovi do 2016. Ali 2015. je došla, a o obnovi nije

PROBLEMI SA SMJEŠTAJEM

Ne samo da su studenti ostali bez domova, nego imaju i poteškoća s iznajmljivanjem stanova jer većina stanodavaca ne želi izdati stan na samo tri mjeseca, koliko će trajati obnova domova. Vlada Republike Hrvatske i Studentski centar obvezali su se da će studentima isplatiti subvenciju od 400 kuna koja nije ni blizu dovoljna da pokrije troškove, te da će po tri ili četiri studenta moći biti u jednom stanu. Ove mjere nisu dovoljne da rješe probleme tolikih studenata.

Zasad su našli smještaj za 150 studenata i nadaju se da će im se ljudi i dalje javljati.

NAŠI STUDENTI

Radovima u studentskim domovima pogođeni su i studenti iz Vojvodine koji studiraju u Zagrebu i koji su se uvijek u velikoj mjeri oslanjali na smještaj u domovima. Martin Sudarević iz Subotice kaže kako se i ove godine prijavio za smještaj u *Stjepanu Radiću*: »Dobio sam subvenciju, što znači da ću biti subvencioniran s 400 kuna dok se ne budem mogao preseliti u dom. Kao rje-

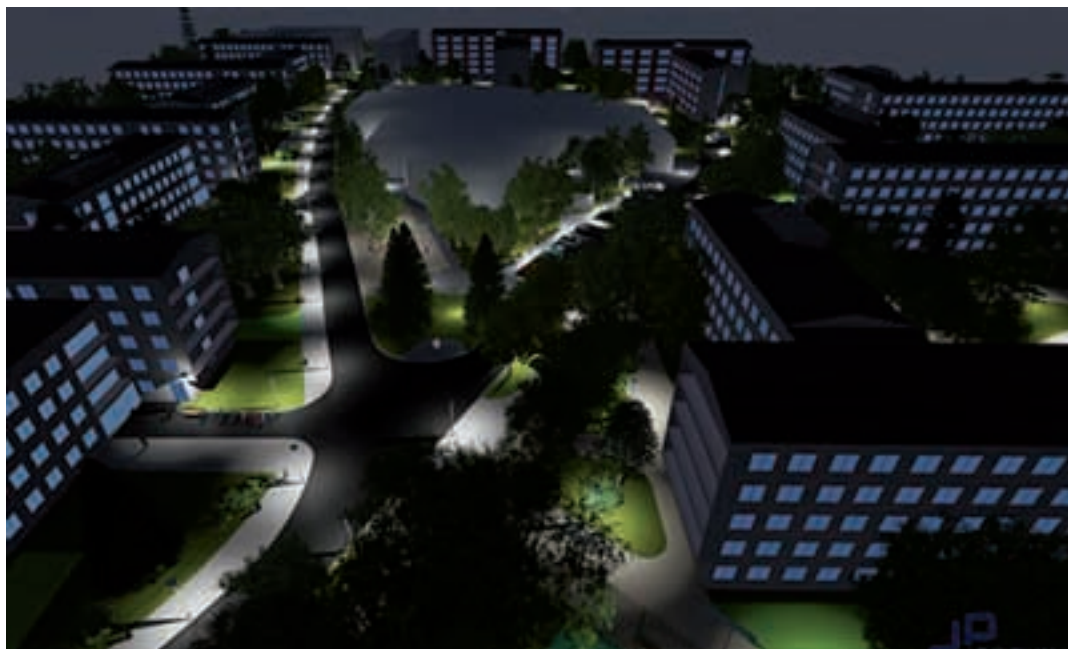
šenje planiram stanovati kod rodbine u Zagrebu ili se možda prijaviti u projekt *Kafarnaum*.« Ana Ivković je također ove godine dobila mjesto u domu, što je i očekivala jer je završna godina pa ima veće pogodnosti pri prijavi za mjesto u domu: »Ranijih godina smještaj nije bilo tako lako dobiti jer u Hrvatskoj nisu uzimali u obzir naša primanja, koja su naspram hrvatskih vrlo mala. Prije su naši studenti, pogotovo brucosi, teško dobivali mjesta u studentskim domovima preko regularnog natječaja, nego naknadno, preko ureda za studente izvan Hrvatske. Smatram da je dobro što se domovi konačno obnavljaju, pogotovo stari domovi jer im je kvaliteta bila jako loša.«

Problematika smještaja studenata slabo je popraćena od strane hrvatskih institucija u Vojvodini. Studenti iz Vojvodine koji žele studirati u Hrvatskoj, često se moraju snalaziti sami zbog čega sve manje studenata odlazi na studij u Hrvatsku, a zbog manjka podrške rijetko se i vrte. Stipendije koje primaju, obično su državne stipendije Republike Hrvatske. Ipak, iako institucije slabo prate naše studente u Hrvatskoj, mnogi pojedinci za naše studente ipak brinu i pomažu im kad god mogu pomoći.

Vedrana Cvijin

Projekt Doma Stjepan Radić

Prije renoviranja

Plan šetnica i sportskih terena

ŠTO DONOSI PRIVATIZACIJA MEDIJA

Od LOŠEG ne može GORE

Od 72 medija u državnom vlasništvu do sada prodano 13 * Novi vlasnici moraju programsku shemu zadržati pet godina, pa i programe na jezicima nacionalnih zajednica

U Srbiji trenutno ima 110 TV i 325 radio postaja. Tiraža dnevnih novina je 500.000 primjeraka, a samo prije dvije godine bila je 750.000. Ove godine procjene su da će mediji kroz marketing dobiti oko 130 milijuna eura, ali će 70 postotaka tog novca »otići« TV postajama. Važan je i podatak da se godinama smanjuje i količina novca u marketingu, pa je tako samo prije dvije godine ta brojka umjesto sadašnjih 130 milijuna bila 175 milijuna eura. Tako u brojkama izgleda današnje medijska scena u Srbiji. Što donosi privatizacija koja je u tijeku, u kom smjeru bi moglo ići informiranje s obzirom na to tko su novi potencijalni vlasnici medija i kakva je budućnost informiranja na jezicima nacionalnih zajednica, teme su kojima se bavimo u ovom tekstu.

NOVINARSTVO ILI PROPAGANDA

Privatizacija medija i izlazak države iz vlasništva u medijima tema je o kojoj se dugo govori i polemizira argumentima za i protiv. No, konačno je izgleda došao kraj za državne/općinske medije koji su nekada postajali u skoro svim općinama i gradovima i čiji su osnivači bile lokalne samouprave koje su ih u potpunosti ili djelomice i financirale, jer se do konca listopada mora okončati privatizacija medija. Ovog ljeta tako je oglašena prodaja 37 medija od 72 koliko ih je u državnom/općinskom vlasništvu. Do zaključenja ovog teksta prodano je 13. Neki su prodani iz prvog puta, neki će nove vlasnike potražiti na novim aukcijama, a neki će biti i

ugašeni. Svakako da je proteklih tjedana prodaju medija obilježila vijest da je Radio Šid prodan po cijeni koja je 76 puta veća od početne i da je za njega plaćeno oko 536.000 eura, što je više nego li za Studio B, kao i vijest da je RTV Bačka Palanka prodana po 25 puta većoj cijeni od početne i to za četvrt milijuna eura, iako ne posjeduje nikakvu imovinu. Već prve aukcijske prodaje u orbitu su izbacile i nekoliko imena koja nemaju veze s medijima, ali koja se pojavljuju kao kupci i po nekoliko, prije svega, TV postaja.

»Još smo na samom početku ovog procesa, te bi bilo neozbiljno davati neke paušalne ocjene o tome kakav će biti ishod novog kruga privatizacije medija. U svakom slučaju, privatizacija je ipak manje zlo. Lokalni mediji koji su u vlasništvu države, to jest lokalnih samouprava, (bili) su prenositelji propagande vlasti – čast izuzecima, naravno. Vlastodršci su ih tretirali kao svoje vlasništvo, gdje uvijek mogu doći i govoriti što god žele, ionako im nitko neće postavljati delikatna pitanja. Privatizacija će ovu naviku političara na neki način mijenjati, ili bar otežati lokalnim vlastima da plasiraju svoju propagandu u etar, iako već sada vidimo primjere kako namjeravaju u pojedinim lokalnim samoupravama očuvati svoje dosadašnje 'pravo' na ove medije – protuzakonito, dakako«, kaže za *Hrvatku riječ* novinar **Csaba Pressburger**, član IO Nezavisnog društva novinara Vojvodine. **Slobodan Krajnović**, glavni i odgovorni urednik novosadskog Radija 021, ne očekuje velike lomove na medijskoj sceni poslije privatizacije i ne očekuje promjene na gore glade informi-

ranja građana. »Hajde da se prvo zapitamo – gdje smo mi to danas? Ovakva medijska slika Srbije najgora je u posljednjoj dekadi. Nije se ona pokvarila jučer ili danas, već mediji postepeno propadaju i postepeno teče taj proces urušavanja, ne samo medija već i novinarske profesije. Novinarstvo u Srbiji dotaklo je dno i ne vidim gdje možemo dalje potonuti. Što se tiče medija koji trebaju sada prijeći u ruke novih vlasnika, ne mogu reći da će građani neke općine biti uskraćeni za informiranje. Možda će biti uskraćeni za informiranje na koje su do sada navikli, ali nisam siguran ni da je to bilo informiranje potrebno javnosti. Prije svega mislim na općinske medije o čijoj privatizaciji se govori od 2007. godine i za koju su se rokovi jako dugo prolongirali. Sada smo došli u situaciju da se to radi 'na vrat, na nos', jer se sve mora okončati od 31. listopada«, kaže Krajnović.

(ZLO)UPOTREBA JAVNIH INTERESA

Privatizacija znači da će mediji koji su do sada živjeli zahvaljujući stalnim prihodima iz općinskih kasa ostati bez tog izvora financiranja, te postoji bojazan da to mnogi neće preživjeti. »Da, sigurno će neke općine ostati bez lokalnog informiranja. To je svakako za žaljenje. Ali treba postaviti pitanje: jesu li mediji u vlasništvu lokalne samouprave do sada ispunili svoju ulogu? Jesu li služili javnom interesu? Jesu li bili kritički nastrojeni prema lokalnim vlastima? Opet, čast izuzecima ali većina tih medija, koji će biti možda ukinuti, ni do sada nisu

imali uređivačku politiku nalik javnih servisa«, kaže Pressburger. Ono što sada očekuje medije je projektno financiranje, ali i tu se krije zamka zvana politički utjecaj, koji se, pokazali su i ovogodišnji natječaji, nikako ne može zanemariti. »Ovo je bila prva godina u kojoj se sredstva dijele po novom modelu. Prva pozitivna stvar je da sada mogućnost sudjelovanja na natječaju imaju

svi, pomak je i što komisija koja donosi odluke većinski mora biti sastavljena od predstavnika neovisnih medijskih organizacija ili novinarskih udruga i da neovisni članovi komisije budu u većini, što znači da uvijek mogu preglasati predstavnike općinskih vlasti. Pokazalo se ove godine da ni to nije baš najbolji model, a sve te nepravilnosti trebale bi se ispraviti u narednim natječajima. Bilo je namještanja, političkih utjecaja, namještanja komisije, ali bar u polovici općina to funkcionira sasvim pristojno«, kaže

Krajnović koji projektno financiranje vidi kako korak prema objektivnom informiranju.

MANJINSKI MEDIJI

Posebna priča u ovoj priči o privatizaciji medija je sudbina programa koji se emitiraju na jezicima nacionalnih zajednica.

»Novi vlasnici medija će morati zadržati manjinske programe u sadašnjem obliku najmanje do pet godina. Što će biti poslije, to nitko ne zna. Ni radijske, ni televizijske frekvencije nisu dane doživotno, i to treba imati na umu. Inače, ja ne vidim razloga da novi vlasnici, koji će eventualno kupiti elektroničke medije koji imaju programe na manjinskim jezicima, čim budu mogli, ukinu te emisije. Zašto bi

taciji publikacije *Manjinski mediji* – generiranje kapaciteta istaknuo da je bitno da mediji na lokalnom ili regionalnim nivou informiraju o dešavanjima u nacionalnim zajednicama, i po njegovom mišljenju postojanje takvih medija, kao i njihovo stabilno financiranje, ne treba biti upitno.

Privatizacija koja je u tijeku ne odnosi se na medije čiji su osnivači nacionalna vijeća nacionalnih zajednica, ali se i oni moraju boriti za svoj opstanak na surovom tržištu, smatra ravnateljica lista *Magyar Szo Rozalija Ekres*, a njena ideja je udruživanje. »Mislim tu na udruživanje i zajednički nastup prema oglašivačima, odnosno na ukupnjavanje zajedničkog tržišta koje mi kroz naše tiskane medije, a sada već i elektroničke, nudimo

sti svoga programa dobivali dio marketinškog kolača.

KOME TREBA REGIONALNI SERVIS?

Zakon nalaže da se država mora povući iz vlasništva u medijima, te se svi mediji ili moraju privatizirati ili će se ugasiti. No, prije usvajanja zakona bilo je i takvih glasova koji su se zalagali za takozvane regionalne javne servise, koji bi trebali osigurati informiranje građana o temama značajnim za određenu regiju.

»Što se tiče ideje regionalnih ili lokalnih javnih servisa, o tome se može diskutirati. Najveći problem bi bio naravno financiranje tih oblika javnih servisa. Građani nisu voljni financirati ni pokrajinski ili republički javni servis,

»druge srane«, odnosno iz medija koji je od početka bio u privatnom vlasništvu, ideju o regionalnim javnim servisima uopće ne prihvaća. »Srbija, ovakva mala kakva je, jedinstven je primjer da ima dva javna servisa. Po meni jedan javni servis, a u našem slučaju dva, je sasvim dovoljan. Ako RTV Vojvodine ima dopisništvo u svakom većem mjestu u Vojvodini, koja je svrha nekih regionalnih servisa? U tome da ljudi koji su navikli da žive od novca iz općinskih kasa nastave živjeti na tuđoj grbači?«, kritički se na tu ideju osvrće Krajnović.

Što donosi privatizacija medija bit će jasnije za nekoliko mjeseci, kada se bude vidjelo što su stvarne namjere onih koji se danas pojavljuju kao kupci. Jesu li spremni uložiti svoj novac

IMA LI OVDJE NOVINARA?

»Često se govori da će privatizacijom medija građani biti uskraćeni za informiranje o lokalnim temama. Što su to lokalne teme? U većini slučajeva kod nas se lokalno izvještavanje svodi na izvještavanje u korist vladajuće stranke, bez obzira na to koja je partija na vlasti. Ljudi u medijima koji su u općinskom vlasništvu više se ne prepoznaju kao novinari, već jednostavno kao službenici koji rade za aktualnu vlast i bave se temama koje oni nameću, odnosno bave se pozitivno-propagandnim izvještavanjem onoga što trenutno radi vlast. Ne kažem da toga nema i u privatnim medijima, ali je to daleko manje prisutno nego li u općinskim medijima«, kaže Krajnović i podvlači da su medijima zavladaile partije, što je proces započet još početkom dvijetisućitih.

to uradili? S jedne strane, mogu konkurirati za određena sredstva koja su namijenjena za održavanje programa na manjinskim jezicima, s druge strane možda će biti i marketinški isplativo emitirati manjinske emisije u sredinama gdje je manjinski živalj u većini«, optimistički na ovo gleda Pressburger. Možda tom optimizmu ima i mjesta, jer je potporu programima na jezicima nacionalnih zajednica obećao i Pokrajinski tajnik za kulturu i javno informiranje *Slaviša Grujić*, koji je prošlog tjedna na prezen-

našim oglašivačima. Što znači da bi takav pristup omogućio nekom oglašivaču da svoj oglas ili reklamu plasira ne populaciji od 250.000 ljudi, koliko broji mađarska populacija, nego još na 50 ili 60 tisuća Slovaka, 50.000 Hrvata i drugih nacionalnih zajednica«, kaže za naš list ravnateljica mađarskog dnevnog lista. Ovo je tek ideja, ali bi mogla biti dobar put. To najbolje znaju elektronički mediji koji su svojevremeno udruženi u ANEM sudjelovali i u zajedničkom marketingu i u ovisnosti od slušano-

pa čisto sumnjam da bi bili oduševljeni nekim novim nametima za održavanje dodatnih medija. Po meni, bilo bi idealno da se svaka lokalna zajednica izjasni na nekom referendumu želi li lokalni/regionalni javni servis u svom okruženju i da ga putem preplate financira. Ako jedna lokalna zajednica bude bila dovoljno zrela i spremna radi javnog interesa financirati svoj javni servis koji će raditi po adekvatnim principima, trebalo bi ih pustiti da to i ostvare«, smatra Pressburger. No, Slobodan Krajnović, koji je sa one

ili se medija žele dokopati samo da bi iz još nekog izvora namaknuli koji državni dinar, da li se iza svega kriju interesi političkih stranaka, kakav interes ima netko tko u kupovinu medija uloži stotine tisuća eura iako zna da ne može vratiti uloženo, i još mnoga druga pitanja stoje otvorena za tjedne koji dolaze. Samo da ne bude kao u slučaju prodaje medija od prije sedam, osam godina kada je većina privatizacija pošla »po zlu«.

Zlata Vasiljević

MARIN SKENDEROVIĆ, VINOGRADAR IZ MIRGEŠA

Politika krči vinovu lozu

Samo otkad se ja bavim ovim poslom prominilo se ne znam ni ja koliko vlada i ministera. A svaki minister ima svoju politiku, a nije-dan dugoročnu. A za vinograd ne možeš praviti kratkoročnu politiku. Vinograd nije kuruz, jel kaka druga kultura: posadiš, obereš, pa na godinu drugo * Kadgod je bio Podrum Palić, koji je otkupljivo grožđe, a sad je politika taka da se uvoze strana vina, sumnjivog kvaliteta i porekla. A jeptina

Razgovor vodio: Zlatko Romić

Mnogo je toga što ukazuje na činjenicu da su Subotica i njezina okolica bili razvijeno vinogradarsko područje. Toponimi poput Bačkih Vinograda, pa Istočnih, Zapadnih i Bajskih vinograda u Subotici ne ostavljaju mjesta sumnji čime su se ljudi u tim područjima bavili. Isto je, recimo, i s Tavankutom ili Mirgešom, gdje je ova vrsta poljoprivredne proizvodnje na njihovim pjeskovitim predjelima bila dominantna. Međutim, nekako s kraja sedamdesetih i početka osamdesetih godina prošloga stoljeća u ova su dva sela vinogradi sve više počeli

ustupati mjesto voćnjacima da bi tek u posljednjih desetak godina došlo do sporadičnih vraćanja uzgoju vinove loze. Naš sugovornik **Marin Skenderović** iz Mirgeša u potpunosti se uklapa u ovaj sažeti uvod: korijeni njegovog obiteljskog stabla usko su vezani s korijenima vinove loze, a iako nekoliko puta krčeni, vinogradi na njihovom imanju ponovno su nicali. Uostalom, poslušajmo njegovu priču:

»Moji stari su se oduvijek bavili vinogradima: bavio se pradida, a bavio se i dida sve dok im Titov režim nije oduzeo zemlju, i vinograde i sve ostalo. Al opet: tata je krenio s malo

vinograda, pa se sadilo malo više, pa je opet došlo vrime kad se više nije radilo to staro vinogradarstvo. To je bio crnački poso: radilo se puno i provodilo tušta vrmena u vinogradu. I na kraju je došlo vrime da se sade novi vinogradi, s drugim uzgojnim oblikom, pa smo se i sami učili tom poslu i na kraju imamo karlovački uzgojni oblik. To je 'liza' na najvećoj površini u našem vinogradu i možem kazat da daje dobro vino. Ona ko da je napravljena za naše područje: ne smrzne se, znači otporna je na zimu, a skupi i puno šećera, pa zbog tog daje kvalitetno i jako vino. Zbog tog su je zavolili i

vinogradari, a vrimenom i ljudi. Osim 'lize', imamo i 'kevedinku', koja je ko sorta najbolja za rdave piskove. Imamo i 'beogradsko bilo' i još par sorti. Sve u svemu, malo se bavimo vinskim, a malo stolnim sortama.«

HR: Kada ste počeli s ovim načinom proizvodnje i koliku površinu vinograda obrađujete?

Počeli smo 2002. kad su posađeni prvi »novi vinogradi«. Od tog doba iz godine u godinu smo sadili sve više i više da bi stigli do današnji pet jutara. Nama je, međutim, najveći problem plasman, jel ništa nije organizirano pa smo

pripušteni sami sebi. Kadgod je bio Podrum *Palić*, koji je otkupljivo grožđe, a sad kako se snađemo. Al opet, danas dobar dio grožđa prodamo, a vino koje napravimo ostane za nas i naše bližnje. Isto je i sa stolnim sortama: prodaju se ko se kako snađe. Malo ode megamarketima, malo peci.

HR: U kolikoj Vam mjeri pomaže suradnja s Etno salašem *Balažević* i Hrvatskim kulturno-prosvjetnim društvom *Matija Gubec* iz Tavankuta općenito? Naravno, kada je riječ o plasmanu Vaših vina za potrebe seoskog turizma.

Možem kazat da je saradnja i lipa i dobra, ne samo kad je rič o vinu nego i o promociji naši ovdašnji proizvoda ljudima sa strane. Upravo zafaljujući *Gupcu* za nas i naše proizvode daleko se čulo.

HR: Kakvim vidite tu suradnju i razvijeno ruralnog turizma općenito u odnosu na Mađarsku, Hrvatsku ili Sloveniju, gdje se proizvođači i međusobno udružuju i od toga prave lokalne brendove?

Pa, fala Bogu, možem kazat da i kod nas dolaze mladi ljudi koji to vole i koji su ostili i vidili da se tu mož štogod uradit. U Tavankutu je već počelo radit jedno tako udruženje, a i ode kod nas u Mirgešu se o tom uveliko razmišlja, jel je svima nama jasno da smo zajedno jači i da će se tako puno lakše čut za nas.

HR: Koliko je danas vinogradara u Mirgešu i u Tavankutu?

Sitni ima. Al oni koji se malo ozbiljnije bave ovim poslom u Mirgešu je dvojca-trojca.

HR: Što je, po Vašem mišljenju, bio razlog gotovo potpunog nestanka bavljenja vinogradarstvom u Mirgešu i Tavankutu?

Politika je bitna u ciloj ovoj pripovitki. Kazo sam već da je ode kadgod bio organiziran otkup, a i u Tavankutu je bila ispostava Podrums *Palić*. Inače, puno ljudi je imalo podrume, vino se puno više pilo, a dola-

zili su ljudi i iz Sombora i drugi okolni mista kod nas kupovat vina. Dakle, politika je bila taka da se poticala domaća proizvodnja. Međutim, sad je politika taka da se uvoze strana vina, sumnjivog kvaliteta i porekla. A jeptina. Tako da je nama ostala borba da dokažemo i pokažemo da mi imamo kvalitet. Ne kažem da u drugim zemljama ne prave dobra vina, al kod nas stigne puno rđavi i jeptini.

HR: Kako, kada je »o politici« riječ, gledate na odnos države, odnosno Ministarstva poljoprivrede prema vinogradarstvu?

Pa vite ovako: samo otkad se ja bavim ovim poslom prominilo se ne znam ni ja koliko vlada i ministra. A svaki ministar ima svoju politiku, a nije-dan dugoročnu. A za vinograd ne možeš praviti kratkoročnu politiku. Vinograd nije kuruz, jel kaka druga kultura: posadiš, obereš, pa na godinu drugo. Ne kažem, bilo je i poticaja, čak i brespovratnog novca. Prijavili smo se mi i tamo, al naravno da su dobili oni koji su u to vrime bili politički podobni. No, dobar dio ti vinograda više ne postoji. Razlog je bio taj što su od nepovratnog novca za opremu vinograda kupljeni stubovi i žica koji su na kraju završili u otpadu. Ne kažem da je to uvijek bio slučaj, jel ima ljudi kojima je to pomoglo u vinogradarstvu, al taki jedan vinograd za koji je dobiven novac a nije uloženo u njegov sam čak i ja krčio.

HR: Koliko je bavljenjem vinogradarstvom skupo?

Prilično je skupo. Tribaju stubovi, a triba i žica ako će se raditi sadnicama. Mada se kod nas u piskovima mož raditi i reznicama, jel filoksera u pisku ne mož napast korenov sistem. To nam je Bogom dano, jel ne samo da je proizvodnja reznicama jeptinija nego je, u jednu ruku, i cigurnija. Ako se, na priliku, dogodi da se pojedine sorte, koje su manje otporne na zimu, smrznju, one će se u reznicama obnoviti. Dok, ako se sadi sadnicom, pa se izmrzne,

tu je kraj pripovitke, jel će kreniti divije, a to nije ništa.

HR: Koliko je mehanizacija prisutna u vinogradu i koliko je ona skupa?

Brez mehanizacije u današnje vrime ne mož ništa, jel fizički rad na kraju više košta. Snalazili smo tako što smo i kupovali, al i sami pravili mašine tako da, što se ovog tiče, možem kazat da imamo zatvoren krug: imamo to što nam triba.

HR: Koliko pažnje posvećujete vlastitom usavršavanju, od korištenja interneta, preko čitanja stručne literature i odlazaka na stručne skupove, pa do savjetovanja sa stručnjacima?

Pa brez tog danas ne mož ić naprid. Zafaljujući našoj Poljoprivrednoj stručnoj službi, koja nam puno pomaže, prija četiri-pet godina smo tokom cile godine išli na stručna pridavanja u Sremske Karlovce. Odlazili smo s njima i u Kecskemét i u Hrvatsku di smo takođe imali prilike viditi kako se tamo radi. Primera radi, u Hrvatsku nisu išli samo vinogradari nego i oni koji se bave stočarstvom, pa smo obašli i njeve farme. Možem kazat da se i u vinogradarstvu i u stočarstvu kod nji očlo dalje neg kod nas, jel se i o ljudima tamo više vodi računa neg ode.

HR: Kakva je ova godina za vinogradare, napose ukoliko se uspoređi s prošlom: kišovito i opterećenom bolestima?

Da, lani je bilo dosta bolesti, a i grožđe je bilo kiselije, znači s manje šećera, pa je i kvalitet vina zbog tog bio manji. Fala Bogu, ova godina za vinogradare je idealna. Nije bilo problema sa zaštitom, jel nije bilo ni uslova za kake veće bolesti. Naravno, i to riješimo uz pomoć Poljoprivredne stručne službe, al i komšija s kojima razminjivamo iskustva. Sve u svemu, kvalitet i grožđa i vina ove godine će bit bolji neg prošle. Bilo je i puno sunca, a grožđe je već skupilo dosta šećera. Istina, kasnijim sortama triba još vrimena, al godina obećava.

HR: Kakav je inače tretman vinograda: koliko ga često špricate i koja je razlika u odnosu na voćarstvo ili povrtlarstvo?

Sve to zavisi od vrimena, al ove godine smo stvarno malo polivali vinograd. Al, moram i to spomeniti da to i nisu nike otrove, jel insekticida, osim s prolića kad se pojave grinje, nema u vinogradu. Tu nam opet puno pomaže Poljoprivredna stručna služba koja nam postavlja klopke i pratimo razvoj štetočina: i groždanog moljca, i cikade... To što se vinograd manje prska i s puno manje otrova dobro je i za zdravlje, ali i za buđelar. Bavio sam se i voćarstvom, pa dobro znam razliku.

HR: Jeste li počeli s berbom?

Da, stolne sorte smo već počeli i uglavnom i prodajemo megamarketima i na peci. I njima smo se počeli ozbiljnije baviti, jel budućnost vidim u tom.

HR: Obradujete li ili prigodom većih poslova, poput rezidbe ili berbe, angažirate i dodatnu radnu snagu?

Veći dio poslova radimo sami, al za berbu jel rezidbu triba više ljudi, pa pogodimo i domaće radnike, al dođu nam i oni iz Pačira, Stare Moravice. Ti ljudi sa strane i inače tu dolaze, ne samo zbog vinograda nego i zbog radova oko voća, jel povrća.

HR: Kako gledate na konkurenciju iz uvoza, a koja je dosta prisutna upravo na mjestima gdje i Vi prodajete svoje grožđe?

Fala, Bogu, razliku sad već vidi velik broj ljudi. Osnovna razlika je u tom što je naše grožđe sveže. Mi ga uzberemo sad, a ono je već za par sati na rafu u dućanu, jel na tezgi na peci. S druge strane, grožđe iz uvoza često je dehidrirano, jel ko zna kad je ubrano i ko zna koliko je kilometri prišlo dok nije stiglo ode. Na peci se, na primer, uvijek stvori red tamo di se prodaje domaće grožđe.

DVORAC SPITZEROVIH U BEOČINU

Čekanje na suglasnost koči projekt obnove

*Kulturni forum iz
Srijemske Mitrovice i
Inicijativa za Kraljevinu
Srbiju iz Novog Sada
žele renovirati oronulo
zdanje sredstvima među-
narodnih fondova te ga
oživjeti novim sadržajima.
Međutim, već skoro osam
mjeseci čekaju suglasnost
nadležne Republičke
direkcije za imovinu*

Osim rijetkih, u koje se sporadično ponešto i ulaže, dvorci Vojvodine, nekada blještavi simboli bogatstva i luksuznog života, danas su uglavnom napuštena, oronula zdanja koja propadaju. Jedan od njih je i Dvorac Spitzerovih u Beočinu, koji i pored statusa spomenika kulture, danas liči na »kuću duhova«.

Međutim, ideju da zaustave propadanje ovog velebnog zdanja imaju udruge – Kulturni forum iz Srijemske Mitrovice i Inicijativa za Kraljevinu Srbiju iz Novog Sada koje ga žele renovirati sredstvima među-

narodnih fondova te ga oživjeti novim sadržajima. Dvije su udruge odlukom Općine Beočin dobile u zakup spomenuti dvorac, ali već skoro osam mjeseci čekaju suglasnost nadležne Republičke direkcije za imovinu, što je bio i povod njihovog nedavnog otvorenog pisma premijeru **Aleksandru Vučiću**, s ciljem »bržeg rješavanja ovog predmeta«.

VIŠENAMJENSKO OŽIVLJAVANJE

»Dvorcu je neophodno, nakon obnove, uvođenje novih sadržaja kroz koje je potrebno,

pored reanimacije i skretanja pažnje na ovo kulturno dobro, postići podizanje kulturološke i socijalne svijesti kod ljudi, te njegovom eksploatacijom osigurati njegovo materijalno očuvanje i spriječiti da zauvijek iščezne sa spiska nacionalne kulturne baštine«, kaže za HR predsjednik Upravnog odbora Kulturnog foruma iz Srijemske Mitrovice **Radomir Jovelić Višerov**. »Naša ideja je u sklopu Dvorca otvoriti Muzej nacionalnih nošnji podunavskih regija, restoran s vinotekom ili pivotekom, Hostel, knjižnicu, suvenirnicu, urede za potrebe raznih

Nekada ponos Beočina, a danas oronulo zdanje

domaćih i međunarodna predstavništava, dvoranu za vjenčanje, kao i postaviti donatorski zid. Oživjeti Dvorac novim sadržajem, poštujući naslijeđenu formu, kao vrijednost kulturnog dobra, jeste pokretanje očuvanja i zaštite s više aspekata. Shvaćanje značaja njegove kulturno-povijesne energije je vrlo bitno za njeno pretakanje u suptilnu formu novih sadržaja u cilju oživljavanja centralnog područja Beočina i ponovno skretanje pažnje ljudima na dimenzije povijesne i kulturne veličine ovog spomenika.»

MEĐUNARODNI FONDOVI

Sredstva za financiranje obnove Dvorca zainteresirane udruge planiraju osigurati preko međunarodnih fondova koji financiraju ovakve projekte. »U tom pravcu mi smo već okupili neke značajnije domaće i inozemne institucije i pojedince koji imaju iskustva kada su u pitanju restauracija i konzervacija ovakvih objekata i koji imaju pozitivna iskustva s međunarodnim fondovima, koja nam mogu biti od velike koristi. Naravno, imamo ideju i kada je u pitanju suradnja s Vladom SR Njemačke, ali o detaljima te suradnje još ne bismo govorili. Što se tiče pomoći pokrajinske i republičke Vlade poslije potpisivanja ugovora mi ćemo im se obratiti, i vidjeti koliko su oni zaista spremni uključiti se u ovaj projekt«, pojašnjava Jovelić Višerov.

On ističe i kako su dvorci Vojvodine, pa tako i ovaj Spitzerovih, dio bogatstva kulturnog naslijeđa pokrajine. »Gradnja dvoraca po Vojvodini započela je krajem 18. stoljeća, pa su prema tome i stilovi gradnje ovih objekata različiti i pripadaju prelaznom razdoblju od baroka do klasicizma. Kao dio kulturnog identiteta naroda koji su živjeli na ovom prostoru, dvorci su duboko utkani

u povijest, kulturu i tradiciju Vojvodine. Bila bi velika šteta prepustiti ih zubu vremena, jer dvorci u Vojvodini nisu samo slika jednog vremena i načina života njihovih vlasnika, bogatih veleposjednika, vojnih, trgovačkih i zanatskih obitelji, nego su i dio bogatstva graditeljskog, povijesnog, kulturnog, ekonomskog i turističkog naslijeđa Vojvodine«, navodi naš sugovornik.

JEDINSTVEN PRIMJER EKLEKTIČKE ARHITEKTURE

Dvorac u Beočinu sagradio je obitelj njemačkog podrijetla Spitzer po projektu **Imrea Steindala**. **Eduard Spitzer** je bio suvlasnik Beočinske tvornice cementa, sadašnjeg *Lafargea*. Dvorac je građen od 1890. do 1892. Prema mišljenju stručnjaka, ova zgrada u arhitektonskom kontekstu Vojvodine predstavlja jedinstven primjer eklektičke arhitekture posebne namjene s veoma vrijednim dekorativnim programom ostvarenom u duhu secesije, naročito u enterijeru.

Nakon godina korišćenja, što u privatne, što u državne svrhe, dvorac nije u uporabi od 1988. godine. Odlukom Vlade Republike Srbije, objekt je 1997. dobio status spomenika kulture i stavljen je pod zaštitu države. Tijekom 2000. rekonstruiran je krov dvorca, ali su oluci ubrzo nakon toga pokradeni, a prije dvije godine saniran je potok koji je pretio srušiti jedan dio objekta.

Inače, ovaj je objekt ranije bio atrakcija Beočina i predstavljao ponos za njegove građane. Nekada je uz dvorac postojala, popularno zvana, *Spitzer bašta*, uređeni i ograđeni park gdje su se slobodno šetale srne, jeleni i paunovi. Dvorac je bio inspiracija mnogim filmskim redateljima. Tamo su snimana sljedeća ostvarenja – *Doručak sa đavolom*, *Sveti pijesak*, *Uzavreli grad*, *Dječak i violina* te *Crna mačka, bijeli mačor*.

D. Bašić Palković

IZGUBLJENA JOŠ JEDNA GRAĐEVINSKA SEZONA

»Čekajući suglasnost Republičke direkcije za imovinu ove smo godine propustili konkurirati na dva natječaja kod EU, gdje smo bar na jednom od njih imali ozbiljnu priliku proći. Nažalost, ostaje gorak okus da je izgubljena još jedna građevinska sezona i šansa da se zaustavi propadanje dvorca Spitzerovih«, kaže Radomir Jovelić Višerov.

HRVATI U BANATU

Nisu tikva bez korijena

Kultura zbližava ljude i jedan je od elemenata koji će znatno pridonijeti da zaboravimo sve ružno iz devedesetih godina

Skupina pripadnika hrvatskog naroda koja danas živi u Banatu naseljava, u manjem ili većem postotku, mjesta – Boka, Neuzina, Perlez, Starčevo i Opovo, a značajniji broj živi u Zrenjaninu. Svi su oni štokavci, a stari zavičaj valja im tražiti u nekadašnjim županijama Ličkoj i Modruškoj, te na prostorima oko Petrinje i Gline. U istraživanju hrvatskih govora u

bio dotadašnje svoje značenje, pa su se hrvatski brodograditelji u većem broju raselili, a zabilježena su i pomađarivanja bečejskih hrvatskih obitelji. Po podacima **Ante Jagića** iz 1924. godine bilo je u Radojevu oko 350 Hrvata, u Boki je njihov broj iznosio nešto manje od 700, a u Neuzini ih je bilo oko 200. Bilo je to već vrijeme kad su stali gubiti hrvatske općine i škole. Po **Vladimiru**

godine, jedna od najznačajnijih i najvrednijih secesijskih ostvarenja u Zrenjaninu. Vanjska fasada katedrale uređena je 1990. godine, a dotrajali pod obnovljen je mramornim pločama 2001. godine. Od pet zvona najveće je iz doba gradnje crkve, četiri manja odnijeta su u I. svjetskom ratu, a nova izlivena 1938. godine u Zagrebu. Jedno od njih napuklo je 2001., pa je preto-

postotaka od ukupno 76.511 žitelja. Manji dio ove nevelike nacionalne zajednice okuplja Hrvatska kulturna udruga **Antun Gustav Matoš**. Temelje ove udruge postavili su **Aleksandar Lakatuš** i **Silvija Pavlović**. »Od osnivanja *Matoša* proteklo je dvije godine, a još i dan-danas se borimo za svakoga člana. Ljudi jednostavno nisu naviknuti da u našem gradu postoji udruga kulture s hrvatskim predznakom. No, mi uporno stvaramo osnovu za okupljanje na taj način što u suradnji s Gradskom knjižnicom promičemo našu nacionalnu kulturu putem književnih večeri. Dovodili smo jaka literarna imena iz Hrvatske, poput **Vedrane Rudan** i **Romana Simića Bodrožića**. Za sada smo prezadovoljni, jer su nam ovi majstori riječi napunili dvorane u kojima smo ih predstavili. Nadam se da ćemo stvaranjem bolje financijske osnove i jače kadrovske ekipe uspjeti i proširiti naše djelatnosti, da ćemo i sami uspjeti pripremiti bar neke programe«, priča Lakatuš. Silvija Pavlović podsjeća ga na vrlo uspješnu ovogodišnju izložbu fotografija. »Ljudi se polako navikavaju da i mi organiziramo kulturna događanja u gradu, na našu veliku radost, vrlo posjećena. Vrijedilo se zbog toga truditi, satisfakcija nam je to što smo opstali i što Zrenjaninci, ne samo Hrvati, očekuju od nas nove manifestacije. Organizirali smo i jednu izložbu fotografija Rovinja. Izložba je našim sumještanima približila jedan daleki grad na hrvatskom primorju, u prekrasnoj Istarskoj županiji. Vjerujem da je to dalo pozitivne rezultate, da kultura zbližava

Zrenjanin

Banatu, kako rumunjskom tako i jugoslavenskom, naš uvaženi dijalektolog **Ivan Brabec** navodi da matice umrlih starčevačke župe sadrže zapise o selima u Lici i Kordunu odakle potječu prvi tamošnji Hrvati. U posebnu skupinu banatskih Hrvata, slobodno rečeno, spadao bi nekadašnji živalj u Novom Bečeju, koji je tamo zabilježen već na kraju prve polovice XIX. stoljeća. Pretežit broj njih bavio se brodogradnjom. U Novom Bečeju, središtu žitarske trgovine, bila je naime glavna srednjobanatska skela na Tisi. Izgradnjom željezničke pruge Novi Bečej je izgu-

Mitroviću te su se brojke 1977. godine znatno smanjile, pa je ostalo u Radojevu 51, u Boki 215 te u Neuzini svega 37 Hrvata.

CRKVA JE ODUVIJEK OKUPLJALA SVOJU PASTVU

Središte okupljanja zrenjaninskih katolika je rimokatolička katedrala, koja skupa s još dva objekta čini jednu cjelinu. Tu su zgrada rimokatoličkog župnog ureda, podignuta u drugoj polovici XIX. stoljeća u neorenesansnom stilu, i zgrada rimokatoličkog biskupskog ordinarijata, podignuta 1912.

pljeno i ponovno izliveno 2002. godine. Velikobečkerečka župna crkva, poslije Prvog svjetskog rata postaje glavni hram (protokatedrala) 1923. godine, kada je utemeljena banatska apostolska administracija. **Jovan Pavao II.** svojom bulom iz 1996. godine dotadašnju apostolsku administraciju podiže na rang biskupije, a glavna crkva ove regije postaje katedrala.

KULTURA

Po popisu iz 2011. godine u Zrenjaninu, među 26 nacija, živi i 373 Hrvata, što tvori 0,48

Rimokatolička crkva svetog Ivana Nepomuka

ljude i da je jedan od elemenata koji će znatno doprinijeti da zaboravimo sve ružno iz devedesetih godina«, nadovezao se Lakatuš. Ove napore skupine entuzijasta zamijetila je i lokalna vlast. Nije to bila neka velika potpora materijalne naravi, ali nije bilo ni saplitanja. »Očekivao sam malo veću materijalnu potporu, međutim, u kontaktima s predstavnicima drugih kulturnih udruga uočio sam da su nam financijski problemi isti, bilo da su u pitanju nacionalno manjinske udruge, ili udruge većinskog naroda. Mislim da bi u krovnoj instituciji naše nacionalne zajednice mogli imati malo više sluha za naše potrebe, ne samo materijalne. Nama, koji smo na neki način izolirani, prijeko je potrebno prisustvo čelnika naše zajednice i predstavnika diplomacije naše matične države na manifestacijama koje organiziramo. Ovako, kad nam u prve redove dođu predstavnici lokalne vlasti, a njih nema, osjećamo se nekako odbačeno od svojih. Svi bi trebali ozbiljno razmisliti kakva je razlika biti Hrvat u Subotici i biti Hrvat u Banatu. Znam da smo daleko, ali ne toliko da se povremeno ne bi mogli vidjeti na našem terenu. Samo na taj način pokazali bismo lokalnoj zajedni-

ci da nismo tikva bez korijena, a naše članstvo i ovdášnji Hrvati koji su još podložni nekim nedefiniranim strahovima, dobili bi novi vjetar u leđa«, govori Lakatuš. Financiranje društva za sada je prepušteno pojedincima. »Puno vlastitih sredstava gospodina Lakatuša uloženo je u rad udruge. Plašim se da će doći vrijeme kad to neće biti moguće, jer su uvjeti poslovanja u ovoj državi sve teži. Što ćemo onda? Najžalosnije bi bilo da iz tih razloga prestanemo s našim aktivnostima«, dodaje Pavlović. Lakatuš i Pavlovićeva jedinstveni su u željama glede budućega rada.

POLITIČKO ORGANIZIRANJE

Izlaz vide u tijesnoj suradnji stranke i kulturne udruge. »Kod nas se poklopilo da su nam i u stranci i u udruzi isti ljudi. Najveći problem u radu predstavlja nam neiskustvo u radu. Imamo volje, imamo srca, ali nam nedostaje znanje. Upravo u tom segmentu ključnu ulogu bi trebali odigrati operativci stranke i operativci HNV-a. Oni bi trebali obilaziti teren i raditi s nama u edukacijskom smislu, praktično, trebali bi nas poučiti koje bi bile smjernice našega rada, kako pravilno planirati i realizirati naš rad, kako se postaviti prema našima,

NEGATIVNI TREND

Prva doseljavanja Hrvata u Starčevo započela su još polovicom XVIII., a masovnija potkraj XVIII. i početkom XIX. stoljeća. Po popisu iz 1953. godine u ovom mjestu je živjelo 25,80 postotaka Hrvata, a danas je etnička slika osjetno izmijenjena, jedva ih je 4 postotka. Desetljećima nakon II. svjetskog rata broj Hrvata u Opovu kretao se oko tisuće, da bi se 1991. godine naglo smanjio. Naime, Hrvatima se izjasnilo 530 osoba, ali se pojavilo i 520 Jugoslavena, koji se ranije nisu tako izjašnjavali. Na popisu 2002. godine bilježi se osjetno smanjenje broja pripadnika ovih dviju kategorija, pa se Hrvatima izjasnilo 349 osoba, a Jugoslavenima 204. Kako se negativni trend nastavlja, posve je izvjesno da će se Hrvati u ovoj sredini za relativno kratko vrijeme potpuno asimilirati u većinski narod.

a kako prema političkoj zajednici i slično. U medijima puno čitamo o radu naših udruga, osobito u *Hrvatskoj riječi*. Pozdravljam dolazak novinara ovoga glasila na naš teren, naš rad će znatno potaknuti svako slovo napisano o nama«, kaže Lakatuš. Lakatuš i Pavlović otišli su i korak dalje. Okupili su neophodan broj ljudi i formirali MO DSHV Zrenjanin. »Ni ovo nije išlo lako, ali se polako uhadavamo i cilj nam je da na narednim izborima osiguramo poziciju u tijelima lokalne uprave bar za jednog našeg člana. Politika se kod nas generalno vezuje za neke interese, a mi smo svojim članovima objašnjavali da je naš interes život u Republici Srbiji, uz očuvanje svojeg nacionalnog identiteta i potrebe da se čuje i naš glas. No i tu se pojavljuje isti problem koji nas muči u kulturi. Čuli smo malo slavljeničkih fraza prigodom osnutka Odbora, a potom smo prepušteni sami sebi. Kako se nikada prije ovoga nisam bavio politikom, priznajem da pomalo lutam, ali se nadam da će doći neka bolja vremena za stranku, možda i novi ljudi. U svakom slučaju pošteno bi bilo da se izjasne jesmo li im mi uopće i potrebni, ili politički namjeravaju djelovati samo u Subotici i okolici. Ukoliko računaju na nas, komunikacija bi trebala biti puno, puno bolja, ne bi se smjela svoditi samo na moje povremene odlaske u Suboticu na sjednice Vijeća. Mi smo u ovim uvjetima uradili ogroman posao na terenu, u poseban birački popis upisali smo šest puta više Hrvata nego što nas je bilo na popisu 2002. godine«, kaže Lakatuš. Svjetlo na kraju tunela vidi samo u promjeni odnosa centrale u Subotici, ali i diplomacije matične domovine prema Hrvatima na istoku i jugu Vojvodine. »Centrala nas mora podržati, materijalno i moralno. Možda je to i mali poklon za Svetog Nikolu djeci ovdášnjih Hrvata, možda poneki posjet nekog od naših čelnika i razgovor s ljudima, vjerujem, učinili bi puno«, završava priču Lakatuš.

Ivan Andrašić

OSTAVLJANJE ZIMNICE

Domaće je ipak najbolje

Unatoč upitnoj isplativosti tradicija se i dalje nastavlja

Piše: Aleksandra Prčić

Jesen je godišnje doba koje obiluje plodovima koje treba ubrati i spremi na pravi način kako bi se očuvali i bili zdravi za uporabu. Svježi plodovi voća sadrže mnoštvo vitamina, minerala, ugljikohidrata i bjelan-

čevina. Osim navedenih spojeva, sadrže i velike količine vode. Postoje različiti načini čuvanja – konzerviranja voća. Plodovi se mogu preraditi u sok, vino, ocat, likere, džem, kompot, kašu, a mogu se i sušiti.

PRERADA VOĆA I POVRĆA

Klasična povijest Mezopotamije, Egipta, Grčke, Rima, Arapskog svijeta obiluju podacima o korištenju voća i povrća i njihovih prerađevina u

prehrani. Povijest prerade voća i povrća može se promatrati kroz povijest razvitka metoda konzerviranja. Tradicionalni postupci prerade hrane su: sušenje, koncentriranje, zagrijavanje (kuhanje, pečenje, prženje), korištenje

aditiva – konzervansi, kiseljenje, hlađenje, fermentacija.

Sušenje – odnosno oduzimanje vode, kao metoda produženja roka trajanja hrane poznat je od davnina. Ljudi su koristili toplinu sunca, vatre i zračnih struja za uklanjanje vode iz hrane kako biljnog, tako i životinjskog porijekla. Danas postoje suvremene tehnologije sušenja voća i povrća. Sušeno voće je sigurna i vrlo zdrava hrana kod koje su hranljivi sastojci višestruko koncentrirani, a energetska vrijednost povećana za oko 10 puta. Kako ovo voće nije termički obrađeno, već je iz njega izvučena samo voda, bogat je izvor vlakana, prirodnog šećera, vitamina A i C, kalija i magnezija. Voće i povrće u cilju čuvanja za naknadnu upotrebu moguće je još i termički obraditi ili zamrznuti.

Da su naši stari primjenjivali različite tehnike čuvanja i prerade hrane iščitavamo iz tekstova biskupa **Ivana Antunovića**, kada opisujući običaj Božića, detaljno opisuje blagdansku trpezu na kojoj se osim sušenog voća – šljiva, trešanja i jabuka nalazi i *dunc* – termički obrađeno voće spremjeno u staklenu ambalažu. O pomalo zaboravljenim načinima čuvanja hrane, sjećajući se djetinjstva s prve polovice 20. stoljeća, govori **Jelena Jano**, iz Subotice: »Sama nikada nisam ostavljala zimnicu jer sam radila i nisam imala vremena za ove kućanske poslove. Dok smo svi živjeli skupa, ovaj posao radila je mama, a potom je to na sebe preuzela moja sestra **Katica**. U to vrijeme nije bilo hladnjaka, pa je mama sušila šljive i jabuke. To su bile crne šljive koje nemaju puno vode u sebi i jesenske jabuke. Šljive je prosula u tepsije, a jabuke isjekla na kolute. Tepsije su stajale na krovu izložene suncu, a ako nije bilo dosta sunca, voće je sušila u peći. Zimi je mama od tih sušenih šljiva i jabuka kuhala kompot. Moji su imali vinograd, pa su grožđe vezivali u *evenke* i tako čuvali do Božića. Grozdovi su u *evenkama* bili

svezani skupa s lozom i lišćem. Krumpir, mrkva, cikla i peršin čuvali su se u *karmićima*. U zemlji su iskopali rupu, na dno se stavljali slamu, a odozgo bi prekrili daskama. Mrkve i peršin su čuvali u sanducima ukopane u pijesak. Moje potrebe sada nisu velike. Zimi uglavnom jedem svježe jabuke, a povrće kupim smrznuto.«

UPITNA ISPLATIVOST

Kako je prostor na kojem živimo izdašan plodovima, a zime su duge i hladne, žene i danas na različite načine nastoje

tradiciju naslijeđenu od svoje obitelji.

»Dobro pitanje za sredovječnu domaćicu koja za sobom iz obitelji nosi tradiciju ostavljanja zimnice i sadašnjeg neprestanog susretanja s dobro opremljenih supermarketima. Kako se ove dvije činjenice stalno sučeljavaju u mojim odlukama, izabrala sam kompromisno rješenje: ostavljam samo onu zimnicu koju najviše volim, a to je kompot od krušaka i bresaka i pekmez od šljiva koji moja djeca najviše vole. Od povrća ostavljam turšiju. Tu se nađe svega po malo od povrća i to savršeno zadovoljava moje

dobiti gotov pekmez ili kompot. Cije godine u trgovinama je, zahvaljujući suvremenim tehnologijama i brzom transportu, moguće kupiti svježe voće. Svoje mišljenje o ostavljanju zimnice dala je i **Tanja Dulić**, koja spada u red mladih kućanica.

»Ne ostavljam sve ono što je ostavljala moja mama, već samo ono što se sviđa meni i suprugu. Neke namirnice i recepte koje koristim, moja mama nije pravila, a neke, kao što su pekmez od marelice, radimo skupa. Kako u stanu nemam uvjeta za ostavljanje velike količine hrane, zimnicu sam pravila u društvu brata i njegove obitelji. U društvu je sve ljepše i zabavnije, a umor se ne primijeti. Ono što skupa napravimo, podijelimo. Koliko mi je iz razgovora s drugim ženama poznato, neke prave zimnicu, a neke i ne, nego kupuju gotove proizvode. Meni je važno da je ono što jedemo domaće, tako da praveći zimnicu sama, mogu kontrolirati količinu šećera i konzervansa. U nekim slučajevima sam šećer zamijenila dekstrozom.

Ono što zapravo najviše volim kod ostavljanja zimnice je zajednički rad s obitelji i očuvanje tradicije. Moram primijetiti kako na Prozivci ljudima nije prepreka mali prostor kada je riječ o ostavljanju zimnice. Tu i tamo mogu se namirisati paprike koje se peku na terasama.«

Kao što vidimo, duga tradicija ostavljanja zimnice se nastavlja, bez obzira na činjenicu dostupnosti svježe hrane i zimi. Također, neki tradicionalni recepti obogaćuju se novima. Isplati li se ostavljati zimnicu ili ne, prepuštamo neka svatko sam procijeni, ali je sasvim sigurno da ćemo u hrani koju sami priredimo više uživati. Samo na taj način možemo biti sigurni u ispravnost namirnica i postupka pripreme. Ako se tome doda radost zajedničkog rada, čuvanje tradicije i darivanje bližnjih, isplati se uložiti malo napora i zimi uživati u slatkim plodovima ljeta.

POVIJEST

Nicolas Appert je 1804. godine u Francuskoj otkrio mogućnost produženja trajnosti hrane termičkom obradom (sterilizacijom), a znanstveno objašnjenje ovog postupka dao je **Pasteur**.

Što se tiče metode čuvanja hrane hlađenjem, odnosno zamrzavanjem, postoje stari kineski zapisi iz 11. stoljeća p.n.e., tj. da su prirodni snijeg i led skladištili u umjetne pećine, kako bi ga preko ljeta koristili za rashlađivanje pića. Česta primjena niske temperature u cilju čuvanja hrane počinje u prvoj polovici 19. stoljeća. Prvo umjetno rashlađivanje demonstrirao je **Wiliam Cullen** na Sveučilištu u Glasgowu 1748. godine.

preraditi voće i povrće i sačuvati ga za zimu. Cijena voća koje se nudi ovih dana na subotičkim tržnicama kreće se od 50 do 70 dinara za breskve, 70 dinara za kruške, a povrća od 60-70 dinara za papriku, 30 dinara za krastavce. Osim voća i povrća, za konzerviranje treba šećera, octa i dosta uloženog rada i energije pa se nameće pitanje isplati li se danas pripremati zimnicu kada je sve dostupno na tržnici ili u supermarketima?

Ljubica Govorković, umirovljenica iz Subotice i dalje se svake godine trudi prirediti određene količine voća i povrća za zimsko razdoblje, njegujući

potrebe. U zamrzivač ostavljam samo mahune i pečenu papriku.

Što se isplativosti tiče, tu je uvijek dilema kada dođe jesen. Međutim u dugim zimskim danima jako dobro dođe sve što smo spremili u ostavu. Generalno, mislim da se ipak isplati, a moja obitelj voli pekmeze i kompote koje ostavim.«

NASTAVAK ILI PRIJEKID TRADICIJE

Mlade žene, koje uz djecu imaju i stalne poslove, često nemaju vremena za dugotrajne postupke ostavljanja voća i povrća, a opet dobro je od majki

Jeste li spremili djecu za školu?

DANIJELA MOLNAR,
frizerka, Subotica

Na vrijeme

Majka sam dvije školarke, starija kćer polazi u treći razred, dok je mlađa ove godine prvašić u hrvatskom odjelu OŠ Matko Vuković u Subotici. Mislim kako je nekako teže za školu pripremiti starije dijete, jer ona možda misli da zna što će joj trebati, a u stvarnosti to sve bude posve drugačije. S druge strane za mlađu smo na roditeljskom sastanku prvo dobili jedan popis svega što će joj biti potrebno za polazak u školu, pa smo to nabavili, potom je uslijedio još jedan prošireni popis i to smo, na koncu, nabavili. Nabava školske torbe je najveća i najskuplja stavka na popisu nužnih školskih stvari, koja se kreće od 3.000 do 11.000 dinara, potom slijede tenisice i ostali odjevni predmeti. No, kad se sve sabere i školski pribor uzme dosta u cijeloj financijskoj konstrukciji, sve to za obje školarke izađe otprilike 20.000 dinara. Mi smo svu potrebnu opremu za obje kćeri nabavili na vrijeme, a većinu smo kupili na prigodnim sniženjima u Mađarskoj. Ni za školski pribor nismo željeli čekati posljednji tren, pa smo teke i pribor uzeli još u srpnju. Kako su obje djevojčice, veliku pomoć predstavlja nam mogućnost da mlađa kćer naslijedi pojedine odjevne predmete od starije sestre, što je, također, značajna ušteda. S obzirom na to da već imamo iskustva sa starijom kćeri, priprema mlađe za polazak u prvi razred ne predstavlja nikakav problem i prilično smo opušteni u iščekivanju prvoga rujna. Osobito zato što kćer zna svu djecu s kojom će dijeliti školske klupe, u pitanju je jedan lijepi razred s četrnaestero djece.

D. P.

MARIJANA ŠTRANGAR,
kućanica, Monoštor

Trošimo koliko možemo

Za nekoliko dana počinje školska godina, a nama do tada treba za školu spremi dva đaka, jer su nam oba sina školarci. Stariji će u četvrti, a mlađi u drugi razred osnovne škole. Knjige, teke, pernice i pribor koštati će nas oko 250 eura. To je ono što se mora kupiti svake godine, a školske torbe nosit će od prošle godine.

Knjige smo već osigurali i za njih dvojicu su nas s popustom koštale 8.000 dinara. U protivnom, platili bi ih skoro 15.000 dinara. Nije tu kraj troškovima jer su, primjerice, pernice oko 1.500 dinara, lani nas je školska torba koštala 4.000 dinara, i tako redom – troškovi se samo gomilaju. To je ono najosnovnije što im treba za školu, ali troškovniku treba dodati i odjeću, obuću, tenisice, jer po pravilu djeca svu obuću i odjeću prerastu. Tenisice biramo one srednje, ni najlošije ni najskuplje, tu su trenerice, traperice, pa kada se sve zbroji i za to treba oko 100 eura. To je sve ukupno već blizu 400 eura. Mogla bi ta cifra biti i 500 i više eura, ali trošimo onoliko koliko možemo.

Tako izgleda naše besplatno školovanje. Troškovnik je toliki, a oni su tek na početku školovanja. Svake godine to će biti sve više i više, jer, koliko čujem, knjige za starije đake koštaju i po 14, 15.000 dinara. Što nas tek čeka kada postanu srednjoškolci i kada se na sve troškove mora dodati i mjesečna autobusna karta, ne smijem ni misliti. Valjda će se do tada nešto promijeniti, pa nam za opremanje djece u školu neće trebati jedna prosječna plaća.

Z. V.

VESNA MIJIĆ,
kućanica, Sonta

Moram se uklopiti

Samohrana sam majka, a kćerka će mi kroz koji dan poći u četvrti razred osnovne škole. Dio neophodnih kupovina već smo obavile, morala sam tako rasporediti sredstva. Veliko rasterećenja kućnog proračuna, a time i veliko olakšanje za mene su besplatni udžbenici za učenike nižih razreda. Izuzetak je jedino udžbenik iz engleskog jezika, ostalo će kćerka dobiti. Istina, poneki od roditelja morali su na kraju školske godine pojedine udžbenike platiti, jer su ih djeca oštetila, no, ja s tim nisam imala problema, jer mi je kćerka vrlo uredna. Sve što kupujemo, od torbe, preko bilježnica, olovaka, bojica i ostalog, svake godine je skuplje, a plaće nam stagniraju. Samo na televiziji vidim da nam je prosječna plaća 40 – 50 tisuća, a u stvarnosti, mnogi se zadovoljavaju mjesečnim primanjima čak i ispod minimalca, ukoliko i dobiju neko uposlenje. Zbog toga o kvaliteti kupljenog baš i ne možemo razmišljati. Primjerice, čak i školske torbe iz srednje kategorije cijena vrlo su nekvalitetne, pa je pravo čudo ukoliko izdrže do zimskog raspusta. Moram razmišljati i o tenisicama, cipelama, odjeći. Djeca ove dobi ubrzano rastu, pa pored školskog pribora, početkom školske godine moramo računati i na obnavljanje obuće i garderobe za jesensku sezonu. Ni sanjati ne mogu o nekoj firmiranoj odjeći i obući. Dijete mi se mora zadovoljiti robom kupljenom od Kineza, ili u najboljem slučaju u nekom od jeftinijih butika. Prije nekoliko dana sve sam stavila na papir i veliko je pitanje hoću li se uspjeti uklopiti u četrdesetak tisuća dinara.

I. A.

RAZGOVOR POVODOM KONSTITUIRANJA MZ TAVANKUT

**TOME VOJNIĆ MIJATOV, PREDSJEDNIK
SAVJETA MZ TAVANKUT**

Tavankut ima uvjete da dobije status gradske općine

Tavankut **Tome Vojnić Mijatov**, za zamjenika predsjednika **Mira Tumbas**, a **Pero Benčik** za člana Savjeta. Članovi Savjeta su i **Emilija Prčić** s liste Vjerujem u Tavankut - Savez vojvođanskih Mađara i **Darko Bajić** s liste Liga socijal-demokrata Vojvodine.

Na izborima za članove skupština mjesnih zajednica na teritoriju Grada Subotice, koji su održani 19. Srpnja, u Skupštini MZ Tavankut koja broji 15 članova, izborne liste su dobile sljedeći broj mandata: Hrvatska lista - Demokratski savez Hrvata u Vojvodini 6 mandata, Srpska napredna stranka 6 mandata, Vjerujem u Tavankut - Savez vojvođanskih Mađara 2 mandata, Liga socijal-demokrata Vojvodine 1 mandat.

Kako je tekla konstitutivna sjednica Skupštine Mjesne zajednice Tavankut?

Konstitutivna sjednica Skupštine tekla je po Poslovniku i Statutu do izbora predsjednika Skupštine, kada je 5 članova oporbe nezadovoljno odgovorom napustilo sjednicu. Nazočno je bilo 14 od 15 članova, kojima su verificirani mandati.

U predhodnom sazivu ste obnašali funkciju zamjenika predsjednika Savjeta MZ. S kojim vam se problemima stanovnici mjesne zajednice obraćaju?

MZ Tavankut nema vodovod i izgrađene ceste. Stanovnici nam se obraćaju s pitanjem kada će biti asfaltirane preostale ulice. Nezadovoljni su kvalitetom vode. Vrlo često reagiraju zbog toga što imaju problema sa strujom, jer još nije obnovljeno 5 trafo-stanica na području MZ. Javlja

se zbog divljih deponija koji se jako sporo uklanjaju. Stanovnici Gornjeg Tavankuta zbog rasvjete koja nije u tom dijelu urađena u dužini 2 kilometra.

Koji su prioriteti kojima će se aktualna vlast u budućem periodu u Mjesnoj zajednici Tavankut baviti? Na kom programu je formirana koalicija?

Članovi koalicije koja je sada napravljena su bili dio vlasti i u predhodna dva saziva u MZ Tavankut. Samo je promjena ta, što su sadašnji koalicijski partneri s liste Vjerujem u Tavankut - Savez vojvođanskih Mađara bili u prošlom mandatu članovi Demokratske stranke.

Osim završetka renoviranja Doma kulture i stavljanja u uporabnu funkciju, prioritet nam je da se kvalitetno i trajno riješi opskrba vodom za piće. Projekt koji je napravljen prije nekoliko godina, da se iz grada iz Ulice Frane Supila napravi do Tavankuta vodovodna mreža, je skup. Problem vode za piće se može riješiti izgradnjom mini tvornice vode u Tavankutu. U narednom periodu ćemo raditi na idejnom rješenju izgradnje tvornice. S tim rješenjem smo upoznali gradonačelnika i dobili potporu za njega. Postojeće stanje atarskih cesta je poprilično loše. Zahtijevat ćemo da se završe onako kako je predviđeno. Direkciji za izgradnju grada predat ćemo listu prioriteta ulica koje treba asfaltirati.

Također, otklanjanje divljih deponija nam je prioritet, te je potrebno drugačije organizirati rad odnošenja smeća.

Da li ste zadovoljni odnosom Grada Subotice prema

Mjesnoj zajednici Tavankut u predhodnom periodu?

Grad Subotica je u predhodnom periodu malo ulagao u MZ Tavankut. Uvijek smo pod čudnim okolnostima ispadali iz programa ili je odgađana realizacija naših projekata. Sredstvima Grada započeto je renoviranje Doma kulture, urađene su dvije od tri faze, ali još nije u uporabnoj funkciji. Prošli Savjet MZ morao je reagirati kada je u prvoj fazi krov loše urađen i sada očekujemo raspisivanje novog tendera za popravak krova. Tražili smo da se uradi 4 kilometra atarskih cesta, a urađeno je svega 1200 metara.

Subotica ima status grada. Do sada smo slušali da status gradskih općina prilikom decentralizacije trebaju imati - Bajmok, Palić i Čantavir. Da li Tavankut može postati općina? Da li potoje uvjeti za to?

Svi smo jednoglasni, i Tavankučani i Ljutovčani, da Tavankut treba dobiti status gradske općine. Nadamo se da će nam se i Mala Bosna pridružiti i da ćemo tako formirati općinu u kojoj bi bile MZ Tavankut, Ljutovo i Mala Bosna. Nije važno da sjedište općine bude u Tavankutu. Uvjet je da bi dobili status općine imamo, skoro dovoljan broj stanovnika, katastarska smo cjelina, postoji ekonomsko opravdanje, a posjedujemo kvalitetne i stručne ljude. Tavankut ima vrijedne i sposobne ljude koji mogu riješiti sami svoje komunalne probleme, pod uvjetom kada bi raspolagali prihodima koji se ostvaruju na našem teritoriju.

Zlatko Ifković

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini i u iduće će četiri godine upravljati u MZ Tavankut, pošto je formirao koaliciju s listama Vjerujem u Tavankut - Savez vojvođanskih Mađara i Ligom socijal-demokrata Vojvodine, a bez Srpske napredne stranke koja je prešla u oporbu.

Na konstitutivnoj Skupštini MZ Tavankut, koja je održana 13. kolovoza, za predsjednika Skupštine MZ na mandat od 4 godine izabran je **Goran Mihaljević** s liste Vjerujem u Tavankut - Savez vojvođanskih Mađara, za zamjenika predsjednika Skupštine izabran je **Josip Petreš** s Hrvatske liste - Demokratski savez Hrvata u Vojvodini.

Savjet mjesne zajednice bira se na 4 godine i broji 5 članova. S Hrvatske liste - Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini izabrani su predsjednik Savjeta MZ

Učiteljska škola iz davnih vremena

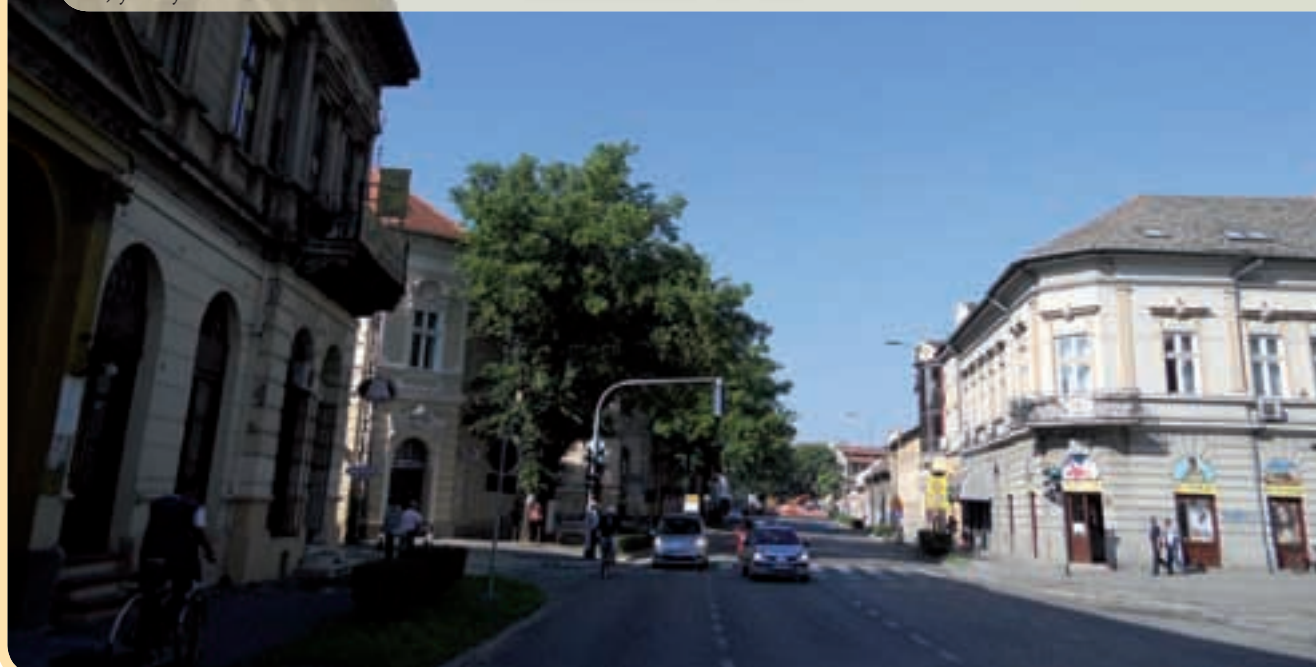

NEKAD
i
SAD

Danas se malo tko sjeća i rijetko tko spominje, ali »Kod crvenog vola« jest jedan od starih subotičkih toponima, vjerojatno potječe iz 19. stoljeća, a možda i od prije. Naime, na mjestu današnje Osnovne škole *Ivan Goran Kovačić* (Maksima Gorkog 29) nekada je postojala velika gostionica s čijim se imenom susrećemo u dvije varijante: *Crveni vol* i *Kod crvenog vola*. Oba su vrlo upečatljiva, te su, iz tog razloga ili iz navike, u gradu ovu lokaciju u narodu nastavili nazivati dotadašnjim imenom i nakon što je umjesto nekadašnje krčme 1892. godine izgrađena školska zgrada. Nazivi kavana i inače su čest orijentir u gradu, bili i ostali.

Poznati gradonačelnik iz prošlosti Subotice **Lazar Mamužić** ostavio je, između ostalog, zapis i osvrt i na oblast školstva u razdoblju od 1884. do 1902, kada je bio na čelu grada. Citat je iz Mamužićevog zapisa: »U unutarnjem dijelu grada smo podigli pet novih osnovnih škola, za čije smo potrebe podigli pet zgrada nalik na palače, dok smo na vanjskom području ustanovili šesnaest osnovnih škola...«.

Podignuta palača izgrađena je krajem 19. stoljeća u obrazovne svrhe i takva joj je funkcija ostala i danas. Godine 1928. u tom se objektu nalazila Državna učiteljska škola, s 14 nastavnika, 4 razreda i 120 učenika. U isto vrijeme na toj adresi (tada Vilsonova 29) je i Vježbaonica.

K. K.

28. kolovoza 2015.

GRADONAČELNIK GRADA SUBOTICA

Broj: II-00-352-871/2015

O G L A S

1. Gradonačelnik Grada Subotice dana 25. 8. 2015. godine donio je ODLUKU o raspisivanju javnog oglasa za davanje na privremeno korištenje dijela javne površine, putem javnog nadmetanja, radi postavljanja manjih montažnih objekata – kioska na teritoriju Grada Subotice.

2. Oglas se raspisuje za davanje na privremeno korištenje dijelova javne površine prema uvjetima danim u Odluci i prema sljedećem rasporedu lokacija za postavljanje manjih montažnih objekata – kioska:

MZ Centar I - 2 lokacije,
MZ Centar II – 1 lokacija,
MZ Centar III – 2 lokacije
MZ Bajnat – 1 lokacija,
MZ Prozivka – 4 lokacije
MZ Ker – 1 lokacija,
MZ Gat – 1 lokacija,
MZ Mali Bajmak – 2 lokacije,
MZ Novo Selo – 2 lokacije,
MZ Zorka – 1 lokacija,
MZ Peščara – 1 lokacija,
MZ Dudova Šuma – 5 lokacija,
MZ Željezničko naselje --2 lokacije,
MZ Makova sedmica – 1 lokacija,
MZ Kertvaroš – 3 lokacije,
MZ Aleksandrovo – 3 lokacije,
MZ Bački Vinogradi – 2 lokacije,
MZ Bajmak – 2 lokacije,

MZ Bikovo – 1 lokacija,
MZ Čantavir – 6 lokacija,
MZ Đurđin – 1 lokacija,
MZ Kelebija – 4 lokacije,
MZ Ljutovo – 1 lokacija,
MZ Mala Bosna – 2 lokacije,
MZ Mišićevo – 1 lokacija,
MZ Novi Žednik – 1 lokacija,
MZ Stari Žednik – 1 lokacija,
MZ Višnjevac – 1 lokacija,

3. Oglas je otvoren od 31. kolovoza 2015. godine zaključno s 11. rujnom 2015. godine.

Javno nadmetanje (licitacija) održat će se dana 23. rujna 2015. godine s početkom u 10 sati u Plavoj dvorani Gradske kuće, Subotica, Trg slobode broj 1.

4. Kompletan tekst oglasa objavit će se na oglasnoj ploči JP Direkcija za izgradnju Grada Subotice, Trg Republike broj 16, u prizemlju i na oglasnoj ploči Grada Subotice, Subotica, Trg slobode broj 1, na II. katu, u Službenom listu Grada Subotice, na web adresi www.sudirekcija.rs i www.subotica.rs u periodu od 31. kolovoza do 11. rujna 2015. godine.

5. Sve informacije u svezi s oglasom mogu se dobiti u JP Direkcija za izgradnju Grada Subotice, Trg Republike broj 16, u prizemlju (ured broj 4), ili putem telefona 024-666331 i 024-666384 (kontakt osoba Adnan Pervanović i Eva Landher) svakim radnim danom u vremenu od 10 do 12 sati – osim subote, a u kojem periodu se može preuzeti i kompletan tekst Oglasa.

Gradonačelnik Grada Subotica
Jenö Maglai

GRADONAČELNIK GRADA SUBOTICA

Broj: II-00-352-870/2015

O G L A S

1. Gradonačelnik Grada Subotice dana 25. 8. 2015. godine donio je ODLUKU o raspisivanju javnog oglasa za sticanje prava postavljanja bilborda i reklamnih ploča na stupovima javne rasvjete na teritoriju Grada Subotica i prigradskih naselja putem javnog nadmetanja

2. Oglas se raspisuje za stjecanje prava na postavljanje bilborda i reklamnih ploča na stupovima javne rasvjete prema uvjetima danim u Odluci i prema sljedećem rasporedu lokacija za postavljanje:

BILBORDI :

19 lokacija u Gradu – ukupno 66 pozicija
9 lokacija u prigradskim naseljima – ukupno 27 pozicija

REKLAMNE PLOČE NA STUPOVIMA JAVNE RASVJETE :

28 lokacija – ukupno 451 pozicije

2. Oglas je otvoren od 31. kolovoza 2015. godine zaključno s 11. rujnom 2015. godine.

Javno nadmetanje (licitacija) održat će se dana 21. rujna 2015. godine s početkom u 10 sati u Plavoj dvorani Gradske kuće, Subotica, Trg slobode broj 1.

3. Kompletan tekst oglasa objavit će se na oglasnoj ploči JP Direkcija za izgradnju Grada Subotice, Trg Republike broj 16, u prizemlju i na oglasnoj ploči Grada Subotice, Subotica, Trg slobode broj 1, na II. katu, u Službenom listu Grada Subotice, na web adresi www.sudirekcija.rs i www.subotica.rs u periodu od 31. kolovoza 2015. godine do 11. rujna 2015. godine.

4. Sve informacije u svezi s oglasom mogu se dobiti u JP Direkcija za izgradnju Grada Subotice, Trg Republike broj 16, u prizemlju (kancelarija broj 4), ili putem telefona 024-666331 i 024-666384 (kontakt osoba Adnan Pervanović i Eva Landher) svakim radnim danom u vremenu od 10 do 12 sati – osim subote, a u kojem periodu se može preuzeti i kompletan tekst Oglasa.

Gradonačelnik grada Subotica
Jenö Maglai

OBLJETNICA HRVATSKE UDRUGE ZORA U VAJSKOJ

Slijedi spajanje s *Dukatom*

Hrvatska kulturno-pjevačka udruga *Zora* iz Vajske obilježila je malu obljetnicu – petogodišnjicu rada. Kako je najavljeno na proslavi, koja je upriličena u subotu, 22. kolovoza, slijedi spajanje s Hrvatskim kulturno-umjetničkim prosvjetnim društvom *Dukat*, te će, izgleda, poslije pet godina u Vajskoj djelovati samo jedna hrvatska udruga. Spajanje dvije udruge najavio je **Ivan Šimunović**, predsjednik *Zore*, a potporu toj inicijativi dao je i **Pavle Pejčić**, predsjednik *Dukata*, koji je bio u ulozi voditelja programa priređenog u povodu obilježavanja pete obljetnice rada *Zore*.

Osvrćući se na protekli petogodišnji period Šimunović je istaknuo rad na očuvanju identiteta ovdašnjih Hrvata i njihovih običaja. »Redovito smo sudjelovali na manifestacijama i

bavili pjevanjem. Nakana nam je sada da se udružimo s *Dukatom*, drugom hrvatskom udrugom u selu, i tako proširimo svoj rad i na druge oblike očuvanja naše tradicije. Poslije obilježavanja ove male obljetnice slijede dogovori s *Dukatom* o daljnjem zajedničkom radu. Želimo dokazati da možemo raditi zajedno, ne samo mi Hrvati-Šokci već i surađivati s dugim manjinskim udrugama koje postoje u selu, kao što su mađarska ili slovačka i, naravno, s našim hrvatskim udrugama u okolici«, kaže Šimunović.

Josip Dumendžić Meštar iz Bođana od prvih dana bio je aktivan član u *Zori*, ali,

me je privuklo. Nastojali smo u svom repertoaru imati što starije duhovne i svjetovne pjesme. Slažem se s idejom spajanja dvije hrvatske udruge u Vajskoj. Naša

s kulturom svog vlastitog naroda. Nažalost, mlađe generacije na tradicijsku kulturu gledaju kao na nešto što je prošlost, nisu zainteresirani da se uključe u rad

programima koje su priređivale hrvatske udruge u Baču, Plavni, Sonti, Monoštoru, Somboru, Petrovaradinu, Vinkovcima... Kao udruga prvenstveno smo se

kako kaže zbog drugih obveza i udaljenosti Vajske i Bođana, nije više član udruge u Vajskoj. »Ova udruga prvenstveno se bavila pjevanjem i to je ono što

sela su mala i razbijanje šokačko-hrvatskog korpusa nije dobro. Vrlo je teško u manjim sredinama animirati mlade da priđu udruzi. Velika je to šteta, pa mi stariji nastojimo sve to još održati, koliko možemo«, kaže Dumendžić.

Jedan od novih članova *Zore* je **Željko Kišman** koga je privukla želja da da svoj doprinos očuvanju tradicije i kul-

ture. »Hoću li se aktivirati u pjevačkoj skupini, ili se možda baviti slikanjem, još ću vidjeti. Nadam se da će udruga ubuduće uspjeti privući što više mladih kako bi se upoznali

ovakvih udruge i njima su prioriteti neke druge stvari«, kaže Željko.

Obilježavanje obljetnice *Zore* bila je prigoda za izložbu slika **Josipa Benaka**, naivnog slikara iz Bođana. Osim Benakovih slika priređena je i izložba slika nastalih na likovnoj koloniji *Vajska 2015.* u čijem radu su sudjelovali umjetnici Likovnog odjela HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice. Drugi dio programa bila je književna večer na kojoj je predstavljen književni rad Josipa Dumendžića Meštra. Proslavi je nazočio i **Neven Marčić**, konzul gerant Republike Hrvatske u Subotici.

U Vajskoj živi malobrojna hrvatska zajednica, tek ih je nešto više od 300. Prva hrvatska udruga osnovana je 2002. godine, bio je to HKUPD *Dukat*, a osam godina kasnije i HKPU *Zora*.

Z. V.

URBANI ŠOKCI I KRALJICE BODROGA NA GRUDAMA

Prijateljstvo traje

Davne 1939. godine upoznala su se dva mornara kraljevske ratne mornarice u Bokokotorskom zaljevu. Ne samo da su se upoznali, već su se i prijatelji. Bili su to **Antun Šeremešić** iz Monoštora u Bačkoj i **Vlaho Trković** s Grude u Konavlima. To njihovo prijateljstvo koje je preneseno i na mlađe generacije u njihovim obiteljima razlogom je i koncerta koji je u Grudama priredila Udruga *Urbani Šokci* iz Sombora na kome je sudjelovao kvartet Ženske pjevačke skupine *Kraljice Bodroga* KUD-a Hrvata

vom prijateljstvu koje veže Grude i Monoštor.

»U vrijeme velike gladi koja je vladala u Grudama i okolici neposredno poslije rata kada je bolest uništila vinograde oni su dolazili u Monoštor tijekom žetve, a umjesto novca dobivali su brašno, svinje i drugu hranu koja im je omogućila da prehrane svoje obitelji. Više obitelji Trkovića, zatim obitelji Bendiš i još neki drugi dolazili su na rad desetak godina poslije rata između 1945. i 1955. godine. Tako je ostalo to prijateljstvo koje između Šeremešića i Trkovića traje

Bodrog iz Monoštora. Kvartet koji su činile **Marija Leka**, **Anita** i **Biljana Đipanov**, te voditeljica pjevačke skupine *Kraljice Bodroga* **Marijana Šeremešić** predstavio se marijanskim pjesmama. Koncert je održan u prepunoj crkvi Presvetog Trojstva na Grudama, između dvije mise, a poslije pjesme muk, gromoglasni pljesak i suze. Od starijih posjetitelja se moglo čuti da su pjesme koje su izvele Monoštorke stare crkvene koje su se nekada pjevale i u Grudama. Te pjesme kod njih se više ne pjevaju, pa i ne čude onda suze poslije koncerta.

Prije samog nastupa organiziran je prijam kod don **Josipa**, a tijekom koncerta o Hrvatima Bačke i šokačkim udrugama govorila je **Marija Šeremešić**, predsjednica *Urbanih Šokaca*. Čulo se tada i o zanimljivi-

neprekidno od 1939. godine«, kaže Marija Šeremešić koja se udala u obitelj Antuna Šeremešića.

Gosti s Grude rado su u Monoštor i Sombor dolazili u vrijeme Petrova, kada je u Monoštoru kirbaj ili u vrijeme drugih svetaca. Dojmila ih se šokačka nošnja i pjesma. »Sinu **Damiru** i meni želja je bila da omogućimo i ostalim Gruđanima da vide tu nošnju i čuju šokačku pjesmu i zato smo priredili koncert«, objašnjava Marija Šeremešić.

Organizatori nastupa *Kraljica Bodroga* na Grudama bili su *Urbani Šokaci*, a potporu su dali i Damir Šeremešić, nekadašnji član *Bodroga* koji danas živi na Grudama i don Josip, dekan Župe Svetog Trojstva Gruda u Konavlima.

Z.V.

TJEDAN U BAČKOJ

Iza rešetaka

Sombor slovi kao grad slikara, a slobodne procjene govore da ih je više od stotinu, što akademskih umjetnika, što amatera. U takvom gradu ne trebaju čuditi brojne kolonije koje se organiziraju, ali ipak jedna od njih je jedinstvena i neobična, jer se svakog kolovoza, već 20 godina, održava zamislite gdje – u zatvoru. Kao novinarka imala sam privilegij nazočiti toj koloniji. O slikama sudim tek kao obični promatrač u stilu – nešto mi se sviđa, nešto malo manje, a neke slike uopće ne mogu razumjeti. No, ovaj tekst ne pišem da bih govorila o umjetničkim dometima ove kolonije, već o svom dojmu boravka u zatvoru. Da se razumijemo, nije to onaj zatvor s bodljikavim žicama i namrgođenim čuvarima, već otvorena jedinica somborskog Kazneno-popravnog zavoda. Čuvare i žicu nećete vidjeti, već radionicu u kojoj se prave slikarski štafelaji, platenik, vrt, štale, svinjce, lijepo uređen salaš sa šumarkom kraj kanala i naravno zatvorenike. Neki od njih, oni domaći, tu su zbog lakših prekršaja, a neki, uglavnom iz drugih većih zatvora, u Sombor su stigli jer ih do slobode dijeli još godina, dvije ili manje. E, ti zatvorenici su vam domaćini na koloniji. Ljubazno će vas poslužiti kavom ili pićem, ponuditi da sjednete, tu su oni na usluzi i umjetnicima kojima tijekom rada ne smije ništa zafaliti. Na njihovo ljubazno ophođenje odgovaram isto tako ljubazno, a tko zna – možda se iz tog lica krije ubojica, okorjeli lopov ili nešto treće. Promatram i razmišljam kako bi zanimljivo bilo čuti te njihove životne priče. Zašto su ovdje, je li ih zatvor promijenio, gdje se vraćaju?

Sjećam se svojih ranijih posjeta, kada sam za jedne dnevne novine pisala tekstove i reportaže o toj koloniji i razgovora s jedim zatvorenikom koji je i sam bio sudionikom kolonije. Sretali smo se dvije godine uzastopno, a on je izdržavao kaznu od 14 godina zatvora zbog ubojstva. Nije ga bilo ove godine. Možda je odslužio svoje. Je li ga dugogodišnji zatvor načinio boljim čovjekom nego što je bio? Je li ga umjetnički rad oplemenio? Upravo to bi trebao biti i jest smisao ove kolonije. Nije njena svrha da se okupe umjetnici i dan ili dva provedu u lijepom i opuštajućem ambijentu, već je njena svrha da kroz umjetnost i slike pomogne zatvorenicima. Ako je suditi po tomu što su neki od njih upravo u zatvoru otkrili svoje umjetničke sklonosti i još više ako je suditi po tomu što niti jedna slika koja krasi prostor somborskog zatvora, a nekoliko stotina ih je, nije svih ovih godina oštećena, onda je misija ove kolonije uspješna.

Z. V.

ŽUPA SURČIN

Surčin bio i ostao specifičan

Kao novobeogradski župnik uglavnom se sa svojim župljanima susrećem na pokopima. To je prvi puta da ih vidim, a u većini slučajeva i posljednji

Crkva Presvetog Trojstva sagrađena je 1896. godine, a župa Surčin osnovana je 1930. godine. Do tada je pripadala staroj župi u Zemunu. 1937. godine za župnika je postavljen prvi župnik **Petar Fišera**. Župnici su se u Surčinu kratko zadržavali sve do novijih vremena, odnosno 60-ih godina. Tada je u župu došao vlč. **Antun Kolarević** koji je u Surčinu proveo 16 godina. Njega je naslijedio vlč. **Duro Kedeš** koji je tu proveo dvadeset godina. Od 2004. godine za župnika u

nasmijan, koji, kako voli kazati, od 2005. godine, dijeli svakašnjicu sa župljanima župe Presvetog Trojstva i istovremeno udovoljava pastoralnim potrebama župe Presvetog Ivana Kapistrana. S obzirom da ta župa još uvijek nema svoje prostorije – nema ni crkvu ni pastoralni centar, mise za župljane iz Novog Beograda održavaju se u franjevačkoj crkvi u Zemunu. Kako nam vlč. Kljajić kaže, s radošću je prihvatio da dođe u Surčin: »U Novom Beogradu imamo samo stan od 70 četvornih metara u

sti«, kaže nam vlč. Kljajić. Inače, župa Surčin broji oko 600 duša u 250-300 kuća. Većinsko stanovništvo je srpsko, pravoslavne vjere. Katolici su u tom mjestu značajna manjina, kaže vlč. Marko Kljajić. Ljudi su zadržali neke svoje drevne običaje, što je rijetkost u Srijemu. Zadovoljan je dolaskom svojih vjernika u crkvu, a oko jedne petine vjernika sudjeluje aktivno u duhovnom životu: »Imamo dobar pjevački zbor, orguljaša, nekoliko ministranata. Ljudi su ovdje uvijek otvoreni za suradnju. Imam pet grupa žena koje svakog tjedna spremaju crkvu, održavaju sakristiju i sve ostalo. Možemo se pohvaliti jednom od najljepše uređenih porti u Srijemskoj

župljanima susrećem na pokopima. To je prvi puta da ih vidim, a u većini slučajeva i posljednji. Mi u Novom Beogradu nemamo prostorije. Imamo samo stan u bloku 45 koji se nalazi uz ostale stanove. Pokušala se inicirati izgradnja male kapelice kako bi vjernici mogli dolaziti, ali je to tada stanarima smetalo i usprotivili su se tomu. Nemamo plac, teren za gradnju crkve. Grad ne da, a što se natječaja tiče, išli smo sve do visokih adresa. Jedan od predsjednika Srbije je rekao da ništa ne može od urbanističke mafije. Ar zemlje vrijedi suho zlato, a dati to Crkvi, iluzorno je očekivati. Kada dobijemo lokaciju, onda eventualno možemo razmatrati

Novom Beogradu, župe Svetog Ivana Kapistrana, a sljedeće 2005. i župe u Surčinu za upravitelja je postavljen župnik vlč. **Marko Kljajić**.

ZNAČAJNA MANJINA

Krećući se prema crkvi Presvetog Trojstva i župi u Surčinu, naišli smo na lijepo uređeno župno dvorište – raznovrsno zelenilo, biljke, cvijeće, sve uredno zasađeno. Dočekao nas je župnik Marko Kljajić, vedar i

kojem sam stanovao dok nisam dobio župu Surčin i prešao ovdje, gdje mi je pogodnije i bolje. Kao župnik novobeogradski, služim svetu misu nedjeljom i na blagdane za župljane iz Novog Beograda u franjevačkoj crkvi u Zemunu koja je po dekretu, po ugovoru između Đakovačko-srijemske biskupije i provincije Svetog Ćirila i Metoda, ponuđena franjevcima. U njoj, eto, danas okupljam vjernike iz Novog Beograda, dok se ne ispune i ne nastupe neke nove okolno-

»Mogu radosno reći da 'hrtkovački sindrom' nije pogodio Surčin. Bilo je nekih provokacija, a bilo je i vrlo 'vruće'. U onom famoznom kolovozu 1995. susjedi Surčinci zaštitili su Surčince Hrvate. Već su traktori bili upaljeni, otvorene kapije, nakon *Oluje*, kada je došla jedna ekipa koja je zadržala svoje susjede. Oni što su otišli, otišli su prije 1991. godine, ali su to pojedinačni slučajevi. Mislim da je Surčin u ovom kontekstu srijemski izuzetak u pozitivnom smislu«, kaže vlč. Kljajić.

biskupiji s puno zelenila, cvijeća, ruža i sve to uz podršku mojih župljana.«

NOVOBEOGRADJANI BEZ CRKVE

Po službenom popisu, kako govori župnik Kljajić, u Novom Beogradu ima 7.000 katolika, no tek mali broj dolazi na misu u crkvu: »Kao novobeogradski župnik uglavnom se sa svojim

o dozvoli. Mi imamo idejni projekt, prekrasan je i uljepšao bi grad. Ali sve što je bilo, bila su samo prazna obećanja. Možda ako dođe novi župnik, mlađi, možda će on imati više prodornosti i pokucati na adrese na koje ja nisam mogao. I zaista bih se veselio tomu kada bih do mirovine mogao biti prvi biskupijski župnik koji bi prisustvovao barem blagoslovu temelja crkve«, kaže vlč. Kljajić.

Vlač. Marko Kljajić je i kroničar života Hrvata u Srijemu, te smo ga zamolili da prokomentira nedavne događaje oko *Oluje* koji su ponovno poremetili odnose Srba i Hrvata.

»Mora se promijeniti ova politička bulumenta, a dok je ovako samo ćemo slušati te priče s manje ili više optužbi. Što bi rekao kardinal **Puljić** na Tekijama: 'Nemojte gledati tuđe dvorište. Nemojte svoju prljavštinu bacati u tuđe dvorište. Čistite u svojoj kući i pred svojim vratima.' Ja bih tim riječima još dodao: 'Izvadi čovječe drvo iz oka svoga da bi mogao vidjeti trn u oku brata svoga.' Time je sve rečeno. Dakle – samokritika, ne kritika, pogotovo ne kritizerstvo. Dok je prisutan ovakav politički mentalni sklop, ja bih rekao, neće biti bolje.«

Kada je došao u Surčin crkva je bila oronula. Uslijed nekih sretnih okolnosti došlo se do novca i uspjeli su crkvu obnoviti. Iznutra i izvana je srediti, ožbukati, urediti toranj, elektrificirati zvona, postaviti satove na toranj. Potom su uz pomoć Caritasa uređeni župni ured, krov, fasada, centralno grijanje, novi podovi, terasa: »Nedavno smo uredili i jedan mali prostor, pastoralni centar, gdje planiram smjestiti knjižnicu i eventualno registrirati, kada se za to ispune uvjeti, hrvatsku čitaonicu. Ostalo nam je još završiti radove izvana.«

SVE MANJE MLADIH

Na pitanje dolaze li mladi u crkvu u Surčinu vlač. Kljajić tužno konstatira: »Nažalost, mladi nam se ne vraćaju Crkvi. Mlade imamo dok su djeca. Kada prođe prva pričest i krizma, mladih u crkvi nema. Prije tri godine imao sam preko 40 krizmanika i to je

bio veliki događaj za župu i župljane. Međutim, taj lijepi događaj brzo je izbljedio i većina te djece više ne dolazi u crkvu.«

O životu u Srijemu i o tome koliko mu Srijem danas znači, vlač. Kljajić kaže: »Meni Srijem danas znači možda manje nego devedesetih godina. Jer tada ja nisam htio otići iz Srijema. Na to me je vezivao imperativ moga zvanja, zbog ljudi koji su tada nastradali. Da sam otišao, imao bih grižu savjesti i uvijek bi dio mene ostao u Srijemu. Razmišljao bih i možda se prekorijsvao zašto sam ostavio ljude? Sad mogu otići. Mogu otići, rekao bih, kad god hoću, jer nemam više obvezu ostati s narodom i dijeliti njihovu muku. Sada se drugačije živi i sad mi je Srijem manje interesantan. Ali i dalje svoje dane i godine brojim u njemu, a dokle, možda će se uskoro već nazrijeti, da ne kažem za koji mjesec već ili iduće godine«, kaže vlač. Kljajić.

Suzana Darabašić

TJEDAN U SRIJEMU

Preskupo grijanje

I u Srijem je stiglo zahlađenje. Moglo bi se reći veće od očekivanog, pa je to potaknulo mnoge na razmišljanje kako će se ove godine grijati? Čini se da smo se malo opustili pod utjecajem visokih temperatura i zaboravili da nam je zima tako blizu. Mnogi će morati brzo razmisliti i odlučiti na koji način će se grijati ove sezone. Većina Srijemaca uglavnom se grije na drva. Čini se najjeftinija varijanta, iako, rekla bih, za sadašnji kućni proračun ni ona nije tako prihvatljiva. Kako god, 300 – 400 eura (po mojoj procjeni, sudeći prema vlastitom iskustvu) trebalo bi izdvojiti za kupovinu ogrjeva kako bi se ugrijao stan od 80 četvornih metara. Nije mala stavka, ali kada znam da ostali građani Srijema, konkretno u Srijemskoj Mitrovici, ove godine nakon poskupljenja plina za stan od oko 56 četvornih metara moraju izdvojiti i više od 17.000 dinara, mnogo mi je lakše. Iako u JKP *Toplifikacije* kažu da su poskupljenja neminovnost i da će ta sredstva biti vraćena građanima kroz dodatne investicije, ipak mislim da je varijanta na drva znatno bolja i jeftinija, a možda čak i kvalitetnija. Još kada se uz to doda onaj lijep i prijatan ugođaj uz pucketaenje drva, ništa ljepše. Jer što da radi netko tko ima plaću ili mirovinu od dvadesetak ili manje tisuća dinara. Građani Srijemske Mitrovice već početkom godine dobili su dopis od JKP *Toplifikacije* u kojem se navodi kako bi njihovi računi mogli izgledati kada se prijeđe na novi način obračuna po utrošku. Ti mogući računi izazivaju gnjev građana, tako da mnogi otkazuju grijanje, ali ima i onih koji nemaju alternativu, jer u zgradama nemaju dimnjake. Iako na poleđini računa stoji informacija da je sadržaj samo informativan, jer je u pitanju mogući račun tek od nastupajuće sezone grijanja, mnogi su uplašeni. Prema informacijama na mogućem računu, ispada da će grijanje s kalorimetrima, koje potrošači trebaju sami platiti, mnogima biti skuplje nego do sada. Veliki broj Mitrovčana razmišlja o tome da se isključe s grijanja na plin. Smatraju da će poskupljenje biti veliko i da oni to neće moći plaćati. Prognoze su da će se za stan od 60 četvornih metara plaćati od 16 do 26.000 dinara. S obzirom na i ovako mala primanja, visoke račune, velike troškove za hranu i svakodnevne obveze i za očekivati je da se građani odluče na neki drugi način grijanja iole prihvatljiviji od plina. Prema tome Srijemci, ne preostaje vam ništa drugo nego da za ovu zimu ipak spremite novac za kupovinu drva, što prije, dok im ne skoči cijena.

S. Darabašić

NA MORE U HRVATSKU STAROM CESTOM (2. DIO)

Skradin i Slapovi Krke: Omiljen

Ostavljajući Rastoke i Baračeve spilje iza nas, nastavili smo put prema Skradinu i Slapovima Krke. Kroz krš Like, opet izbjegavajući autocestu, stigli smo do Skradina, gradića koji se nalazi petnaestak kilometara od Šibenika, na rijeci Krki. Mala, ali sredina koja još nije u potpunosti otkrivena postala je ipak svjetski poznata – mjesto je već nekoliko puta posjetio milijarder i osnivač Microsofta **Bill Gates**. Kada su ga novinari uglednog američkog magazina Forbes pitali gdje bi najradije ljetovao, Gates je odgovorio upravo u Skradinu. Pa kad tako ocijeni čovjek koji je proputovao cijeli svijet i ljetovati može bilo gdje, vjerojatno se vrijedi potruditi i otići do ovog zavučenog mjesta starog preko 6.000 godina, čija povijest seže do Ilira. Pod vlašću Rimljana naselje je i dobilo ime Scardona, koje je nakon toga postalo Skradin.

RAKIJE OD RUŽE I ŽIŽULE

Mali i prekrasan mediteranski grad slikovit je sa svojim bijelim uskim popločanim ulicama, trgovom na kojem dominira crkva i mačkama koje se vrte oko svakog restorana. Šetnjom dolazimo do rive na kojoj su usidrene jahte i ribarski čamci. Iz potpunog doživljaja mora i Mediterana najednom su nas osvijestili bijeli labudovi koji su došli do nas. Iako sve liči na Jadran, Skradin se ipak nalazi na rijeci Krki koja se tek pod jakim vjetrovima miješa s morem. Večer smo nastavili posjetom lokalnoj konobi *Mato* koja se nalazi na samoj rivi. Ograničena u izboru hrane služeći samo pršut i sir, konoba ima veliki izbor različitih rakija. Nama su najzanimljivije bile od ruže i žižule. Ravničarski naviknutim na dunju, kajsiju i krušku, čašica ohlađene rakije od

ružice imala je sladak okus tečnog ratluka, a nekoliko čašica rakije od žižule, inače vrlo hranljivog ploda koji je poznat i kao kineska datulja, svojim medenim okusom zamaglila je sjećanje na cijelu večer. Naša prva večer završila se fantastičnim koncertom klape *Cambi* na skradinskom trgu, koja je nastupila kao dio Susreta dal-

matinskih klapa koji se već 36 godina održava u Skradinu.

Ujutro smo krenuli do jedine skradinske plaže, velikog žala s bijelim šljunkom oko kojeg raste trska i šaš. Kupajući se u vodi očekivali smo, opet, da osjetimo morsku sol, pa nas je ponovno iznenadio sladak okus rijeke. S plaže se pruža pogled prema

okolnim brdima i brodovima koji cijeli dan voze u Nacionalni park Krka.

GUŽVAOKOSKRADINSKOG BUKA

Kupovinom karte za nacionalni park dobiva se i vožnja brodom. Drveni brodovi kreću

Napisala i snimila: Tatjana Ljubić

no mjesto svjetskih milijardera

stalno, gotovo svakih dvadesetak minuta. Ploveći smaragdno zelenom vodom, približavamo se malom drvenom pristaništu gdje se iskrcavamo. Šuma pravi hlad i pruža odmor od paklenih vrućina. Nakon par minuta stižemo do jedne od najpopularnijih atrakcija ovog parka, slapa Skradinski buk. Slap je zapravo kaskada od

sedam slapova koje tvore sedrene barijere, otoci i jezera. U posljednjem je dozvoljeno i kupanje. No, nacionalni park je vrlo turističko mjesto i velike su gužve. Svugdje su štandovi sa suvenirima, palačinkama, voćem. Turisti većinom sa »selfie-stikovima« traže rupu u ovoj gužvi kako bi se uslikali ispred predivnih slapova. Ulazak u vodu nije uređen i dosta je strm, pa je potrebno dosta spretnosti kako bi se preskočilo brojno korijenje od drveća. Voda je mlaka i ugodna, ugrijava vrelim ljetnim suncem, tlo je muljevito i prepuno visokih stijena. Fascinantno je doći do slapova, moćno ih je izbliza vidjeti i doplivati do njih. Čuje se i osjeti snaga vode – zvuk, odnosno huk slapa i snažna struja koja nosi rijeku i sve u njoj.

UVIJEK ĆETE NEGDJE DOBRO ZAVRŠITI

Od ovog posljednjeg slapa Skradinskog buka mali mostić vodi prema ostalim dijelovima nacionalnog parka. Ali, znate

kako izgleda Buvljak subotom? Tako otprilike izgleda i gužva oko slapova i na mostiću koji vodi dalje, što nas je potpuno obeshrabilo u daljnjem istraživanju nacionalnog parka. S dvoje male djece odlučili smo ranije napustiti park čije smo istraživanje ostavili za neko drugo vrijeme izvan sezone i umjesto toga otići i posjetiti Šibenik. Stari grad je opasan zidinama, a ulaskom u dio koji nije turistički, zamolili smo upute do glavnog trga od jednog mladog momka na kojeg smo naišli. »A čuj, gdje god da krenete, negdje ćete dobro završiti«, rekao nam je, vrlo filozofski, ovaj Šibenčanin. Smijući se ovoj izjavi, zaključili smo da u biti i jest tako, ne samo za Šibenik. Unutarnjost Hrvatske, kao i njena obala, prepuna je malih uvala, skrivenih gradova, turistički neistraženih predjela s dugačkom poviješću i na svakom koraku moguće je vidjeti nešto lijepo, uzbudljivo, doživjeti avanturu i negdje dobro završiti. Samo treba početi...

Otvorena Umjetnička kolonija Stipan Šabić 2015.

SUBOTICA – V. saziv Umjetničke kolonije *Stipan Šabić 2015.*, koja se priređuje u čast ovog likovnog pedagoga i slikara, počeo je u utorak, a likovnu je manifestaciju otvorio **Neven Marčić**, konzul gerant Republike Hrvatske u Subotici. Sjedište kolonije je Vila DDOR na Paliću, u kojoj stvara dvadesetak akademskih umjetnika iz Srbije, Hrvatske, BiH, Mađarske, Rumunjske, Češke, Njemačke i Australije.

Kolonija završava sutra (subota, 29. kolovoza), a zatvorit će je **Valéria Ágoston Pribilla**, savjetnica gradonačelnika Grada Subotice za kulturu. Program zatvaranja kolonije, u okviru kojeg će se moći vidjeti i nastala djela, počinje u 18 sati. Organizator kolonije je Hrvatska likovna udruga *Cro art* iz Subotice.

Četiri rada o Hrvatima u Srbiji u Zborniku

ZAGREB – Početkom ljeta 2015. godine u Zagrebu je objavljen zbornik radova s međunarodnoga znanstveno-stručnog skupa *Annales Pilar 2012.* koji su na temu *Nacionalne manjine u Hrvatskoj i Hrvati kao manjina – europski izazov* skupa organizirali Institut društvenih znanosti *Ivo Pilar* i Hrvatski institut za povijest u lipnju 2012. godine. Zbornik sadrži osamnaest tekstova, a u šest se radova analizira položaj hrvatske manjine u drugim zemljama, od čega se o Hrvatima u Srbiji, to jest Vojvodini, govori u čak četiri rada.

Zbornik su skupa uredile viša znanstvena suradnica dr. sc. **Ljiljana Dobrovšak** i znanstvena suradnica dr. sc. **Ivana Žebec Šilj**, a objavljen je u nakladi Instituta društvenih znanosti *Ivo Pilar*.

Poziv za autore bajki na jezicima nacionalnih manjina

NOVI SAD – Novosadska novinarska škola poziva autore koji na jezicima nacionalnih manjina stvaraju književnost za djecu da sudjeluju u projektu *Kovčez*, čiji je cilj doprinos očuvanju kulturnog i jezičkog identiteta manjinskih nacionalnih zajednica u Srbiji. Autori se pozivaju da pošalju bajke/pripovjetke na jezicima nacionalnih manjina, prilagođene djeci predškolskog i ranog osnovnoškolskog uzrasta. Poželjno je uz originalni tekst dostaviti i prijevod bajke na srpski jezik. Radove dužine 500-1200 riječi potrebno je poslati do 10. rujna na adresu stefan@novinarska-skola.org.rs.

Novosadska novinarska škola će odabrati osam radova koji će biti pretočeni u audio-pripovjetke. Osim njegovanja pozitivnih vri-

jednosti, kreativnosti i standardnog jezika, audio-forma pripovjetke omogućava stvaraocima književnosti za djecu da svojim djelima podare dodanu vrijednost, oživljavajući ih u novom medijskom formatu. Ovako oblikovane sadržaje moći će pratiti i slepa i slabovidna deca, a razvoju interkulturalnosti doprinijet će izvođenje ovih bajki i na srpskom jeziku.

Urbán postavlja Drakulu u ZKM-u

ZAGREB – Redatelj **András Urbán** postavlja u Zagrebačkom kazalištu mladih *Drakulu* prema motivima istoimenog horror-romana **Brama Stokera**. Predstava je nastala u koprodukciji sa Slovenskim narodnim gledalištem iz Maribora i s Fondazione Teatrom Due iz Parme i bit će premijerno izvedena u ZKM-u 25. rujna.

Deseti HosanaFest u Subotici

SUBOTICA – Jubilarni, deseti Festival hrvatskih duhovnih pjesama – *HosanaFest 2015.* bit će održan 20. rujna, u sportskoj dvorani Tehničke škole *Ivan Sarić* (MEŠC) u Subotici. Ulaznice će se moći nabaviti pri ulasku u dvoranu, a cijena ulaska iznosi 200 dinara. Bit će izvedeno 15 pjesama, a sudjeluju izvođači i sastavi iz Zagreba, Subotice, Osijeka, Sarajeva, Zenice...

Slogan ovogodišnjega festivala je *Snagom ljubavi*.

Natječaj za novi logo subotičke knjižnice

SUBOTICA – U okviru programa obilježavanja 125 godina od osnutka Gradske knjižnice Subotica, raspisan je natječaj za izradu novog vizualnog identiteta – logoa najstarije ustanove kulture u tom gradu. Kako je predviđeno, novi logo bi u svom rješenju trebao sadržavati Telcsove atlase koji na prepoznatljiv način obilježavaju građevinu koju je projektirao **Ferenc Raichl** i u kojoj je danas smještena knjižnica. Pravo sudjelovanja na natječaj imaju dizajneri i grafičari. Za najbolje idejno rješenje predviđena je nagrada od 50.000 dinara. U povjerenstvu koje će odlučiti o najboljem grafičkom rješenju novog vizualnog identiteta Gradske knjižnice Subotica nalaze se istaknuti grafičari **Gábor Szilágyi**, profesor **Aleksandar Botić** i **László Kapitány**. Natječaj je otvoren do 5. rujna 2015. godine.

Detalje natječaja pročitajte na mrežnoj stranici subotičke knjižnice www.subiblioteka.rs.

PROJEKT UG *URBANI ŠOKCI* IZ SOMBORA

U pripremi rječnik monoštorskih Šokaca

Predsjednica Udruga građana *Urbani Šokci* iz Sombora **Marija Šeremešić** priprema rječnik starih šokačkih riječi iz Monoštora. Prikupljeno je oko 2.400 riječi, od kojih barem polovica više nije u uporabi. »Sada smo na samom kraju, ali posao nije bio nimalo lak. Trebalo se vratiti u djetinjstvo i mladost provedenu u obitelji s roditeljima i bakom, jer prvo sam prikupila riječi kojih sam se ja prisjećala. Zatim mi je pomogao suprug Martin i suradnici kao što je **Ivan Prišing**. Prikupila sam tako jedan fond

rječniku. »Što se tiče samih riječi nema velikih razlika među šokačkim govorom, jer to je jedan jedinstveni prostor govora slavonskog dijalekta koji narod zove šokački govor, ali je u svakom slučaju jako vrijedno to zapisati, jer naši govori, a i svi govori na svijetu, nestaju pod utjecajem standardnog jezika. Posebno se to odnosi na govore koji su izvan državnih granica, a pripadaju, recimo, ovom hrvatskom korpusu. Tu je dodatno i jak utjecaj srpskog književnog jezika i proces asimilacije. Zbog

Prof. Ljiljana Kolenić (lijevo) i Marija Šeremešić (desno)
u razgovoru s kazivačicom

riječi, a starije žene u selu pomogle su mi oko tumačenja tih riječi. Kao i kada pripremam običaje, tako sam i sada obišla sva četiri kvarta u selu, ispitivala, razgovarala, slušala«, kaže Šeremešić. Šokačka ikavica je do prije pedesetak godina bila jedini govor u selu, jer vanjski utjecaji nisu bili toliko da utječu na govor. »Danas se šokački govor polako gubi i zato mi je želja na ovakav način sačuvati ga od zaborava«, kaže Šeremešić.

Potporu je dobila od Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, a na preporuku Zavoda stručna suradnica na izradi rječnika je prof. dr. sc. **Ljiljana Kolenić**, redovita profesorica Filozofskog fakulteta u Osijeku, Odsjek za hrvatski jezik i književnost, koja se prihvatila rada na akcentiranju riječi u

toga je spasiti to blago velika vrijednost za dijalektologiju, tako da sam odmah poduprla ideju pripreme jednog ovakvog rječnika«, kazala je prof. Kolenić.

Ona je posjetila Monoštor kako bi u razgovoru sa starijim mještanima čula na koji način oni govore. »Nestankom tih ljudi nestat će i riječi. Obično se kaže da je jezik stariji od života čovjeka, ali u ovom slučaju mjesnih govora govor je star koliko i život jednog čovjeka. Ako više nema ljudi koji će tako govoriti izgubit će se taj prepoznatljivi monoštorski govor«, kaže prof. Kolenić.

Želja autorice rječnika je da njegovo tiskanje bude završeno do *Dana hrvatske kulture* koji se u Somboru održavaju za dva mjeseca.

Z. V.

KULTURAMA

Palmira i Laibach

Glasoviti talijanski pisac i filozof **Umberto Eco** je na nedavnom skupu u Milanu poručio kako znanje o drugim kulturama predstavlja spas za današnji globalizirani svijet i da je kulturna razmjena, stoga, važan element opće sigurnosti. Slično stajalište sam čuo i u privatnom razgovoru s jednim španjolskim antropologom, sveučilišnim profesorom, ujedno i »subotičkim zetom«. On ističe kako idealnog rješenja nema, ali da je opcija interkulturalnog prožimanja bolja, jer su zatvorene zajednice (kulture) pogodno tlo za razvoj ekstremizama.

A što se dešava oko nas ovih dana, kada je u pitanju ova tema? Na što nailazimo u medijima? Saznajemo, primjerice, za još jedan kulturocid Islamske države čiji su vojnici uništili i drevni hram Baalshamin koji se nalazi u srcu Palmire, grada na popisu svjetske baštine UNESCO-a.

Još od prošlog rujna ISIS uništava kulturne spomenike i predmete kako u Siriji, tako i u Iraku. Kalif Islamske države pozvao je u ožujku svoje sljedbenike da unište piramide i Sfingu u Egiptu. Za njih, kažu, ove višestoljetne građevine i nalazišta ne predstavljaju vrijednu kulturnu baštinu, već »uvredu bogu«.

No, nije kulturocid (koji se definira kao zločin koji za posljedicu imaju nestanak ili uklanjanje svih ili određenih elemenata kulture na nekom području) njihov izum. On prati mnoga povijesna razdoblja a nisu ga se libile počinuti, pod velom svakojakih ideala, različite »strane«. Primjerice, jedan irački arheolog i arhitekt tvrdi kako su SAD za vrijeme tamošnjeg rata od 2003. do 2011. godine »ukrale na tisuće kulturnih blaga«.

S druge strane, neki čudni pomaci. Ili bi se bar to moglo tako tumačiti. Naime, slovenski je Laibach nastupio u najzatvorenijoj zemlji svijeta, Sjevernoj Koreji. U njoj su već ranije nastupali simfonijski orkestri iz Francuske, Njemačke, pa i iz Sjedinjenih Američkih Država, ali Slovenci su bili prvi rock bend. A rokenrol je jedan od simbola zapadne, anglo-saksonske kulture, koja nije mila **Kim Jong-unovom** totalitarnom režimu (iako se ovaj vođa školovao u internacionalnoj školi u Švicarskoj). Koncert u Pjongjangu nije prošao bez cenzure, ali je ipak održan, te de facto predstavlja povijesni događaj.

U kom pravcu ide suvremeni svijet, gdje će nas odvesti aktualna geopolitička previranja, čije posljedice u liku izbjeglica, svakodnevno svjedočimo i mi ovdje u Srbiji? Može li interkulturalno razumijevanje, kako tvrdi Eco, pridonijeti nadvladavanju konflikata i izgradnji nove vrste bratstva među ljudima?

D. B. P.

HKPD MATIJA GUBEC IZ TAVANKUTA U NOVOM VINODOLSKOM

U nošnjama na rivi

Učvršćivanje veza bačkih i primorskih Bunjevaca

Tijekom Večeri bunjevačkih Hrvata iz Tavankuta priređena izložba slika od slame, kušanje tradicijskih slastica i rakije, te nastup Gupčevih folklorša i tamburaša na trgu

Članovi Hrvatskog kulturnog prosvjetnog društva *Matija Gubec* iz Tavankuta, njih četrdesetak, ljetovalo je od 10. do 17. kolovoza u Novom Vinodolskom. Njihov boravak na Hrvatskom primorju organiziran je u okviru programa kulturne suradnje Primorsko-goranske županije, Grada Novog Vinodolskog i Tavankuta, s ciljem predstavljanja dijela kulturne baštine bačkih bunjevačkih Hrvata u ovom gradu. Budući da u ovoj, te susjednoj Ličko-senjskoj županiji, živi značajan broj primorskih bunjevačkih Hrvata ovo je gostovanje ujedno bila prigoda i za učvršćivanje veza između bačkih i primorskih Bunjevaca.

Ovaj su program podržali Primorsko-goranska županija, Grad Novi Vinodolski i Crveni križ iz Zagreba.

VEČER BUNJEVAČKIH HRVATA

U okviru kulturnog programa predstavljanja održana je *Večer bunjevačkih Hrvata iz Tavankuta*.

Tom je prigodom u prostoru Narodne čitaonice i knjižnice Novi Vinodolski otvorena izložba slika od slame iz zbirke HKPD-a *Matija Gubec*, a koju su otvorili župan primorsko-goranski župan

Zlatko Komadina, gradonačelnik Grada Novog Vinodolskog **Oleg Butković** i direktor Turističkog ureda Novog Vinodolskog **Vladimir Butković**. Voditeljica slamarskog odjela ove udruge

Otvorenje izložbe slika od slame

Nastup na trgu pred brojnim turistima

Tavankutske Ružice

Jozefina Skenderović prisutnima je govorila o razvitku i značaju ovog likovnog izričaja u kulturi bunjevačkih Hrvata. Nazočni su nakon otvorenja mogli uživati u zvucima tambura, te kušati stare bunjevačke slastice – *listiće* i *gurabljice*, te nekoliko vrsta tavankutske rakije. Iste je večeri na trgu Novog Vinodolskog nastavljen kulturni program, na kojem su se brojnim turistima predstavile folklorna i tamburaška sekcija *Gupca*. Narednih dana Tavankučani su se predstavili na manifestaciji *Okolo torno*, koja se održava u starome dijelu grada, a s namjerom njegovog oživljavanja.

RUŽICE VINODOLA

Dvanaesti put po redu Turistička zajednica ovog grada organizirala je manifestaciju *Ružica Vinodola*, na kojoj su među četrnaest djevojaka sudje-

lovale i dvije Tavankučanke – **Valentina Tikvicki** i **Bojana Jakočević**. Naime, u Vinodolu postoji priča zabilježena prema usmenoj predaji. Priča je to o običaju koji seže u davninu, u minula stoljeća vladavine hrvatske plemićke obitelji **Frankopan**. Prema toj priči, po završetku berbe, u vinogradu, među beračicama birala se Ružica,

DRUŽENJE S PRIJATELJIMA IZ OSETIJE

Djeca iz Ruske federacije, grada Beslana iz Osetije, koja su doživjela talačku tragediju već 11. godina ljetuju u odmaralištu Crvenog križa u Novom Vinodolskom. Njihovo ljetovanje u Hrvatskoj potpomažu Crveni križ i Grad Zagreb. Tijekom zajedničkog boravka u Novom Vinodolskom združili su se s Tavankučanima. Jedni su drugima prezentirali svoju kulturu te uspostavili brojna prijateljstva.

djevojka koja je bila najljepša i najmarljivija. Ovjenčali bi je vinovom lozom i uz zvuke starinskih narodnih glazbala, na čelu povorke odveli u grad. Posljednji se put, kažu zapisivači, taj događaj zbio u XIX. stoljeću, 1880. godine. Na temelju te priče rekonstruirana je današnja *Ružica Vinodola*. Na tragu nekadašnjeg izbora **Ružice** osmišljene su igre za natjecanje **Ružica**, a na tragu onodobnih sajмова osmišljena je ponuda suvremenih

ekološki ili ručno izrađenih proizvoda. *Ružica Vinodola* danas je suvremena fešta nadahnuta vinodolskom prošlošću. *Ružica Vinodola* pokazala se kao izuzetno dobro pogođen projekt koji je odmah našao svoju publiku, jer radi se o novom, interesantnom turističkom proizvodu. Članovi HKPD-a **Matija Gubec** su svoje sedmodnevno ljetovanje završili nastupom u Senju, a na poziv Turističke zajednice toga grada.

I. D.

Bilo je vremena i za kupanje

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice
Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad
T: +381 21 487 42 62; F: +381 21 487 46 14
Ounz@vojvodina.gov.rs
KLASA:128-451-2453/2015-01
DATUM:26.08.2015. godine

Temeljem članka 3. Pravilnika o dodjeli proračunskih sredstava Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice za financiranje i sufinanciranje nabave opreme za osnovne škole koje imaju status javno priznatih organizatora aktivnosti formalnog osnovnog obrazovanja odraslih na teritoriju Autonomne Pokrajine Vojvodine (Službeni list APV, br. 35/15), a u svezi s Pokrajinskom skupštinskom odlukom o proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2015. godinu (Službeni list APV, br. 53/14, 54/14 – ispr. i 29/15-rebalans),

Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice (u daljnjem tekstu: Tajništvo) raspisuje

NATJEČAJ

ZA FINANCIRANJE I SUFINANCIRANJE NABAVE OPREME ZA OSNOVNE ŠKOLE KOJE IMAJU STATUS JAVNO PRIZNATIH ORGANIZATORA AKTIVNOSTI FORMALNOG OSNOVNOG OBRAZOVANJA ODRASLIH NA TERITORIJU AUTONOMNE POKRAJINE VOJVODINE ZA 2015. GODINU

Natječaj se raspisuje na iznos od 1.900.000,00 dinara osiguranih Pokrajinskom skupštinskom odlukom o proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2015. godinu (Službeni list APV, br. 53/14, 54/14 – ispr. i 29/15-rebalans) za financiranje i sufinanciranje nabave opreme za osnovne škole koje imaju status javno priznatih organizatora aktivnosti formalnog osnovnog obrazovanja odraslih na teritoriju Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2015. godinu.

Realiziranje financijskih obveza vršit će se sukladno likvidnim mogućnostima proračuna Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2015. godinu.

UVJETI NATJEČAJA

1. Podnositelji zahtjeva

Korisnici koji imaju pravo sudjelovati u raspodjeli sredstava su osnovne škole na teritoriju AP Vojvodine čje osnivač Republika Srbija, AP Vojvodina i jedinica lokalne samouprave i koje imaju status javno priznatih organizatora aktivnosti formalnog osnovnog obrazovanja odraslih, odnosno imaju rješenje Pokrajinskog tajništva o ispunjenosti propisanih uvjeta za obavljanje djelatnosti formalnog osnovnog obrazovanja odraslih.

Korisnik može konkurirati najviše do 500.000,00 dinara.

Korisnik je dužan prilikom nabave opreme postupati sukladno odredbama Zakona o javnim nabavama (Službeni glasnik RS, broj 124/12, 14/15 i 68/15).

2. Kriteriji raspodjele sredstava

Kriteriji raspodjele sredstava po Pravilniku o dodjeli proračunskih sredstava Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice za financiranje i sufinanciranje nabave opreme za osnovne škole koje imaju status javno priznatih organizatora aktivnosti formalnog osnovnog obrazovanja odraslih na teritoriju Autonomne Pokrajine Vojvodine su:

1. značaj planiranog ulaganja u opremu u cilju podizanja kvalitete i moderniziranja izvođenja nastave,
2. neophodnost opreme za organiziranje izvođenja nastave,
3. broj polaznika u školi - broj krajnjih korisnika,
4. stupanj razvijenosti jedinice lokalne samouprave na čijem teritoriju se nalazi ustanova obrazovanja;
5. postojanje drugih izvora financiranja nabave opreme,
6. nabava opreme koja se može pretežito realizirati u tekućoj proračunskoj godini i
7. visina i realnost traženih sredstava za nabavu opreme.

NAČIN PODNOŠENJA ZAHTEJEVA

Zahtjevi za dodjelu sredstava podnose se na jedinstvenom natječajnom obrascu Tajništva (jedna ustanova podnosi samo jedan natječajni obrazac). Kompletan natječajna dokumentacija može se preuzeti od 26. kolovoza 2015. godine na web adresi Tajništva www.puma.vojvodina.gov.rs

Zahtjevi se dostavljaju putem pošte na adresu: Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine - nacionalne zajednice s naznakom »Za natječaj – za financiranje i sufinanciranje nabave opreme za osnovne škole radi obrazovanja odraslih«, Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad, ili se podnose osobno, predajom na pisarnici pokrajinskih tijela uprave u Novom Sadu (u prizemlju zgrade Pokrajinske vlade).

Uz prijavu na natječaj, podnosi se sljedeća obvezna dokumentacija:

- 1) preslik potvrde o upisu u sudski registar ustanove obrazovanja,
- 2) preslik potvrde o poreznom identifikacijskom broju i
- 3) nevezana ponuda-predračun za nabavu opreme (kalkulacija nabave opreme).

Rok za podnošenje prijave na Natječaj je 15. rujna 2015. godine.

Tajništvo zadržava pravo da od podnosioca zahtjeva, po potrebi, zatraži dodatnu dokumentaciju i informacije, odnosno da za dodjelu sredstava odredi ispunjenje potrebnih uvjeta.

Nepravodobne ili nepotpune prijave neće biti razmatrane.

Rezultati Natječaja će biti objavljeni na internetskoj prezentaciji Tajništva.

Zainteresirane osobe dodatne informacije u svezi s realiziranjem Natječaja mogu dobiti u Tajništvu na telefon 021/487-4614 i 021/487-4262.

Pokrajinski tajnik, Mihály Nyilas

REGIONALIZACIJA REPUBLIKE SRBIJE S POSEBNIM OSVRTOM NA PROŠLOST I »PREDVIĐENU« BUDUĆNOST POKRAJINE VOJVODINE

Svi regionalni planovi Republike Srbije

O d konca II. svjetskog rata u Srbiji je rađeno mnogo planova različitog nivoa. Mi ćemo govoriti o onima najvišeg »ranga«, zapravo o onima koji su obuhvaćali prostor cijele republike s pokrajinama. Prvi regionalni plan je rađen sedamdesetih godina prošloga stoljeća, radile su ga tri ekipe: u svakoj pokrajini po jedna, i u Beogradu jedna, za cijeli teritorij tada Socijalističke Republike Srbije. Pisac ovog feljtona, tada još student, radio je na tom planu po preporuci profesora **Vladimira Bjelikova**, kod koga je slušao izborni predmet prostorni plan. Plan je rađen u različitim institucijama, ja sam radio u Republičkom zavodu za komunalno planiranje. Moj zadatak je bio na vojnim kartama veće razmjere raznim grafičkim metodama predstaviti komunalnu opremljenost pojedinih gradova (većih od 10.000 stanovnika). Naravno, sve se radilo ručno na transparentnom pauspapiru. Pošto sam bio pred diplomiranjem, vođa ekipe mi je ponudio da ostanem raditi u toj instituciji, ali ja sam odlučio vratiti se u moj rodni grad, da bih tu ostvario moje »urbane vizije« (nikada nisam uspio zaposliti se u Zavodu za urbanizam). Taj plan nije usvojen, navodno zbog protivljenja tadašnjih pokrajina, ali u nekim publikacijama sam naišao na svoje crteže, i znam da je prostorni plan za Vojvodinu završen i usvojen. Sudbinu plana za drugu pokrajinu nisam pratio, iskreno, taj dio republike nije me naročito zanimalo.

PRVI USVOJENI PLAN ZA REPUBLIKU SRBIJU

Kada je »Srbija iz tri dijela, postala ponovno cijela«, postala je više nego žurna izra-

Dunavsko-savska makroregija i Vojvodina

da Prostornog plana Republike Srbije, da bi se pokazalo »jedinstvo«, a i kasnilo se u odnosu na APV skoro dvadeset godina. Planiranje je započeto još 1990. godine, a 1995./96. godine je završena konačna verzija. Izradom plana je rukovodilo Ministarstvo za urbanizam, stambeno-komunalne djelatnosti i građevinarstvo, ministar dr. **Branislav Ivković**. Nosilac izrade prostornog plana bio je Institut za arhitekturu i urbanizam Srbije, voditelj dr. **Dimitrije Perišić**, dipl. geograf. Nacrt plana je podvrgnut javnoj raspravi u različitim institucijama, ali je prikazan i u raznim medijima. Najviše diskusije je izazvao prijedlog makro-regionalizacije (karta je objavljena u *Politici*, gdje drugdje?) po kojem bi se formirala tzv. Dunavsko-savska makro regija oko Beograda, koja bio obuhvaćala dio Vojvodine, i sjeverni dio Šumadije. Na koncu se odustalo od makro-regionalizacije, prihvaćen je samo Plan mreže centara i regionalne organizacije prostora

(sintezna karta II), ali kao dio planske i analitičko-dokumentacijske osnove (karta 12*) ipak je ušla u dokumentaciju, s napomenom da je »data kao ilustracija mogućih funkcionalnih utjecaja na regionalnom nivou«, ali ona nije objavljena u Službenom glasniku Republike Srbije broj 13/96 u kojem je objavljen Zakon o Prostornom planu Republike Srbije ((PPRS-96).

OSNOVNI CILJEVI PLANA

Pošto ovaj PPRS-96 nije poznat široj javnosti, interesantno je da se upoznamo s osnovnim ciljevima planera: »Osnovni opći cilj je postizanje racionalne organizacije i uređenja prostora... ostvarenjem ovog cilja postići će se: (1) zaustavljanje daljnje degradacije prostora, ugrožavanje i uništavanje prirodnih resursa i dobara, suzbijanje neplanske izgradnje i nenamjenskog korištenja prostora, revitalizacija ugroženih područja, naročito onih koji imaju perspektive razvoja; (2) ravnomjerniji razmještaj stanovništva,

gospodarskih i drugih aktivnosti... poticanje razvoja u emigracionim i nedovoljno razvijenim područjima i osiguravanje uvjeta za povratak u populacijski malobrojna i nenaseljena područja; ... (4) usklađivanje dinamike između procesa deagrarizacije, industrijalizacije i urbanizacije, globalnim usporavanjem deagrarizacije, racionalnim i umjerenijim razvojem procesa industrijalizacije i bržim razvojem seoskih područja, kroz razvojne programe i projekte s tzv. čistom tehnologijom (u oblastima industrije, turizma, poljoprivrede, zanatstva, trgovine, ugostiteljstva, prometa i dr.); kvalitetno poboljšanje uvjeta života u najurbaniziranijim područjima;... (6) zaštita životnog okoliša.

NAJVAŽNIJI CILJEVI U RAZVOJU GRADOVA

»U razvoju sustava gradova u Republici težište je na smanjenju relativne koncentracije stanovništva i aktivnosti u republičkom i pokrajinskim centrima... Dio ovog programa za poboljšanje kvaliteta života u makro i regionalnim centrima, kao i stimuliranje razvoja manjih gradova. (masnim slovima u originalu - op.aut.) Demetropolizacija (selektivno prenošenje pojedinih funkcija i aktivnosti – upravno-administrativnih, ekonomskih, kulturnih, posredničkih itd. iz republičkog i pokrajinskih centara u druge gradove) ne označava zaustavljanje njihovog razvoja, već neophodnost kvalitativnog preobražaja prostorne i socio-ekonomске strukture. U okviru aglomeracijskog sustava Beograda (vidjeti priloženu kartu - op.aut.) to se posebno odnosi na male gradove u njenim rubnim zonama.« Izuzetno lijepi ciljevi, ali kako će se sve to i ostvariti?

PRVI BROJ BISKUPIJSKOG LISTA *NADA*

Odraz naše nade

Prošloga tjedna vjernici iz Srijema dobili su prvi broj Srijemskog biskupijskog lista *Nada* u okviru kojeg se vjernici u Srijemu mogu informirati o svim dešavanjima u svojim župama. Glavna i odgovorna urednica tog lista **Ana Hodak** ističe da je cijeli list zamišljen tako da se vjernici u Srijemu malo više povežu i pozitivno utječu jedni na druge. Pokretač ideje novog lista je, prema Aninim riječima, vlč. **Nikica Bošnjaković**, a u Uredničko vijeće priključili su se i župnici iz Srijema vlč. **Mario Paradžik**, vlč. **Ivica Čatić** iz Rume i vlč. **Marko Kljajić**, koji su upotpunili list priložima iz svojih župa. Grafička urednica je **Mara Presli** iz Vašice, koja je zaslužna za cijeli izgled lista, a veliki doprinos svojim iskustvom dala je i **Ivana Andrić Penava**: »Ime prvog biskupijskog lista *Nada* je znakovito, što ističe i

biskup u svojoj uvodnoj riječi: 'On je odraz naše nade koju imamo s vjekom u Gospodina'. Kroz prvi dio lista želimo to i pokazati, da vjernici u Srijemu aktivno žive svoju vjeru. Kroz drugi dio lista vjernici imaju mogućnost tu svoju vjeru još više upoznati i produbiti. Dakle, cijeli list je zamišljen tako da se vjernici u Srijemu malo više povežu i pozitivno utječu jedni na druge«, kaže Ana Hodak. List *Nada* izlaziće četiri puta godišnje. Zamišljeno je da bude tromjesečnik. U listu postoji Uredničko vijeće ali se, kako ističe glavna urednica, mogu uključiti svi župnici i poslati vijesti i fotografije iz svojih župa ili pisati i neke druge

priloge: »U drugom dijelu lista imamo rubrike koje smo zamislili da budu stalne. Ali mogu se otvoriti još i neke nove. Tako da je sada u početku svaka ideja dobro došla. Imamo Uredničko vijeće, ali se svatko može priključiti, tko ima ideju i volju za suradnju.« Što se tiče sadržaja u prvom broju lista *Nada*, Ana kaže da je to samo njihova pretpostavka što bi vjernike moglo interesirati i što bi oni željeli čitati. Ideja je da svatko za sebe pronađe nešto što mu odgovara. Ne samo vijesti, nego i nešto za izgradnju vjere. Vjernici mogu i sami predložiti što bi oni voljeli čitati, tako da postoji mogućnost da se otvore i neke nove rubrike. Kada smo Anu pitali o samoj

ideji i značaju lista za Srijem, rekla nam je: »Subotička biskupija ima svoj list *Zvonik*, pa smo i mi u Srijemu željeli nešto tako pokrenuti. Prevažodno kako bi naši vjernici imali nešto svoje gdje će čitati vijesti iz svoje biskupije i vidjeti rezultate svoga rada po župama. Mislim da je ovaj list bio jako potreban i da je jako značajan. Ideja je da se pokaže da je crkva u Srijemu vrlo živa, da vjernici ovdje žive svoju vjeru i da se mogu izraziti na jedan takav način.« Posljednje strane lista *Nada* posvećene su vjeroučiteljima. U ovom broju tu rubriku je pisala Ana Hodak, ali se nada da će joj se u toj rubrici priključiti i ostali vjeroučitelji iz Srijema.

S. Darabašić

Kirbaj u Svilojevu

Svilojevački katolici, Mađari i Hrvati, proslavili su blagdan Zaštitnika sela Svetog Stjepana Kralja. Sam blagdan je 20. kolovoza, a seoska proslava pomiče se za prvu nedjelju, tako da je 23. kolovoza nizom manifestacija i tradicionalnim vašarom obilježeno seosko proštenje. Katolicima su se u proslavi priključili i Svilojevčani koji su se u osjetnom postotku ovdje nastanili 1995. godine i kasnije, te brojni gosti koji po tradiciji dolaze na taj dan.

I. A.

VIJESTI

Proštenje na
Marijanskom svetištu –
Bunarić

28. kolovoza, petak – Trodnevica u 19 sati – križni put

29. kolovoza, subota – Trodnevica u 19 sati – prilika za svetu ispovijed, procesija sa svijećama i sveta misa.

30. kolovoza, nedjelja – **PROŠTENJE.** U 6.30 sati bit će služena dvojezična sveta misa, u 8 biskupska sveta misa na mađarskom jeziku, u 10 sati je biskupska sveta misa na hrvatskom jeziku. U 16 sati dvojezična sveta misa za bolesnike.

Obljetnica smrti
Baltazara Bolte Agatića

Župna zajednica u Lemešu obilježava sedamdesetu obljetnice smrti graditelja lemeške Kalvarije vlč. **Baltazara Bolte Agatića**, koja će biti priređena u ponedjeljak, 31. kolovoza. Sveta misa zadušnica bit će služena u 19 sati u kapeli Blažene Djevice Marije posrednice milosti na lemeškoj Kalvariji, a predvodit će je mons. **Stjepan Beretić**. Nakon mise slijedi razmatranje života i djela vlč. Agatića, koje će predložiti mons. Beretić, a zatim u nastavku slijede glazbene minute, nastup vokalnog ansambla *Musica Viva*. Na koncu, program će se završiti pričom o kapeli kroz projekciju starih i novih fotografija na otvorenom iz zbirke **Ivana Horvata**.

Ž. Z.

Piše: dipl. theol. **Ana Hodak**

Pripadnik svake religije mora obdržavati određena pravila i propise, ali čini li ga to uistinu religioznim? Tako je u židovstvu, tako je u kršćanstvu. No, Isus nas dvadeset i druge nedjelje kroz godinu opominje da biti pravi vjernik ne znači slijediti izvanjske propise, već mnogo više od toga (usp. Mk 7, 1-8.14-15.21-23).

FARIZEJSKI PROBLEM

U židovskoj religiji jedan od važnijih propisa je propis o čistoći. Biti čist u židovstvu znači biti spreman za susret s Bogom, biti oslobođen od svega što prijeti taj susret, znači biti Bogu blizak. A, Božja blizina bila je nešto čime se izraelski narod ponosio: »Jer koji je to narod tako velik da bi mu bogovi bili tako blizu kao što je Gospodin, Bog naš, nama kad god ga zazovemo?« (Pnz 4,7) Bog je želio biti blizak svome narodu i zato je Izrael uvijek bio usmjeren prema izvanjskom obdržavanju vjerskih propisa, težio je da bude čist pred Bogom.

U obdržavanju vjerskih propisa posebno su se isticali farizeji. Njima je bilo važno da sve što traži Mojsijev zakon bude izvršeno, jer su mislili da je to najizvrsniji način pokazivanja svoje vjernosti Bogu. Zato su se smatrali pobožnijima i vrjednijima od ostalih. Stoga ne čudi da ovakvoj skupini pobožnih Židova smeta što Isusovi učenici ne poštuju vjerske propise o

Častiti Boga
srcem

čistoći te ih zbog toga i kritiziraju. Međutim, svojom kritikom Isusovih učenika izazivaju Isusa da njih kritizira, odnosno da im skrene pozornost kako vjerovati i biti blizak Bogu ne znači izvanjsko obdržavanje propisa, nego unutarnji stav, tj. srce. Mnogo je važnije što čovjek nosi u svojoj nutрини, nego ono što je vidljivo na njegovoj vanjštini. Isus skreće pozornost da je Bogu bitnije čovjekovo srce kao simbol onog najdubljeg što u sebi nosi, od različitih oblika ponašanja, koja su izraz vjernosti Zakonu. Sama izvanjska vjernost Zakonu bez predanja srca pred Bogom nema vrijednost, i vodi čovjeka u puki legalizam. To se dogodilo farizejima, zato Isus kaže: »Ovaj me narod usnama časti, a srce mu je daleko od mene« (Mk 7,6). A može li onaj koji Bogu nije dao srce reći da ga istinski časti? Čovjek svojim izvanjskim ponašanjem lako može prikriti ono što nosi u srcu, to što poštuje vjerske propise ne mora značiti da je srce dao Bogu. Ali, tako može zavarati samo ljude, možda i samog sebe, ali Boga ne.

PROPISI U SLUŽBI SRCA

Problem krutog legalizma bez predanja srca Bogu nije bio samo problem farizeja. To je opasnost u koju svaki vjernik može lako upasti. U našem je narodu vjera dio tradicije, ona se prenosi s koljena na koljeno, tako se prenosi i obdržavanje nekih vjerskih propisa, ali se na taj način ne može prenijeti ono što treba biti u srcu. Tako postaje običaj oticati na misu, postaje običaj krstiti dijete, ispovjediti se za Božić i Uskrs, krizmati se ili vjenčati i smatrati se Kristovim učnikom. Na taj način izvršeni

su svi važni vjerski propisi, a srce je ostalo daleko od Boga. Naravno, Bog želi od nas da izvršimo vjerske propise, ali ne da se samo na njih usmjerimo kao na nešto najvažnije, nego te popise trebamo staviti u funkciju svoje unutarnje izgradnje. Oni nas trebaju približiti Bogu, pomoći nam da izgradimo svoju savjest koja će nas onda na pravi način znati upozoriti kada smo od Boga odlutali, kada smo postali samo izvršitelji propisa. U suprotnom oni gube svoj smisao.

U tom kontekstu može se smatrati ključnom Isusova rečenica izrečena farizejima: »Ništa što izvana ulazi u čovjeka ne može ga onečistiti, nego što iz čovjeka izlazi – to ga onečišćuje« (Mk 7,15). »Neki smatraju da je to jedna od najznačajnijih rečenica u povijesti religija. Tom rečenicom Isus otkriva odlučujuće načelo čudoređa, usidrenost etike u odluku ljudske savjesti. Svoj stav Isus izriče dugim popisom zala, otrovanog korijenja u ljudskom srcu. Na tome je popisu teško razlikovati što se odnosi na djela, a što na misli. Dojmljiv popis koji Onaj koji zna što je u ljudskom srcu stavlja i pred nas. Isus iznosi dvanaest 'proizvoda' ljudskoga srca (zle namisli, bludništva, krađe, ubojstva, preljubi, lakomstva, opakosti, prijevara, razuzdanost, zlo oko, psotka, uznositost, bezumlje), ali ne zaboravimo da ljudsko srce može roditi i mnogo toga lijepog.«¹ Zato ne smijemo biti vjernici koji će se zadovoljiti površnim izvršavanjem vjerskih propisa, već oni koji preko tih propisa dolaze do Boga, koji se bore protiv toga da iz njihovog srca izlazi ono što ih onečišćuje.

**MINI INTERVJU: MARINA DROBAC,
ODGOJITELJICA IZ LONDONA**

Našla mjesto pod suncem

Vedra, izgledom nedefiniranih godina, **Marina Drobac** je u prethodnih mjesec dana na prvi pogled plijenila pozornost autom s volanom na desnoj strani. Na drugi pogled plijenila je svojom neposrednošću, elokvencijom i prefinjenošću, a osobito toplim osmijehom i otvorenim pogledom. Rođena je u Plavni, voli svoju Vojvodinu, a zbog svega što joj se dešavalo u devedesetim, jednostavno je morala otići i započeti novi život.

Kada, kuda i zbog čega ste otišli?

U Londonu s obitelji živim 16 godina. Suprug i ja nismo ni sanjali da će nas život odvesti tako daleko od zavičaja. Ja sam Hrvatica iz Plavne, suprug Srbin iz Vukovara i mislili smo da će naša iskrena ljubav pomiriti tada nepomirljivo. Prevarili smo se, za nas nije bilo mjesta ni s jedne ni s druge strane Dunava. Odlučili smo potražiti negdje azil i eto, otprve nam se posrećilo. S dvoipogodišnjom kćerkom i jednoipogodišnjim sinom utočište smo našli u Londonu.

Kako je izgledao novi početak?

Sve je prošlo bez potresa. Nismo očekivali čuda, bilo nam je najbitnije naći mir za obitelj, za normalno odrastanje djece, naći uposlenja koja će nam omogućiti normalan život. Uspjeli smo, ja sam odgojiteljica u dječjem vrtiću, suprug je posljednjih deset godina vozač u gradskom taksiju. Prihodi nam omogućavaju stabilan život, ponešto i uštedimo.

I. Andrašić

IGRA

KANASTA

CILJ IGRE

U kanasti igrači izlažu Izloške, slično kao i u remiju. Izlošci izravno donose bodove, pa je i cilj da ih se formira što više. Ono što je karakteristično za kanastu je da u toku dijeljenja igrač bude u situaciji da više puta završi igru, ali on to ipak ne čini, već pokušava uvećati broj karata u rukama i izloži nove izloške, čime ostvaruje veći broj bodova koji mu donose prednost.

BROJ IGRAČA

Igru mogu igrati od 2 do 6 igrača, svatko za sebe. U slučaju da je u igri više od 6 igrača onda se formiraju parovi.

KARTE

Igra se igra sa 2 standarda špila od po 52 karte kojima se dodaju još 4 džokera. Džokeri, kao i dvojke, imaju ulogu da zamjene bilo koju kartu, i nazivaju se »divlje karte« ili »divljaci«. Karte se boduju na sljedeći način:

džokeri - po 50 bodova

dvojke - po 20 bodova (ove vrijednosti su iste i za džokere i za dvojke bez obzira koju kartu mijenjale)

kečevi - po 20 bodova

od 8 do kralja (8,9,10,J,Q,K) - po 10 bodova

od 4 do 7 - po 5 bodova

IZLOŠCI

Izlažu se samo grupe karata istih vrijednosti bez obzira na boju. Izložak mogu činiti minimum 3 karte, u kojima se mogu javiti i »divljaci«, ali ih uvijek mora biti bar za 1 manje nego osnovnih karata u svakom izlošku. Na primjer ako imate izložak od tri desetke, njemu možete pridružiti i dva »divljaka«, a ako dodate još jednu desetku, možete im pridružiti još jednog »divljaka«.

TIJEK IGRE

Igru počinje igrač koji jedini ima 15 karata (desni od djeli-telja), i on samo izbacuje jednu kartu koju stavlja pored ostatka, okrenutu licem na gore. Tako počinje formiranje Gomile za odbacivanje. Dalje, svaki igrač vuče po jednu kartu sa ostatka i odbacuje po jednu na Gomilu. Karte se na Gomili stavljaju jedna preko druge, tako da je vidljiva samo gornja karta.

Prije odbacivanje karte, igrač može izložiti neki izlo-žak ili dodati neku kartu na već izloženi izložak. U kana-sti igrač može dodavati karte isključivo samo na svoje izloške. Igrači svoje izloške drže odvojene od protivničkih jer je u kanasti i najbitnije tko je što izložio.

TV PREPORUKA

PETAK 28. KOLOVOZA HRT 1 16:30

Hrvatski kraljevi,
dokumentarno-igrana serija**Godina proizvodnje: 2011.**
Epizoda: 6.

Epizoda počinje veličanstvenim prizorom krunidbe kralja **Zvonimira** u solinskoj bazilici Svetih Petra i Mojsija. Ovaj je hrvatski kralj jedan od najvećih vladara u našoj povijesti. Sklopio je ugovor s papom **Grgurom VII.**, koji mu je poslao krunu i žezlo. Oženio se mađarskom princezom **Jelenom Lijepom**, te je vodio vrlo aktivnu vanjsku politiku. Gledatelji će saznati koliko ima povijesne istine, a koliko mitologije u priči o ubojstvu kralja Zvonimira. Također, vidjet ćemo i posljed-

nje godine narodne dinastije, kako Mađari osvajaju Hrvatsku te pogibiju kralja **Petra Svačića** u legendarnoj bitki na Gvozdu. U ovoj će se epizodi oženiti jedan od naših sedam junaka – Žitimir. Kroz priču o njegovu vjenčanju saznat ćemo puno toga o položaju žene u Srednjem vijeku, te o srednjovjekovnoj seksualnosti.

Autor glazbe: **Božidar Domagoj Burić**Scenarij: **Božidar Domagoj Burić**Kostimografija: **Vjera Ivanković**Scenografija: **Ivan Ivan**Montaža: **Dubravko Prugovečki**Redatelj: **Božidar Domagoj Burić**Direktor fotografije: **Branko Cahun**Producenti: **Miroslav Rezić i Miro Mioč**

VRIJEDI PROČITATI

HRVOJE HITREC

Smogovci

Radnja romana *Smogovci* odvija se u zagrebačkom kvartu Peščenica. U knjizi se taj dio zove Naselak. Naselak se smjestio u onom djelu Peščenice gdje su uličice krivudave, a kuće bez ikakve forme i u neskladu s urbanističkim planovima. U tom djelu Peščenice kuće su male, obiteljske, s lijepim vrtovima.

Na jednom djelu Naselka izgrađena je nova zgrada. Radi se o deveterokatnici u kojoj je smješteno puno novih stanova. Ona se naziva Neboder. Djeca iz Nebodera i Naselka pohađaju školu u samom centru Peščenice pa kada idu u školu moraju prelaziti glavnu i jako prometnu ulicu. U tome moraju biti oprezni jer vozači ne paze kako voze, tj. ne poštuju prometna pravila.

Školu će ove godine prvi puta pohađati i Slon, Dado, Marina i Štefek Vragec. Slonu je to nadimak, a dobio ga je po prezimenu Slalom koje je samo skraćeno u Slon. Njegov tata bio je nogometni trener. Dado stanuje u novom Neboderu s roditeljima. Njegov tata je slikar, a svi ga zovu Nosonja. Marina ne živi u Naselku već u obližnjoj Harambašićevoj ulici. Ona je tek nedavno došla u Zagreb iz Karlovca. Dado će se zaljubiti u Marinu. Štefek Vragec ima čak šestero braće s kojima živi i jednu sestru o kojoj brine susjeda. Naime, otac im je umro, a mama je otišla raditi u Njemačku kako bi zaradila novac i kako bi mogla platiti školovanje, ali i obnoviti trošnu i staru drvenu kuću u kojoj žive njezini sinovi. Najstariji od Vrageca, Drago, brine se za svoju braću. Svaki od Vrageca po nečemu je specifičan.

PJESMA ZA DUŠU:

Skitnica

Jasna Zlokić

Plovi mjesec iznad grada
u noći se ceste gube
pod prozorom lišće šušta
dok me tvoje ruke ljube

Sve je zbilja lijepo, toplo
ljubav puna obećanja
ti u meni tražiš luku
dok ja sanjam putovanja

Sve je tako nježno, lijepo
blagi dani bistre zore
ti me diraš, ti me ljubiš
dok ja sanjam kolodvore

Ref.

Ref.

Jer ja sam skitnica, ne drži me mjesto
ja sam skitnica, bježi mi se često
jer ja sam skitnica, daljine me vuku
više volim vjetar nego mirnu luku

Bijeli brod niz rijeku plovi
preko grada oblak pluta
dok me diraš, dok me ljubiš
gledam krošnje preko puta

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Pripremaju: Lazar Merковиć i Milovan Miković

KRONOLOGIJA od 28. kolovoza do 3. rujna

28. KOLOVOZA 1702.

U Subotičkom vojnom šancu živi ukupno 1969 osoba: 189 konjanika, 293 pješaka, 159 seljaka, 82 sluga, 575 žena, 276 malodobne djece, 297 je punoljetnih mladića, 156 je punoljetnih djevojaka, 85 je siročića i 140 sirotica. Subotičani u svom posjedu imaju 607 volova, 498 konja, 93 ždrebeta, 511 krava, 746 teladi od jedne godine, 2.592 ovce, 541 svinju i 26 košnica. Pšenica je sijana na 1782, a ječam i zob na 1408,5 jutara.

28. KOLOVOZA 1945.

U sklopu jedne, gotovo četvero-satne kulturne priredbe u subotičkom Gradskom kazalištu, na opće zadovoljstvo nazočnih, prikazan je igrokaz iz narodnog života Zloba, **Antuna Karagića**, zapaženog spisatelja bunjevačkih Hrvata iz Gare u Mađarskoj.

29. KOLOVOZA 1854.

Prosvjetnim vlastima Subotice s najvišeg je mjesta prosljeđena odluka prema kojoj franjevački red više neće davati nastavnički kadar za gimnaziju. Gradu je naloženo neka angažira petoro svjetovnih nastavnika uz godišnju plaću od 700 forinti. Naredne godine franjevci su i nadalje obavljali svoje prihvaćene nastavničke obveze.

29. KOLOVOZA 1976.

U 56. godini preminuo je **Milan Martinović Metalac**, predratni pripadnik naprednog radničkog pokreta, nositelj Partizanske spomenice 1941., dugogodišnji tajnik Okružnog i Kotarskog komiteta KPJ u Subotici.

30. KOLOVOZA 1897.

Poslije višegodišnjih, ne malih teškoća okončana je izgradnja tramvajske pruge i električnih vodova od središta grada do Palića. Povjerenstvo u sastavu: izaslanik Ministarstva trgovine, veliki župan **András Schmaus** i gradonačelnik **Lazar Mamužić** – prošlo je i pregledalo prugu, cijelom dužinom.

30. KOLOVOZA 1991.

Subotički *Életjel* objavio je pet novih knjiga na mađarskom jeziku – djela **Zoltána Déra**, **Ference Máka**, **Cvetka Maluševa**, **Milovana Mikovića** i **Jánosa Urbána**. U Rijeci su objavljene dvije nove knjige subotičkih pjesnika **Vojislava Sekelja Rič fali** i **Milovana Mikovića Avaške godine**, nakladom autora i akademskog slikara **Ivana Balaževića** – pisane bačkom bunjevačkom ikavicom, najrasprostranjenijim dijalektom hrvatskog jezika.

31. KOLOVOZA 1899.

Na Paliću i u Subotici s uspjehom je okončan petodnevni XXX. zemaljski skup liječnika i prirodosnanaca Austro-Ugarske Monarhije. Bio je to, uistinu, prvi znanstveni skup održan u našem gradu.

31. KOLOVOZA 1994.

Izenada, u 48. godini, preminuo je **Petar Krmpotić**, diplomirani geograf, dugogodišnji novinar i tehnički urednik tjednika *Subotičke novine*.

1. RUJNA 1779.

U nazočnosti visokih zemaljskih dužnosnika, gradskih čelnika i

uglednika, zaslužnih prvaka, plemića i oko 12.000 stanovnika grada i okolice, kraljevski komesar **Andrija Vlašić**, proglasio je dotadašnji komorski grad Szent Mária, odnosno Suboticu, slobodnim kraljevskim gradom – Maria Theresiopolisom. Prema odredbama iz povelje od tada je »slobodni kraljevski grad Maria Theresiopolis podređen isključivo vladaru – samo zakonito okrunjenom ugarskom kralju. U sastavu grada je 12 okolnih pustara: Čantavir, Verušić, Tompa, Ludoš, Zobnatica, Žednik, Vamtelek, Đurđin, Bajmok, Tavankut, Šebešić i Kelebija, zatim potoci Jasenovac i Kireš, kao i jezero Palić sa svim koristima i prihodom. Sva ova prava grad dobiva temeljem svojih vojničkih i građanskih zasluga, te za iznos od 266.666 forinti i 40 krajcara na ime otkupnine. Svota koju treba u određenim ratama, u roku od sljedećih šest godina, uplatiti Kraljevskoj riznici (Komori).« Prema odredbama ove povelje grad je uključen u rad Zemaljskog sabora, gdje ima svoje zastupnike. Nadalje, potvrđeno mu je i pravo mača i pomilovanja (jus gladii et aggratiandi), što će reći pravo života i smrti, kao oznaka najviše vlasti, te mu je dopušteno podizanje stupa srama i vješala. Među ostalim, grad je obavezan povećati broj stanovnika i obrtnika, napose korisnih zanata, a Poveljom je, također, potvrđen i grb grada.

1. RUJNA 1991.

Ekumenska molitva za mir, održana na Trgu slobode, okupila je više tisuća Subotičana kojima su se obratili predstavnici pet ovdašnjih vodećih vjerskih zajednica, kao i gradski čelnici. Ovaj je ekumenski skup odr-

žan na poticaj preč. **Andrije Kopilovića**.

2. RUJNA 1758.

Prema jednom poreznom popisu u Subotici su zabilježena 533 vinara koji su proizveli 7025 akova (ili oko 380.370 litara) vina. Početkom devedesetih godina XIX. stoljeća godišnja proizvodnja vina procijenjena je na oko 55.000 akova vina i bila je gotovo osam puta uvećana.

2. RUJNA 1928.

Na Paliću je izgorio hotel *Trščara*. Istragom je utvrđeno da je požar prouzročila raketa ispaljena iz zrakoplova tijekom vježbe. Premda je ovaj hotel obnovljen, zbog nebrige nadležnih kasnije je devastiran i radi toga srušen.

3. RUJNA 1901.

Na jednom nogometnom susretu po prvi put su naplaćene ulaznice; za sjedenje jedna, a za stajanje pola krune. Sljedeće godine za 18. lokalni derbi između Bačke i Športa tiskano je 300 ulaznica, ali je prodano samo 77. Prihod od susreta Bačke i Ferencvárosa iznosio je 157 kruna i 20 filira, a rashodi 210 kruna i 35 filira.

3. RUJNA 1913.

Od 1. svibnja do 3. rujna tekće godine – kako piše u jednom onovremenom izvješću – Toplice Palić su imale ukupno 1915 gostiju iz osamdeset gradova i mjesta u zemlji, iz europskih država i Amerike. Osim u kupališnim objektima, gosti su bili smješteni i u 75 privatnih vila i ljetnikovaca.

Liza

Za vino Lizu mnogi su čuli, a mnogi su ga i kušali. I bili oduševljeni njegovim okusom, a pritom ne znaju kako je u pitanju jedna mlada sorta vinove loze nastala sedamdesetih godina prošloga stoljeća. Autori ove sorte nastale križanjem Kunleanja i Pino grisa su poznati enolozi dr. **Petar Cindrić** i dr. **Vladimir Kovač**, te dr. **Nada Korać**. Vino Liza nastalo je isključivo zaslugom dr. Petra Cindrića, u želji razvoja vinske kulture na vojvođanskim prostorima, a ime je dobilo po njegovoj sestri Lizi.

KARAKTERISTIKE

Ova sorta grožđa razvija snažan čokot i ima čvrste i razgratane rašljike, što otežava rezidbu. List je trodijelan, tamno zelen. Grozd je mali, srednje zbijen, kupast. Bobice su sitne, okrugle, zelenkaste, sočne, s izraženim kiselinama, bez posebne arome. Dobre je rodnoći, dobro nakuplja šećer (oko 22 posto) i ima visok sadržaj kiselina u širi. Sazrijeva nešto prije Talijanskog rizlinga. Značajno nadmašuje gajene sorte po otpornosti na mrazeve. Otporna je na sivu plijesanj grožđa i tolerantna na plamenjaču. Osjetljiva je na pepelnicu. Ima veliki broj vrlo čvrstih vitica koje otežavaju rezidbu. Liza daje bogato, karakterno vino, s izraženim, finim voćnim kiselinama, slično vinu sorte Pino blan. Sorta za visokokvalitetna bijela vina, s izraženim kiselinama, dobre rodnoći, otporna na mrazeve. Pogodna je za gajenje u uvjetima većeg rizika od izmrzavanja... tako piše u stručnom izvodu Departmana za voćarstvo, vinogradarstvo, hortikulturu i pejzažnu arhitekturu Poljoprivrednog fakulteta u Novom Sadu, a što je s obiteljskim predanjem tvorca ovog vina, ispričao nam je Lizin unuk, **Goran Vujković** iz Subotice.

BAKA LIZA

»**Liza Cindrić**, djevojački Gabrić, je bila moja baka po majci i mater dr. Petra Cindrića, i on je ovo vino napravio u njezinu čast.

Ona je bila kućanica i živjela je u Masarikovoj ulici u Subotici, dok je njezin muž radio na željeznici kao glavni ekonom zadužen

za održavanje svih lokomotiva. Živjela je do 1973. godine i još za njenoga života je započet rad na sorti grožđa i vina nazvanog po njenom imenu«, kaže Goran Vujković.

OBITELJSKE SORTE

Plod dugogodišnjeg rada nekoliko priznatih sorti vinskog i stolnog bijelog i crnog grožđa.

Među njima su pokraj Lize još i Panonija, Bačka, Kosmopolit, Nero, Karmen, a upravo je Kosmpolit sorta koja je posvećena našem sugovorniku ove priče o Lizi, njenom unuku Goranu Vujkoviću, koji nam na koncu ove vinske priče kaže:

ŠIRENJE LIZE

»Od svog nastanka, prije više od pola stoljeća, Liza se polagano širi na vojvođanskim prostorima, prije svih na oglednim poljima u Ljutovu i Tavankutu, na Paliću, u Srijemskim Karlovcima

Osim vinskih sorti ova obitelj ima i vrsne sportaše u nekoliko sportova poput – nogometaša, hokejaša na travi, strelčara i tenisača, što je čini svestranom na više planova.

i pojedinim selima bliže Novog Sada. U početku je gajena na 5 hektara, a danas je otprilike ima na nekih 40 hektara, a sredina gdje se intenzivnije gaji je svakako u Ljutovu i Tavankutu, gdje se ovo vino počelo intenzivnije pojavljivati u posljednjih nekoliko godina. Na vinskim sajmovima se nudi kao prepoznatljiva sorta vina, s posebnim etiketama i asortimentom. S obzirom na ovogodišnje specifične vremenske uvjete i velike vrućine koje su vladale tijekom srpnja i kolovoza, grožđe će biti bogato šećerom, a i berba bi trebala uslijediti znatno ranije nego što je to uobičajeno. Ovogodišnji rod će ići prvo u mušt, a vino će se pojaviti tek iduće godine nakon završetka cjelokupnog proizvodnog procesa«, kazao je Goran Vujković na kraju priče o svojoj baki Lizi i vinskoj sorti koja je po njoj nazvana.

Dražen Prčić

STOTINU DJECE U VIII. ETNO KAMPU

U kampu se radi, pjeva, pleše, kuha...

Dok čitate ove stranice, dragi prijatelji *Hrcka*, završava se VIII. etno kamp Hrvatske čitaonice, vjerojatno najdraži događaj za djecu osnovnoškolske dobi koja nastavu pohađa hrvatskom jeziku. Stoga smo malo privirili u kamp i prije njegovog završetka, kako bi vidjeli što se sve događalo u njemu. Potpuno izvješće očekujte u rujanskom *Hrcku*.

I ove godine se tražilo mjesto više za sudjelovanje u etno kampu. Tijekom proteklih sedam godina broj djece se stalno povećao, da bi ove osme godine kulminirao. Sada u kampu radi, pjeva, pleše, kuha, druži se čak stotinu djece i baš im je lijepo.

Zbog velikog broja djece kamp se i ove godine održava u dvorištu župe svetog Roka, osim u utorak, kada se već tradicionalno organizira dvodnevni izlet, svaki puta u drugo mjesto. Sada su kampovci posjetili Žednik, odnosno, gdje je salaš obitelji **Mirka Čipaka**. I bilo im je nezaboravno. Najprije su vidjeli što sve sadrži jedno seosko gazdinstvo, a posebnu su draž dale seoske dječje igre gdje su podijeljeni u četiri skupine (grožđe, jabuke, šljive i kruške) igrali igrice koje će svima ostati u sjećanju: gradili su kulu od čutaka, mrvili kukuruz, nosili vodu, izduvavali brašno i prebacivali nogom kukuruz u lončice. Bilo je urnebesno, što se vidi i na slikama.

Radionice u kampu bile su brojne, za svakoga po nešto. U kreativno-manualnim radionicama djeca su izrađivala čardake od slamčica, zmajeve, oslikavali su bojama staklenke, ukrašavali razne posude i predmete salvetama, odnosno decoupage tehnikom, pravili su ukrasne kutijice i vrećice za rođendanske darove, mnogi su sebi izradili pernicu za školu, a naravno izrađivao se i nakit od materijala, PVC a, silikona, cirkončica i drugih materijala. Sve će to danas biti izloženo na završnoj priredbi koja je zakazana za 18 sati.

Bilo je tu naravno i drugih radionica. Plesao se moderan ples, ali i folklor, svirale tambure i gajde te učilo tradicijsko pjevanje. Održana je i duhovna radionica u koje su djeca pjevala s **Anitomi Nikolom** iz *Proroka*, a održana je i sveta misa. Veliko je zanimanje za kuharsku radionicu u kojoj su ove godine kuhali baratfule. Sve u svemu, toliko događaja, toliko priča, a mjesta i nema više. Stoga pogledajte fotografije koje smo vam pripremili, a ostatak pročitajte sredinom mjeseca kada izlazi prvi broj *Hrcka* za novu školsku godinu.

PETAK
28.8.2015.

06:42 TV kalendar
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 08:06 Dobro jutro, Hrvatska
 09:00 Vijesti
 09:06 Dobro jutro, Hrvatska
 09:11 Capri, serija
 10:08 Kako izgraditi planet, dokumentarni film
 11:00 Dr. Oz, talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:23 Rame uz rame, telenovela
 13:13 Jezik za svakoga (R)
 13:22 Bajkovita Hrvatska (R)
 13:30 Gabrijel, serija (R)
 14:11 Velika obitelj, serija
 15:12 Grom iz vedra neba u Titfieldu, britanski film
 16:35 Hrvatski kraljevi, dokumentarna serija (R)
 18:13 Dolina sunca, serija (R)
 19:00 Dnevnik 2
 20:00 Kulturni Kolodvor
 20:31 Rocky 5, američki film (R)
 22:16 Dnevnik 3
 22:43 Sjećanje na Žarka Kaića: Pucanj u istinu, dokumentarni film
 23:27 Most, serija
 00:25 Most, serija
 01:22 Most, serija
 02:20 Grom iz vedra neba u Titfieldu, britanski film
 03:40 Hrvatski kraljevi, dokumentarna serija (R)
 04:20 Jezik za svakoga (R)
 04:30 Skica za portret (R)
 04:41 Hrvatska uživo
 05:30 Dr. Oz, talk show
 06:12 Rame uz rame, telenovela

06:00 Juhuhu
 09:00 U vrtu pod zvijezdama, crtana serija (R)
 09:29 Hello Kitty, crtana serija (R)
 09:55 Priče iz divljine, dokumentarna serija
 10:23 Papreni detektori, serija za djecu
 11:25 Dinastija, serija
 12:15 Paulovo i Nickovo veliko kulinarstvo putovanje, dokumentarna serija
 12:39 Zaštitnica svjedoka, serija
 13:24 Policijska urota, američki film (R)
 15:00 Jelovnici izgubljenog vremena: Spiza u crnom

vinu (R)
 15:21 Tea Mamut: Mojito s dinjom (R)
 15:28 Svijet vrtlara, dokumentarna serija
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:47 Mačak pod šljemom, serija
 17:45 Sicilija s Aldom i Enzom, dokumentarna serija
 18:09 Napravljeno po mjeri, dokumentarna serija
 18:24 Šušur: Koprivnica
 19:12 Dinastija, serija
 20:04 Wimbledon, britanski film
 21:38 Vrijeme na Drugom
 21:44 Zločinci u odijelima, serija
 22:29 Završni udarac, serija
 23:14 Usamljena srca, američki film
 00:57 Zločinački umovi
 01:38 Noćni glazbeni program

06:15 RTL Danas
 07:00 Virus attack, animirana serija
 07:15 Chuggington, animirana serija
 07:40 Sve u šest, magazin
 08:10 Tog se nitko nije sjetio!, game show
 09:25 Hitna služba, dramska serija
 10:35 JAG, drama
 12:40 Hitna služba, serija
 13:35 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
 14:35 Kolo sreće, kviz
 15:30 Shopping kraljica, lifestyle emisija
 16:30 RTL Vijesti, informativna emisija
 17:00 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
 18:00 Sve u šest, magazin
 18:30 RTL Danas, informativna emisija
 19:10 RTL Vrijeme, informativna emisija
 19:20 Tog se nitko nije sjetio!, game show
 20:00 Kolo sreće, kviz
 21:10 Shopping kraljica, lifestyle emisija
 22:00 Susjedi treće vrste, igrani film, komedija
 23:05 Eurojackpot
 23:10 Susjedi treće vrste, igrani film, komedija
 00:00 Šest metaka - TV premijera, igrani film, akcijski
 01:40 RTL Danas, informativna emisija
 02:25 Kraj programa

SUBOTA
29.8.2015.

07:03 Najava
 07:15 Eko zona (R)
 07:40 Jahali su na zapad, američki film - ciklus klasičnog vesterna
 09:05 Normalan život: Udruga i socijalno poduzetništvo (R)
 09:55 Kućni ljubimci
 10:30 Vrtlara: Nasljeđe (R)
 11:00 Slavn svjetska kupališta: Hua Hin, Tajland - dokumentarna serija
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Oliver i duh s tavana, američki film
 13:55 Prizm
 14:45 Australija sa Simonom Reeveom, dokumentarna serija
 15:45 Nikolaj i Julie, serija
 16:30 Nikolaj i Julie, serija
 17:20 Provođi i sprovodi, humoristična serija
 18:00 Lijepom našom: Benkovac (1. dio) (R)
 19:00 Dnevnik 2
 19:55 LOTO 7/39
 20:00 U potrazi za Markom Polom, dokumentarna serija
 20:55 Zavedi me, razvedi me - američki film
 22:35 Dnevnik 3
 22:55 Most, serija
 23:55 Most, serija
 00:55 Jahali su na zapad, američki film
 02:15 U potrazi za Markom Polom, dokumentarna serija
 03:05 Skica za portret
 03:20 Eko zona (R)
 03:45 Normalan život: Udruga i socijalno poduzetništvo (R)
 04:30 Vrtlara: Nasljeđe (R)
 05:00 Prizma - multinacionalni magazin
 05:45 Lijepom našom: Benkovac (1. dio) (R)

05:55 Generalna špica - zastava, himna
 05:57 Najava
 06:00 Juhuhu
 09:00 Kronike Matta Hattera
 09:25 Pipi Duga Čarapa, serija za djecu
 09:50 Martin Misterija, serija za djecu
 10:15 Gorski liječnik, serija
 11:00 Udžina - Dan hrvatskih mučenika, prijenos mise
 13:00 Najbolja jela Toma Kerridgea, dokumentarna serija (R)

13:30 Jela na žaru Darrena Robertsona, dokumentarna serija
 14:00 Rocky 5, američki film
 15:40 Dva i pol muškarca
 16:05 Dva i pol muškarca
 16:30 Volim Hrvatsku
 17:45 Ludnica u Clevelandu, humoristična serija
 18:08 Ludnica u Clevelandu, humoristična serija
 18:30 Svaki dan dobar dan: U braku, a sama
 19:02 H2O! Uz malo vode
 19:27 H2O! Uz malo vode
 19:52 Glazba, glazba...
 20:00 Gušti su gušti: Kopački rit
 21:00 Uvijek je sunčano u Philadelphiji, humoristična serija
 21:25 Vrijeme na Drugom
 21:30 Tržnice - Trbuh grada: Tržnica Croix Rousse u Lyonu, dokumentarna serija
 22:30 Serpico, američki film
 00:45 Obitelj Borgia, serija
 01:40 Obitelj Borgia, serija
 02:35 Noćni glazbeni program

07:05 RTL Danas, a (R)
 07:50 Legenda o Tarzanu, animirana serija
 08:15 Mala sirena, animirana serija
 09:05 Sportske igre mladih, emisija za mlade
 09:20 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
 10:40 TV prodaja
 10:55 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
 12:20 TV prodaja
 12:35 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
 13:30 TV prodaja
 13:45 Steve Jobs: Hipi milijarder, dokumentarni film
 14:45 Nemoguća misija 2, igrani film, akcijski (R)
 16:30 RTL Vijesti, informativna emisija
 16:40 Nemoguća misija 2, igrani film, akcijski (R)
 17:10 Ljubav je na selu, dokumentarna sapunica
 18:30 RTL Danas
 19:15 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
 20:00 Shrek Treći, igrani film, animirani
 21:45 Odvedi me kući večeras - TV premijera, igrani film, komedija
 23:35 Oko sokolovo, igrani film, akcijski triler (R)
 01:35 Astro show, emisija uživo
 02:35 RTL Danas
 03:20 Kraj programa

NEDJELJA
30.8.2015.

06:55 Najava
 07:07 Klasika mundi: EXPO 2015., koncert u prigodi otvorenja Svjetske izložbe u Milanu - Andrea Bocelli i gosti uz zbor i orkestar milanske Scale
 08:25 Underworld U.S.A., američki film - Zlatna kinoteka
 10:10 Vino u krvi, serija
 12:00 Dnevnik 1
 12:30 Plodovi zemlje
 13:25 Split: More
 14:00 Nedjeljom u dva: Let3
 15:05 Mir i dobro
 15:30 Povratak u raj, američki film
 17:25 The Voice - Najljepši glas Hrvatske (R)
 19:00 Dnevnik 2
 19:55 LOTO 6/45
 20:05 Naše malo mjesto, dramska serija
 21:05 Počivali u miru
 22:00 Dnevnik 3
 22:20 Queen: Days of Our Lives, glazbeno-dokumentarni film
 23:25 Vino u krvi, serija
 01:00 Underworld U.S.A., američki film
 02:40 Nedjeljom u dva: Let3
 03:40 Reprizni program
 04:00 Eko zona (R)
 04:25 Kulturni Kolodvor (R)
 04:55 Mir i dobro
 05:20 Plodovi zemlje
 06:10 Split: More

05:55 Generalna špica - zastava, himna
 05:57 Najava
 06:00 Juhuhu
 09:00 Kronike Matta Hattera, serija za djecu (R)
 09:25 Pipi Duga Čarapa, serija za djecu
 09:50 Martin Misterija, serija za djecu
 10:25 Pozitivno (R)
 10:50 Biblija
 11:00 Otočac: Misa, prijenos
 12:00 Raj, serija
 13:00 Dobar, bolji, najbolji... britanski slastičar, dokumentarna serija
 14:00 Umorstva u Midsomeru
 15:30 Kirstie savjetuje: Besplatno opremite svoj dom, dokumentarna serija

U tri riječi - SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !

JKP "Суботичке пијаци"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

**50%
Popust na cijene knjiga**

I dalje traje popust od 50 posto na cijene svih knjiga objavljenih u nakladi NIU »Hrvatska riječ«! Knjige se mogu kupiti u prostorijama NIU »Hrvatska riječ« – Trg cara Jovana Nenada 15/II., u Subotici ili naručiti putem telefona 024/ 553 355.

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATI

16:25 Zavedi me, razvedi me - američki film (R)
 18:05 Seoska gozba: Ivaničgrad
 18:50 Festival dalmatinske šansone - Šibenik 2015., snimka 2. večeri
 20:00 Pjevaj moju pjesmu
 21:30 Vrijeme na Drugom
 21:35 Ništa na Zemlji, dokumentarni film
 22:35 Osumnjičeni, serija
 00:05 Vladařica, serija
 00:50 Vladařica, serija
 01:35 Noćni glazbeni program

05:50 RTL Danas, (R)
 06:35 Legenda o Tarzanu, animirana serija (R)
 07:20 Mala sirena, animirana serija (R)
 07:50 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
 09:00 TV prodaja
 09:15 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
 10:35 TV prodaja
 10:50 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
 11:45 TV prodaja
 12:00 Madison, igrani film, sportska drama
 13:45 Odvedi me kući večeras - TV premijera, igrani film, komedija (R)
 15:25 Shrek Treći, igrani film, animirani (R)
 16:30 RTL Vijesti, informativna emisija
 16:40 Shrek Treći, igrani film, animirani (R)
 17:10 Ljubav je na selu, dokumentarna sapunica
 18:30 RTL Danas
 19:15 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
 20:00 Plan igre, igrani film, obiteljska komedija
 22:10 Rambo 3, igrani film, akcijski
 00:00 Panićna potjera, igrani film, triler
 01:20 Astro show, emisija uživo
 02:10 RTL Danas, (R)
 03:10 Kraj programa (R)

PONEDJELJAK
31.8.2015.

06:40 Najava
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 08:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:00 Vijesti

09:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:15 Capri, serija
 10:10 Divljim vodama Grand Canyona, dokumentarni film
 11:05 Dr. Oz, talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Rame uz rame, telenovela
 13:15 Jezik za svakoga (R)
 13:25 Gabrijel, serija
 14:10 Naše malo misto, dramska serija
 15:05 Gospodar otoka, američki film
 18:16 Dolina sunca, serija
 19:00 Dnevnik 2
 20:00 Šušur: Osijek
 20:45 Velika obitelj, serija
 21:45 Preljub, serija
 22:50 Dnevnik 3
 23:20 Frajerica, francuski film
 01:07 Gospodar otoka, američki film
 03:17 Jezik za svakoga (R)
 03:27 Skica za portret
 03:37 Hrvatska uživo
 04:28 Šušur: Osijek
 05:13 Dr. Oz, talk show
 05:55 Rame uz rame, telenovela

05:55 Generalna špica - zastava, himna
 05:57 Najava
 06:00 Juhuhu + najava
 09:00 U vrtu pod zvijezdama, crtana serija
 09:30 Hello Kitty, crtana serija
 10:00 Priče iz divljine, dokumentarna serija
 10:30 Papreni detektori, serija za djecu
 11:30 Dinastija, serija
 12:20 Paulovo i Nickovo veliko kulinarstvo putovanje, dokumentarna serija
 12:45 Zaštitnica svjedoka, serija
 13:30 Upis na fakultet, američki film
 15:05 Jelovnici izgubljenog vremena: Jelovnici grada Korčule
 15:25 Svijet vrtlara, dokumentarna serija
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:45 Maćak pod šljemom, serija
 17:50 Trokolicom po Italiji, dokumentarna serija
 18:15 Većer na 8. katu - izabrane emisije: Zorica Kondža
 19:05 Dinastija, serija
 20:05 Divlja Francuska, dokumentarni film
 20:50 Vrijeme na Drugom
 20:55 TV Bingo
 21:40 Zločinci u odijelima,

serija
 22:25 Završni udarac, serija
 23:10 Ne lažu samo ubojice, serija
 00:40 Kuća laži, humoristična serija
 01:10 Tračera, serija
 01:50 Noćni glazbeni program

06:15 RTL Danas, (R)
 06:55 Virus attack
 07:10 Chuggington
 07:40 Sve u šest, magazin (R)
 08:10 Tog se nitko nije sjetio!, game show (R)
 09:10 TV prodaja
 09:25 Hitna služba, serija (R)
 10:20 TV prodaja
 10:35 JAG, drama
 11:30 JAG, drama
 12:25 TV prodaja
 12:40 Hitna služba, serija
 13:35 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija (R)
 14:35 Kolo sreće, kviz (R)
 15:30 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
 16:30 RTL Vijesti, informativna emisija
 17:00 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
 18:00 Sve u šest, magazin
 18:30 RTL Danas
 19:20 Tog se nitko nije sjetio!, game show
 20:00 Kolo sreće, kviz
 21:15 Shopping kraljica, lifestyle emisija
 22:15 RTL Direkt, informativna emisija
 22:45 Dr. House, dramska serija
 23:35 Kost, kriminalistička serija
 00:30 CSI, kriminalistička serija
 01:15 Kost, kriminalistička serija (R)
 02:05 Astro show, emisija uživo
 03:05 RTL Danas, (R)
 03:50 Kraj programa

UTORAK
1.9.2015.

06:40 Najava
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 08:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:00 Vijesti
 09:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:14 Capri, serija
 10:07 Divljim vodama Grand Canyona, dokumentarni film

11:02 Dr. Oz, talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:23 Rame uz rame, telenovela
 13:13 Jezik za svakoga (R)
 13:23 Gabrijel, serija
 14:05 Velika obitelj, serija
 15:05 Potjera bez milosti, američki film
 18:10 Dolina sunca, serija
 19:00 Dnevnik 2
 20:00 Šušur: Đakovo
 20:45 Velika obitelj, serija
 21:40 Preljub, serija
 22:45 Dnevnik 3
 23:15 U potrazi za Amandom, američki film
 00:47 Potjera bez milosti, američki film
 02:55 Slučajno prijateljstvo, kanadski film
 04:20 Jezik za svakoga (R)
 04:30 Šušur: Đakovo
 05:15 Dr. Oz, talk show
 05:58 Rame uz rame, telenovela

05:55 Generalna špica - zastava, himna
 05:57 Najava
 06:00 Juhuhu + najava
 09:00 U vrtu pod zvijezdama, crtana serija
 09:30 Hello Kitty, crtana serija
 10:00 Priče iz divljine, dokumentarna serija
 10:30 Papreni detektori, serija
 11:30 Dinastija, serija
 12:20 Paulovo i Nickovo veliko kulinarstvo putovanje, dokumentarna serija
 12:45 Zaštitnica svjedoka, serija
 13:30 Slučajno prijateljstvo, kanadski film
 15:05 Jelovnici izgubljenog vremena: Salate
 15:25 Svijet vrtlara, dokumentarna serija
 17:42 Trokolicom po Italiji, dokumentarna serija
 18:05 Napravljeno po mjeri, dokumentarna serija
 18:20 Šušur: Osijek
 19:10 Dinastija, serija
 20:05 Kramer protiv Kramera, američki film
 21:45 Vrijeme na Drugom
 21:50 Zločinci u odijelima, serija
 22:35 Završni udarac, serija
 23:20 Ne lažu samo ubojice, serija
 00:50 Kuća laži, humoristična serija
 01:20 Tračera, serija
 02:00 Noćni glazbeni program

06:15 RTL Danas, (R)
 07:00 Virus attack
 07:15 Tenkai vitezovi, animirana serija
 07:40 Sve u šest, magazin (R)
 08:10 Tog se nitko nije sjetio!, game show (R)
 09:10 TV prodaja
 09:25 Hitna služba, serija (R)
 10:20 TV prodaja
 10:35 JAG, drama
 11:30 JAG, drama
 12:25 TV prodaja
 12:40 Hitna služba, serija
 13:35 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija (R)
 14:35 Kolo sreće, kviz (R)
 15:30 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
 16:30 RTL Vijesti
 17:00 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
 18:00 Sve u šest, magazin
 18:30 RTL Danas
 19:20 Tog se nitko nije sjetio!, game show
 20:00 Kolo sreće, kviz
 21:15 Shopping kraljica, lifestyle emisija
 22:15 RTL Direkt
 22:45 Dr. House, dramska serija
 23:35 Kost, serija
 00:30 CSI, kriminalistička serija
 01:15 Kost, serija (R)
 02:05 Astro show, emisija uživo
 03:05 RTL Direkt, (R)
 03:50 Kraj programa

SRIJEDA
2.9.2015.

06:40 Najava
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 08:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:00 Vijesti
 09:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:14 Capri, serija
 10:07 Frakturiranje - Pomama za novom energijom, dokumentarni film
 11:02 Dr. Oz, talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Rame uz rame, telenovela
 13:10 Jezik za svakoga (R)
 13:20 Gabrijel, serija
 14:00 Velika obitelj, serija
 15:00 Gospodinu s ljubavlju, britanski film
 18:18 Dolina sunca, serija
 19:00 Dnevnik 2
 19:55 LOTO 7/39
 20:00 Šušur: Vinkovci

20:45 Velika obitelj, serija
 21:40 Preljub, serija
 22:35 Dnevnik 3
 23:05 Donesite mi glavu
 Alfreda Garcie, američki film
 00:55 Gospodinu s ljubavlju, britanski film
 02:35 Reprizni program
 03:35 Hrvatska uživo
 04:25 Šušur: Vinkovci
 05:10 Dr. Oz, talk show
 05:55 Rame uz rame, telenovela

05:55 Generalna špica - zastava, himna
 05:57 Najava
 06:00 Juhuhu
 09:00 U vrtu pod zvijezdama, crtana serija
 09:30 Hello Kitty, crtana serija
 10:00 Priče iz divljine, dokumentarna serija
 10:30 Papreni detektivi, serija za djecu
 11:30 Dinastija, serija
 12:20 Paulovo i Nickovo veliko kulinarско putovanje, dokumentarna serija
 12:45 Zaštitnica svjedoka, serija
 13:30 Među svojim, američki film
 15:05 Jelovnici izgubljenog vremena: Jela otočkih vala
 15:25 Svijet vrtlara, dokumentarna serija
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:45 Domaća dramska serija

17:40 Trokolicom po Italiji, dokumentarna serija
 18:05 Napravljeno po mjeri, dokumentarna serija
 18:20 Šušur: Đakovo
 19:10 Dinastija, serija
 20:05 Čuvajući Tess, američki film
 21:35 Vrijeme na Drugom
 21:40 Završni udarac, serija
 22:25 Završni udarac, serija
 23:10 Ne lažu samo ubojice, serija
 00:40 Kuća laži, serija
 01:10 TračERICA, serija
 01:50 Noćni glazbeni program

06.15 RTL Danas, (R)
 07:00 Virus attack
 07.15 Tenkai vitezovi
 07.40 Sve u šest, magazin (R)
 08.10 Tog se nitko nije sjetio!, game show (R)
 09.10 TV prodaja
 09.25 Hitna služba, serija (R)
 10.20 TV prodaja
 10.35 JAG, drama
 11.30 JAG, drama
 12.40 Hitna služba, serija
 13.35 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija (R)
 14.35 Kolo sreće, kviz (R)
 15.30 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
 16.30 RTL Vijesti
 17.00 Četiri vjenčanja
 18.00 Sve u šest, magazin
 18.30 RTL Danas
 19.20 Tog se nitko nije sjetio!
 20.00 Kolo sreće, kviz

21.15 Shopping kraljica
 22.15 RTL Direkt
 22.45 Dr. House, dramska serija
 23.35 Kost, serija
 00.30 CSI, kriminalistička serija
 01.15 Kost, serija (R)
 02.05 Astro show, emisija uživo
 03.05 RTL Danas, (R)
 03.50 Kraj programa

**ČETVRTAK
3.9.2015.**

06:40 Najava
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 08:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:00 Vijesti
 09:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:15 Capri, serija
 10:10 Kraj bankarske tajne: Kako je SAD slomio Švicarsku, dokumentarni film
 11:05 Dr. Oz, talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Rame uz rame, telenovela
 13:10 Jezik za svakoga (R)
 13:20 Gabrijel, serija
 14:00 Velika obitelj, serija
 15:00 The Barefoot Contessa (Bosonoga kontesa), američki film
 18:10 Dolina sunca, serija
 19:00 Dnevnik 2
 20:00 Šušur: Ilok
 20:45 Velika obitelj, serija

21:40 Preljub, serija
 22:35 Dnevnik 3
 23:05 Značka, američki film
 00:45 The Barefoot Contessa (Bosonoga kontesa), američki film
 02:50 Reprizni program
 04:25 Šušur: Ilok
 05:10 Dr. Oz, talk show
 05:55 Rame uz rame, telenovela

09:00 U vrtu pod zvijezdama, crtana serija
 09:30 Crtana serija
 10:00 Priče iz divljine, dokumentarna serija
 10:30 Papreni detektivi, serija
 11:30 Dinastija, serija
 12:20 Paulovo i Nickovo veliko kulinarско putovanje, dokumentarna serija
 12:45 Zaštitnica svjedoka, serija
 13:30 Svadbeno ludilo, američki film
 15:05 Jelovnici izgubljenog vremena: Krumpir iz Novog svijeta
 15:25 Vrtlarstvo (kuhanje / Najljepši vrtovi Australije + Vrtlarjenje + Vrtlarska godina + Svijet vrtlara)
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:45 Trokolicom po Italiji, dokumentarna serija
 17:10 Nogomet, kvalifikacije za EP 2016 - emisija
 17:50 Nogomet, kvalifikacije za EP 2016: Azerbajdžan - Hrvatska, prijenos

19:50 Nogomet, kvalifikacije za EP 2016 - emisija
 20:25 Bliski odnosi, američki film
 22:05 Vrijeme na Drugom
 22:10 Završni udarac, serija
 22:55 Završni udarac, serija
 23:40 Zločin s naslovnice, serija
 00:30 Zločin s naslovnice, serija
 01:20 Kuća laži, serija
 01:50 TračERICA, serija
 02:30 Noćni glazbeni program

06.15 RTL Danas, (R)
 07.00 Virus attack
 07.15 Tenkai vitezovi
 07.40 Sve u šest, magazin (R)
 08.10 Tog se nitko nije sjetio!, R
 09.25 Hitna služba, serija (R)
 10.35 JAG, drama
 11.30 JAG, drama
 12.25 TV prodaja
 12.40 Hitna služba, serija
 13.35 Četiri vjenčanja, (R)
 14.35 Kolo sreće, kviz (R)
 15.30 Shopping kraljica, (R)
 16.30 RTL Vijesti
 17.00 Četiri vjenčanja
 18.00 Sve u šest, magazin
 18.30 RTL Danas
 19.20 Tog se nitko nije sjetio!
 20.00 Kolo sreće, kviz
 21.15 Shopping kraljica
 22.15 RTL Direkt
 22.45 Dr. House, serija
 23.35 Kost, serija
 00.30 CSI, serija
 01.15 Kost, serija (R)
 02.05 Astro show, emisija uživo
 03.05 RTL Danas, (R)

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture *Svijetnik* nedjeljom od 16.30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 19 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

HRVATSKA PANORAMA NA TELEVIZIJI YU ECO

Program obuhvaća informativnu petominutnu emisiju *Cro info vijesti*, koja se prikazuje radnim danima nakon Info bloka ove televizije u premijernom i tri reprizna termina (15.30, 19.15, 22.15, 00.15 sati). Polusatna društveno-politička emisija *Motrišta* emitira se četvrtkom od 22.30 sati, a reprizira ponedjeljkom od 9 sati. Kolaž emisija s pregledom tjedna iza nas pod nazivom *Hrvatska panorama* emitira se subotom od 11 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18.00 - 19.00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog *Boja Srbija* • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik *Govorimo hrvatski*

19.00 - 19.30

• Poetski predah • *Popularne melodije* - zabavna glazba (ponedjeljkom) • *Na valovima hrvatske glazbene tradicije* - narodna glazba (utorkom) • *Veliki majstori glazbe* - ozbiljna glazba (srijedom) • *Rock vremeplov* (četvrtkom) • *Minute za jazz* (petkom)

19.30 - 20.00

• *Europski magazin* - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • *Kulturna povijest* (utorkom) • *Znanjem do zdravlja* (srijedom) • *Razmišljanje dopušteno* (četvrtkom) • *Tjedni vodič* (petkom)

20.00 - 20.30

• *U pauzi o poslu* (ponedjeljkom) • *Aktualije* (utorkom) • *Otvoreni studio* (srijedom) • *Kultur café* - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • *Vodič za moderna vremena* - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20.30 - 21.00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
 • 18.15 Vojvođanski tjedan
 • 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19.00 Vjerska emisija, duhovna glazba
 • 20.00 Divni novi svijet
 • 20.55 Odjava programa

Nedjelja

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana
 • 18.10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
 • 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19.30 Putnici kroz vrijeme emisija za djecu Hrvatskoga radija
 • 20.00 *Hrvatima izvan domovine* - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
 20.55 Odjava programa

104, 4 Mhz

BOJANA JOZIĆ, MASTER ODGOJITELJICA IZ SOMBORA

Odrastanje na Nazorovoj pozornici

HKUD Vladimir Nazor baštini tradiciju dugu bezmalo osam desetljeća, pa ne iznenađuje što je u radu ovog društva sudjelovalo i po nekoliko generacija iz iste obitelji. Takva je i obitelj Bojane Jozić.

U Hrvatskom kulturno-umjetničkom društvu *Vladimir Nazor* iz Sombora sve više se oslanjaju na mlade članove udruge koji dobivaju sve značajnije funkcije u upravi i samom društvu. Jedna od njih, ali ne i najmlađa, je **Bojana Jozić**. Na svakoj manifestaciji ili značajnijoj priredbi društva ona je u ulozi voditeljice, a odnedavno je i na čelu Savjeta za kulturu. U *Nazoru* je od svoje dvanaeste godine i već od petnaeste godine kroz razne aktivnosti doprinosi radu ovog društva. Dovoljno razloga za priču koja slijedi.

RAD S DJECOM

Po struci Bojana je master odgojiteljica, uposlena je u Predškolskoj ustanovi *Vera Gucunja* u Somboru i trenutačno radi kao odgojiteljica u vrtiću u Stanišiću. O svom poslu govori s puno ljubavi i očigledno da je posao koji radi upravo ono što je oduvijek željela. To nam potvrđuje i sama Bojana. »Da. To je to. Kada sam birala fakultet rekla sam – ili odgojiteljica ili ništa drugo. U grupi ima dvadesetpetoro djece. To je mješovita uzrasna grupa od treće do šeste godine. S obzirom na to da su različite dobi, rad prilagođavam njihovom uzrastu. U svakom slučaju, zanimljiv i dinamičan posao. Obožavam kada krenu govoriti, postavljaju tisuće pitanja, a naj-

sretnija sam kada vidim da u svakidašnjem životu primjenjuju nešto od onoga što smo zajedno naučili. Djecu treba usmjeriti, treba s njima raditi, treba im mnogo pružiti. Mnogo traže i mnogo im treba dati. U svom radu nastojim biti dosljedna, naučiti ih da imaju svoja prava, ali i svoje obveze«, kaže Bojana. Ne pada joj teško niti svakidašnje putovanje do Stanišića, jer kaže da je na putovanje navikla još od osnovne škole, s obzirom da živi na Nenadiću, pa je od najranijih dana odlazak u školu podrazumijevao i putovanje.

RECITATORICA, VODITELJICA, NOVINARKA

Zanimljiva je i Bojanina priča o njenim počecima u Hrvatskom domu. Za razliku od većine koji su počinjali u folklornoj sekciji, Bojanin put bio je nešto drugačiji. »Na prijedlog učiteljice **Marije Šeremešić** postala sam članica dramske sekcije u *Nazoru* u okviru koje sam, osim glume, sudjelovala i kao recitatorica i *konferansije*. Tako sam počela voditi programe i književne večeri, da bih stigla i do naših najznačajnijih manifestacija, kao što su prelo ili godišnji koncert u *Nazoru*. Rad u dramskoj sekciji bio je dragocjeno iskustvo. Prvenstveno zato jer sam bila malo povučena, a ti nastupi na sceni su me oslobodili. Pomoglo mi je i tijekom školovanja, jer smo na fakultetu scensku umjetnost imali kao predmet«, kaže Bojana koja je za ovih 15 godina aktivnog sudjelovanja u radu hrvatskog društva nekoliko puta nastupala i kao članica folklorne sekcije. Sve više

Bojana je angažirana u redakciji *Miroljuba*, lista koji tiska HKUD *Vladimir Nazor*, a njena zadaća je pisati izvješća s naznačajnijih manifestacija. »Uglavnom sam i sama sudionicom svih tih manifestacija i već dobro znam kako one izgledaju. To je prednost. No, kada su mi prvi puta rekli da napišem tekst za *Miroljub* prvo što sam pomislila bilo je – kako ću ja to, pa to će objaviti? Ali, poslije je sve bilo lakše. Prvo razmislim što se desilo, što je na tom događaju bilo specifično, konzultiram se s ljudima koji duže pišu i tako je krenulo«, kaže ova svestrana članica *Nazora*.

OBITELJSKA TRADICIJA

Kada je pitamo koliko joj znači to što daje svoj doprinos radu *Nazora*, odgovara da je uz Hrvatski dom zapravo odrastala. »Djed je bio u upravi društva, zatim otac. Brat je počeo kao član folklorne sekcije, ja kao što sam rekla – kao članica dramske sekcije. Aktivni smo i danas i brat Bojan je pročelnik folklorne sekcije. Bukvalno sam rasla u Hrvatskom domu, kroz rad u sekcijama i sve do sudjelovanja u upravi društva. Nedavno sam izabrana za pročelnicu Savjeta za kulturu koji će svoj rad početi od jeseni. Po mom mišljenju, naša bi zadaća prvenstveno trebala biti pomoć pri kreiranju i pripremanju naših manifestacija«, priča naša sugovornica. Kaže da joj je uvijek najznačajnija bila potpora obitelji, jer nije bilo lako sa 17 ili 18 godina stati pred punu dvoranu Hrvatskog doma, pred 350 ljudi. No, vrijeme je učinilo svoje i nema više one treme i nervoze

pred izlazak na scenu, kako kaže, možda samo nekih pet minuta prije početka. »Gledatelji su već navikli na mene i mislim da mi neke male pogreške, ako se i dogode, oprostite«, kroz smijeh kaže Bojana. A gledatelji su navikli da se Bojana ne sceni u ulozi voditeljice uglavnom pojavljuje u bunjevačkoj nošnji, koju s ponosom nosi dok izgovara – dobru večer i dobro došli. Pitamo je, bi li se prihvatila zadaće da vodi recitatorsku sekciju koje već duže vremena nema. Kaže – možda, ali pokraj svih obveza, a prije svega pripreme pripravnčkog ispita, ta nova obveza morat će još pričekati.

GLAS MLADIH

Ona smatra da je *Nazor* udruga koja daje šansu mladima da pokažu što znaju i mogu. Treba privući mlade, ali ne samo da bi bili članovi *Nazorovih* sekcija, već im treba dati i priliku da sudjeluju u radu društva. »U upravi ima nekoliko mladih članova. Mislim da je to dobro, jer smo mi, rekla bih, onaj 'drugi' glas. Generacijski smo bliži mladim članovima sekcija i možda ih bolje možemo razumjeti. Ne razilazimo se mi mlađi od starijih u upravi, već bih prije rekla da o našoj tradiciji mi upravo učimo od onih starijih. Primjerice, ove godine na organizaciji *Divojačkog vašara* bit će angažirani mladi članovi društva, ali nama je potrebno da čujemo od onih starijih kako se nekada organizirao *Divojački vašar* kako bi očuvali taj tradicijski dio, a s druge strane naša zadaća je manifestaciju tako osmisliti da zainteresiramo i one mlađe«, priča Bojana. Nameće nam se i pitanje što je to što bi još željela uraditi za *Nazor*. Kod odgovora ne dvoji – želja joj je naći sebi zamjenu, nekoga tko bi preuzeo sve ono što je njena zadaća na sceni jednoga dana kada se ona povuče sa scene i više posveti drugim aktivnostima u Hrvatskom domu.

Nije uvijek bilo lako sve postići, pa je u vrijeme master studija Bojana bivala manje

Temeljem članka 35. Zakona o kulturi (Službeni glasnik Republike Srbije broj 72/2009), kao temeljem članka 21. i 27. Statuta Историјски архив Суботица – Szabadkai Történelmi Levéltár – Povijesni arhiv Subotica (urudžb. br. 01-27/1-2003 od 17. 01. 2013. godine), i odluke Upravnog odbora Povijesnog arhiva Subotica broj UO-01-4/20-2015-Odluka-II/2-4 od 17. 08. 2015. godine,

Upravni odbor ustanove Povijesni arhiv Subotica, oglašava javni natječaj

ZA IZBOR I IMENOVANJE ravnatelja Историјски архив Суботица – Szabadkai Történelmi Levéltár – Povijesni arhiv Subotica

Raspisuje se javni natječaj za izbor i imenovanje ravnatelja Povijesnog arhiva Subotica, za mandatno razdoblje od četiri godine.

Podaci o ustanovi: Ustanova, Историјски архив Суботица – Szabadkai Történelmi Levéltár – Povijesni arhiv Subotica, Subotica, Trg slobode 1/III, Matični broj: 08 00 92 79, PIB:100849819, djelatnost ustanove: 91.01 – Djelatnost knjižnica i arhiva.

Radno mjesto: Ravnatelj ustanove Povijesnog arhiva Subotica, ravnatelja imenuje Skupština grada Subotica na razdoblje od četiri godine, na temelju prijedloga Upravnog odbora Ustanove. U postupku imenovanja ravnatelja, nacionalna vijeća nacionalnih manjina iz članka 4. Odluke o osnutku ustanove Историјски архив Суботица – Szabadkai Történelmi Levéltár – Povijesni arhiv Subotica (Službeni list Grada Subotica broj 53) daju mišljenje.

Kandidati moraju ispunjavati sljedeće uvjete:

da je državljanin Srbije;

da ima VII. stupanj stručne спреме, na jednom od fakulteta: filozofski, filološki, pravni; znanje ili poznavanje jezika sredine (hrvatski, mađarski);

4 godine radnog iskustva na rukovodećim poslovima, u arhivskoj struci ili u području kulture;

da nema zakonskih smetnja na njegovo imenovanje, odnosno da protiv kandidata nije podignuta optužnica koja je stala na pravnu snagu, niti se vodi istraga protiv njega;

da ispunjava i ostale opće uvjete po propisima o radu.

Dokazi koji se prilažu uz prijavu na javni natječaj:

kratki životopis s podacima o dosadašnjem radnom iskustvu,

potvrda o državljanstvu, ne starija od 6 mjeseci,

diploma ili potvrda o stručnoj spremi,

dokaz o radnom iskustvu,

potvrda da nije osuđivan i da se protiv njega ne vodi kazneni postupak,

prijedlog Programa rada i razvitka Ustanove za mandatno razdoblje na koje se imenuje.

Rok za podnošenje prijave: Natječaj ostaje otvoren 15 dana od dana objavljivanja.

Natječaj se objavljuje: na oglasnoj ploči Nacionalne službe za zapošljavanje (Područni ured u Subotici) i posredstvom Nacionalne službe za zapošljavanje u listu *Poslovi*, u tjedniku *Subotičke novine*, u listu *Magyar Szó* – nedjeljno izdanje, i u listu *Hrvatska riječ*.

Adresa na koju se podnose prijave na javni natječaj je: Upravni odbor Povijesnog arhiva Subotica, 24000 Subotica, Trg slobode 1/III s naznakom: *Prijava na javni natječaj za imenovanje direktora Povijesnog arhiva Subotica – NE OTVARATI*.

Osobe zadužene za davanje obavijesti o javnom natječaju: Sanela Pletikosić, tel. 024/626-867 i Rudolf Gerhardt, 024/626-889.

NAPOMENE:

Prijave uz koje nisu priloženi svi traženi dokazi u originalu ili presliku ovjerenom kod nadležnog tijela, nepravodobne, nepotpune i nerazumljive prijave, bit će odbačene Zaključkom Upravnog odbora, protiv kojega nije dopuštena posebna žalba.

Upravni odbor će u roku od 30 dana od dana završetka javnog natječaja, izvršiti izbor kandidata, i prijedlog dostavi osnivaču.

Predsjednik Upravnog odbora Povijesnog arhiva Subotica, Zoltán Sűcs, v. r.

aktivna u Hrvatskom domu, ali je zapravo uvijek bila tu. Rođena je i odrasla u salaškom naselju Nenadić. Iako i danas tamo živi, reći će da je »podijeljena«, što zapravo znači da polovica nje voli salaš, zna poslove koji prati salašarski život, čuva tradiciju svojih predaka, dok je zbog posla onom drugom polovicom veza na za Sombor.

Zlata Vasiljević

POGLED S TRIBINA

Liga prvaka

Visokom pobjedom od 4:1 u zagrebačkom uzvratu protiv albanskog prvaka *Skenderbeu* nogometaši *Dinama* uspjeli su potvrditi pozitivan rezultat iz prvog susreta (2:1) i izboriti svoje mjesto u ždrijebu skupina nove sezone Lige prvaka. Nakon ne baš sjajnih partija u prvim kvalifikacijskim rundama modri su u posljednjim ogledima zaigrali onako kao se to od njih i očekuje, i Hrvatska će ponovno imati svog predstavnika u najjačem europskom klupskom natjecanju.

Iako osporavani pojedinim izborima pojačanja, osobito onih koja su stigla iz legije brojnih internacionalaca, čelnici *Dinama*, na

koncu, mogu samo odmahnuti rukama prema svim svojim kritičarima. Sav uloženi novac se sada višestruko isplaćuje a pozamašna nagrada od UEFA za plasman među 32 odabrane momčadi (cca 15 milijuna eura) donosi pokrivanje gotovo cijele predstojeće sezone. Igrati u skupinama Lige prvaka, uz navedene financijske pogodnosti, želja su i san mnogo većih europskih klubova. A zagrebački modri su ga dosanjali u utorak 25. kolovoza.

Kada budete čitali ovaj tekst, u petak 28. kolovoza (nakon izvlačenja parova u podne) bit će poznati budući protivnici višestrukog hrvatskog prvaka u njegovom petom sudjelovanju u skupinama Lige prvaka. Ma tko bude suparnik *Dinamu*, a lijepo bi bilo kada bi na Maksimiru zaigrala neka od najvećih europskih momčadi (*Barca*, *Real*, *Chelsea* ili *Bayern* na primjer), donijet će susret na najvećoj nogometnoj sceni.

Nadajmo se da će i maksimirske tribine biti adekvatno popunjene i da ćemo svi zajedno uživati u lijepom i kvalitetnom nogometu. Jer Liga prvaka ponovno stanuje i u Maksimiru.

A Hrvatska je ponovno na najjačoj europskoj nogometnoj karti. Čestitamo!

D. P.

NOGOMET

Uvjerljivi Hajduk

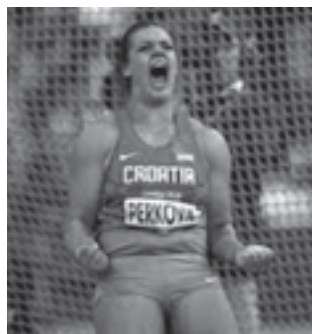
Poneseni odličnim igrama u kvalifikacijama Lige Europe nogometaši *Hajduka* zabilježili su sigurnu pobjedu protiv gostujućeg *Osijeka* (3:0) i približili se vrhu tablice.

Ostali rezultati 7. kola: Istra 1961 – Dinamo 1:1, Lokomotiva – Inter 1:2, Split – Rijeka 0:2, Slaven – Zagreb 2:1

Tablica 1. HNL: Dinamo 13, Rijeka, Split 11, Hajduk, Istra 1961, Inter 10, Slaven 9, Lokomotiva 7, Osijek 5, Zagreb 3

ATLETIKA

Srebro za Perković

Najbolja svjetska i hrvatska bacačica diska **Sandra Perković** nije uspjela obraniti naslov svjetske prvakinja na SP-u u Peking. Unatoč jednoj od najslabijih serija, uz čak tri neuspješna hica, Perković je tek u posljednjem bacanju uspjela postići daljinu od 67,39 m i osvojiti drugo mjesto iz zlatne Kubanke **Caballero** (69, 28 m).

TENIS

US Open

Posljednji Grand Slam sezone, na kome najbolji hrvatski tenisač **Marin Čilić** brani prošlogodišnji naslov, počinje idućeg tjedna u New Yorku. Uz njega boje hrvatskog muškog tenisa branit će još **Ivo Karlović** i **Borna Ćorić**, te **Ivan Dodig** u igri parova.

KOŠARKA

Šest od šest

Hrvatska muška košarkaška reprezentacija odlično je odigrala svih šest pripremni susreta i zabilježila isto toliko pobjeda. Posljednji test ogledi pred početak nastupajućeg Europskog prvenstva bit će na pripremnom turniru u Zagrebu na kome će još sudjelovati i nacionalne vrste Estonije, BiH i Izraela.

NAMA JE DOVOLJNO

DA ZNATE ZA NAS

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

IZDAJEM dvo i četverokrevetne APARTMANE i SOBE u Lumbardi na otoku Korčuli. Svaki apartman i soba ima svoju TERASU i poseban ULAZ. Mogućnost ljetovanja VEĆIH GRUPA. Gostima je na raspolaganju veliki ROŠTILJ. Svi gosti imaju osiguran PARKING za automobile i plovila. Udaljenost od mora 150 m. Sve detalje možete vidjeti na www.apartmanikorcula.com. email: marko.gusak@apartmanikorcula.com

Kontakt osoba: Marko Gusak, prof. 091/6012021 098/ 9622059.

Prodaje se roljka za glačanje veša i drvena vaga s tegovima (mjeri do 500 kg). Tel.: 064 3910112

Tročlana obitelj prima stare osobe na dvorbu za nekretninu ili penziju. Tel. 062 1941729.

Kupujem njivu – poljoprivredno zemljište u jednom komadu većem od 5 ha. Tel.: 064 1759512

Subotica, prodaje se solidna kuća sa zasebnom garažom i prostranim dvorištem. Infrastruktura. Legalizovano. Cena po dogovoru. Vlasnik. Tel.: 065-5053962.

Izdajemo apartmane u Novom Vinodolskom. www.apartmani-karasic.com.

Sombor – prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suteronom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.

Zagreb, u Srednjacima izdajem jednosobni stan, soba, kuhinja, kupatilo. gr. grijanje, telefon, renoviran, nov namještaj. Tel.: 024 547 204.

Prodaje se kuća u Petrovaradinu, Marina Držića 2a. Površina zemljišta je 100 m², stambena površina je 40 m². Tel.: 064 0125719.

Podajemo obiteljsku katnu kuću 210 m² na placu od 670m² – garaža, kotlarnica, ljetna kuhinja i vinska komora sve opeka, plin, etažno grijanje, telefon, interfon, do autobusa 5 minuta. Subotica. Tel.: 024 546 061 ili 064 468788.

Prodajem Tv Samsung ekran ravan 82 cm, daljinski, namještaj visoki sjaj – regal 3,8, klupski stol, škrinja za jastuke i regal 2,v /2š. Tel.: 064 4681788.

Prodajem noviju trosobnu kuću na uglu, s placem od 524 m² u Novom naselju – Aleksandrovo. Tel.: 063-553-447.

Subotica centar – izdaje se uredski poslovni prostor, 4 prostorije, 130 m², tri telefonske linije, internet, parking prostor. Cijena po dogovoru. Tel.: 024/529-745, 063/518-218.

Hrvat, 25 godina, zaposlen, vlasnik velike kuće u turističkom gradu Slavonska Orahovica kod Osijeka, traži djevojku zanatliju (frizerku) za dopisivanje – brak. Uz pismo poslati fotografiju.

Ivan Peček, Stjepana Radića 10, HR 33515 Orahovica Slavonska, Hrvatska.

Izdajem u najam 20 ari placa u progonu u centru Tavankuta, pogodno za plastenik ili organsku proizvodnju – ima bunar. Tel.: 064 5259245.

Prodaje se kuća – vikendica na zapadnoj obali jezera Palić. Tel.: 062 8687964.

Mijenjam ili prodajem veće leandere u boji i limun, koturaljke, novu električnu kosilicu, muške čašure s prslukom, kožne čizme, koš, šešire, šubare, kaput i žensko bunjevačko ruvo (i sefiri), razne marame, sto i stolice, tepisi i ekskluzivna italijanska vjenčanica od čipke. Tel.: 024 532570.

Kupujem salaš s okućnicom u Ljutovu ili Tavankutu. Tel.: 069 2887213.

Prodaju se koturaljke, stolovi i stolci, bunjevačka ruva – svila i sefiri, marame, pregače, ponjaviceevece, čaršavi, muške čašure i prsluk, čizme, šeširi, nova el. kosilica, tepisi i staze. Tel.: 024 528 682.

Prodaje se dvosoban stan (51 m² + terasa) s odličnim rasporedom prostora na Prozivci. Stan se redovito održava i sačuvan je. Ima klimu, kablovsku i daljinsko grijanje. Cijena 28.000 eura (nije fiksno). Tel.: 062 788924.

Prodaje se trosoban stan od 73 m², dvije terase, renoviran, prijeko od Hrvatskog konzulata u naselju Tokio. Ima kablovsku, CG,... Cijena 50.000 eura. Tel.: 069 2052608.

Izdajem (od 1. 9.) 2-soban namješten stan (3 kreveta+pomoćni ležaj, plinsko grijanje, blizina tramvaja) u Zagrebu, Folnegovićevo naselje. Cijena: 250 eura. Tel.: 063 8820654, 065 6081194. +385 92 1770196.

Hitno prodajem mali traktor-kultivator, marke VALPADANO s frezerom, 10 KS. Tel.: 062 86 87964.

Prodaje se apartman 36 m² u Jadranovu 5 km od Crikvenice. Tel.: 024 4527499 ili 064 1839591.

Potrebni radnici za rad u novoj tvornici u Slovačkoj. Tel.: 064 4109369

Prodajem veći 1 S, integralova zgrada, parketiran, s malim barom, IV. kat, 2 lifta, podrum, cg, adsl, kds tv i interfon. Tel.: 062 8900458.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi VAŽI DO 4. 9. 2015.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priložen kupon kojega objavljujemo u svakom broju Hrvatske riječi.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga CroArt prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC Bunjevačko kolo, Likovni odjel, vrši prodaju slika svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4. radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamučić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić (hrurednik@tippnet.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK

GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković
(urednik rubrike kultura i urednik *Kužiša*)
Dražen Prčić
(urednik rubrike sport i zabava)
Željka Vukov
(urednica društvene rubrike i urednica *Hrčka*)
Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)
Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović (mkopunovic@hrvatskarijec.rs)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik) (tsujic@hrvatskarijec.rs)
Jelena Ademi (grafička urednica) (jademi@hrvatskarijec.rs)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević (nsudarevic@hrvatskarijec.rs)

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)
Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Dropulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55; ++381 24/55-15-78;
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Rotografika
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизација
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

VOJVOĐANSKA KUPALIŠTA I IZLETIŠTA

Štrand u Bogojevu

Nadaleko poznato kupalište *Štrand* kod Bogojeva i ovoga ljeta je prepuno. U danima vikenda ovdje se zna okupiti i nekoliko tisuća kupaca, vikendaša i kampera, a osim srpskog jezika čuju se i hrvatski, mađarski i romski. Po registarskim pločicama vozila na parking, pored domaćih, evidentno je i prisustvo gostiju iz Hrvatske i Mađarske. To su poglavito stari posjetitelji. Kažu da je je *Štrand* njihovo more, ali i zamjeraju nadležnima na turističkoj ponudi, koja i nije najkompletnija. Najveće zamjerke odnose se na nedostatak dovoljnog broja tuševa i uređenih mokrih čvorova, te na nedovoljno prostran parking. *Štrand* je smješten na gotovo idealnom mjestu za razvoj turizma. Udaljen je manje od deset kilometara od Erduta i Dalja u Hrvatskoj, šezdesetak kilometara od pograničnih mjesta iz Mađarske, a na

ovo kupalište redovito dolazi i veliki broj kupaca i izletnika iz Novog Sada, Subotice, Sombora. Omiljeno je mjesto i za druženje velikog broja mladih iz općina Odžaci i Apatin. Nastanak nekoliko jezera vezuje se za katastrofalne poplave Dunava iz 1924. i 1926. godine. Kako su i danas povezana s Dunavom, voda stalno otiče iz ovih jezera, pa se tako i kupalište stalno pročišćava prirodnim putem. Najveće iz skupine jezera za mnoge predstavlja omiljenu izletničku i šnu destinaciju. Prostire se na nekoliko hektara, a velika pješčana plaža, tereni za male sportove i uređeno istoimeno kamping odmorište pružaju sve pogodnosti za kupanje, sport, rekreaciju i odmor. Hladovina na pojasu između jezera i nasipa željezničke pruge idealno je mjesto za one koji namjeravaju raspaliti vatre ispod kotlića, tanjurača ili roštilja. Svoj raj na zemlji ovdje mogu pronaći i ljubitelji prirode. Bogojevački rit u neposrednoj blizini *Štranda* plijeni nepatvorenom, divljom ljepotom. Bara *Holcer*, jezero *Papić*, *Toporniča* i *Žuti kanal* neke su od lokacija koje posjetitelje doslovno ostavljaju bez daha. U blizini je staro vikend naselje, u kojem su objekti izgrađeni od prirodnih materijala, a vlasnici su iz Subotice, Novog Sada, Odžaka, Osijeka, Sonte, Sombora, Apatina... i svi su tu svoji, svi se znaju i svi se vole družiti.

IZ IVKOVIĆ ŠORA

Ni vokšovanja nema...

Piše: Branko Ivković

Faljni čeljadi moja, jeto ja niki ne znadem di ću sam sa sobom, kako otkaleg kad dođe nedilja lipo niko dosadno bude čoviku. Ne valja ništa radit, tako je bog dao od pantivika, lipo kaže ona stara - nediljom se triba odmarat, a šest

dana radit. Samo, kako se okreće vrime mi nemamo ni ostale dane šta radit, firme pozatvarane, u ove nove ne primadu nas u godinama, pa diće čovik neg pod oras. Nije to borme kako bog zapovida, ne mož to vično durat vako, nema ni vokšovanja ko do sad, kadgod malo malo pa nediljom kako izbiranje, nije to bilo ni tako loše, ode čovik malo prid dom, izdivani se sa svitom, jedan će za ovog, drugi za onog, borme se po kadgod i pokrvamo, al opet se ubije vrime. Sad ne vridi ni vokšovat, što kaže Pera oni se svakako opet udivane pa mu dođe na isto, dis bijo nigdi, štas radijo, ništa, opet došli na vlast isti. Jeto na priliku cilo selo kod nas bilo za to da ne bude isti predsednik sela, a ono okreni obrni opet on. Lipo čovik prominijo stranku kugod golub koter i gazdu pa opet sijo u istu futelju. Pa sad ti gledaj kad dođe ponovo kako izbiranje kome ćeš uzet pa iskat potpis, s pravom će te taj lipo poslat digod i kajst da si ga privarijo i naobečavo, a vlada opet kogod iz bilog svita ko nemade ni veze sa selom nit u njem stoji, dobro je moj pokojni Đeno kazo da se ja manim pulitike jel ću ostat gladan, da je obećanje ludim radovanje i sto puta su me privarili a ja jopet kugod tele u šarena vrata, sam sam na se bisan, opet brez posla. Av čeljadi moja ovi što bižidu tamo di se ratuje dospili čak do Ivković šora, ja niki dan duvam gumu na biciglu pa ću ić kod rođe Jose u nadnicu, kad ono jedna grupa od fajin svita ode gori atarom prema Mađžarskoj. Sve se mislim di ćedu kad je tamo prigrađena međa, no doduše i kadgod je bila prigrađena kad su tamo bili Rusi, a moj dida je išo u Kumbaju kupit plavog kamena i nikad ga nisu uvatili. Kod nji plavi kamen bijo fajin jeptiniji, cigurno još nisu tamo izmislili pdv. Baš mi to smišno veli Joso, po onog vika njim bila ograđena međa, jedva su čekali da se uspijedu otarasit gvozdene ograde, a vidi sad, oni sami opravili novu, još niku bodljiviju. Ni ja se ne možem isčudit, ta puštite svit nek ide di oće, izijo vas taj vaš Šengen! Ta kad oni vididu da ni tamo di su krenili ne teku med i mliko, a ne mož se zabadavad živit već triba zapet pa radit, otićedu oni i sami natrag. A pravo da vam kažem i ovi naši mi dosta, sve su se ojili oko usta od fale kako pomažedu azilanima a svoje manjine stalno gančuju, ne dadu nastupe manjinskim kudovima, kečaje prvo manjine s posla a posljednje ji zapošljavaju, di god možedu kočidu i manjinski divan i škulu, a vamo... ma ne vridi ni divanit, ako vako ostane moždar ćemo i mi morat pakovat bućur pa natrag od kaleg su nam didovi došli. Ne fali borme puno, sve mi već ovo dojadilo, ajd zbogom čeljadi moja.

BAĆ IVIN ŠTODIR

Slabo se više divani

Nikoliko dana potli kirbaja starija i njezin deran ošli, obadvoj moru radit. Mlađa ošla malo ko jedne druge u goste, pa bać Iva i njegova ope ostali sami, ko dvi tuge. A kako jim samo bilo lipo ti nekoliko dana što su bili zajedno zastalom. Za kirbaj zvali na ručak i budućega kuma Matu. Ništa jim posto ko najveći rod. Malo jim ga žo što je sam, malo ga volju što je taki kaki je, pa ka dojde, uvik donese radost u njevu kuću. Na ručak došo drage volje, dono i bocu rakije i burence piva, neće jim ni kazat

Piše: Ivan Andrašić

di je i kako nabavijo. Samo se škobi i veli da se malo podsitu kako su kadgoda jedva čekali kirbaj, pa da piju piva iz krigli, a potli otidu na korzu, pa malo šacuju divojke. Al eto, njega život rano odvuko na drugi kraj svita, pa osto i brez korze i brez divojaka. Ručak jim prošo u veselju i šalama, a najviše bockali bać Ivu, ko tribo bi mu već kogod počot čupkat brkove i tako. Potli ručka cure ošle oprat sude, kažu da se mater ne kica, a muški ostali zastalom popit još jednu kriglu i malo podivanit. Mata je naprosto uživo. Kolikogod je davno ošo i kolikogod je orco po svitu, materincki divan nika da ni zaboravijo. Evo i sad, misec dana kako je došo, po divanu ne mož opazit da je kudgoda i išo. I divani nako starovircki, kako se u njevomu selu divanilo u vrime ka se kredo na put. Bać Iva je samo izdanijo. Na njegovu veliku žalost, taj njemu tako dragi divan se u poslidnje vrime gubi. »Dica ga više nemu di ni naučit, jel su ga se odrekli i njevi dade i matere, pa se više ni doma ne divani ko prija. Doduše, više ni neznu sist pa se izdivanit, ko da je naš divan kužan. Sad imadu ta vražja sokočala i telefone, pa samo kucku i tako se u svemu sporazumu brez riči«, veli bać Iva i nalje jim još po kriglu, nako sa puno pene, ko kadgoda za kirbaj. »Pa dobro kume, a kako se onda mladi divanu međ sobom? Pa ne mož, vada i curu najt i dicu stvorit priko sokočala i telefoma?«, veli Mata kroz glasni smij i dlanom otare penu sa brkova. »Pa eto, kume, kako. Ka kogod otide u varoš u škulu, jel tražit kruva, prvi put ka dojde u selo, već zaboravijo divanit ko prija, to mu nako prosto, paorcki, pa sad ko da se sti di što je tako i on prija divanijo. A i učitelji u naše škole su napravili svoje. Ako bi koje naše dite počelo divanit, oma bi ga ismijavali što je jako prost, a ako bi štogoda natrukovalo po našem, oma kec ko kuća. Danas, ako se koja cura udade u kuću ko njevi, oma zaboravi na svoj materincki divan, a ako se njeva cura udade u kuću ko naši, oma cila kuća počme divanit ko oni. Kogod o naši stane i podivani š kimgod o njevi, oma zaboravi svoje i trudi se da se po divanu ni ne primeti da su naši. A evo i naš kum Tuna, otkako su se priko partije on i njegova zaposlili u državne službe, u njeve kuće se divani gospocki, ne mož čut ni riči našega«, veli bać Iva i nikaka sina mu pride priko očiju.

28. kolovoza 2015.

MISLI POZNATIH

- **Lee:** Potreba za radom na sebi prestaje tek sa smrću.
- **Adler:** Čovjek zna više nego što razumije da zna.
- **Horacije:** Znanje bez edukacije je naoružana nepravda.

KVIZ

Tito Strozzi

- Koje godine i gdje se rodio hrvatski glumac i redatelj?
- Gdje je stekao visoku naobrazbu?
- Po kojim će glumačkim izvedbama ostati zauvijek upamćen?
- Od koje godine je postao stalnim članom zagrebačkog HNK?
- Koji su neki od filmova u kojima je glumio?
- Što je pokrenuo na Radio Zagrebu?
- Koje godine je pokrenuta kazališna nagrada koja nosi njegovo ime?
- Kada i gdje je umro Tito Strozzi?

Umrro je 23. ožujka 1970. godine u Zagrebu.
1993. godine.
Brojne djelje emitije.
Brišem i sudim, U lavljem kavezu, Dvorovi i samoci.
Od 1919. godine.
Po kreaćijama Kriježinih likova.
Na filozofskom fakultetu i Akademiji za glumačku umjetnost u Beču.
Rodio se 14. listopada 1892. godine u Zagrebu.

FOTO KUTAK

Naša piramida!

VICEVI

Žali se Ivica prijatelju:

- Moja žena zna kuhati, ali ne želi ući u kuhinju.
- Moja ti opet ne izlazi iz kuhinje, a ne zna ništa skuhati – odgovori mu prijatelj.

Pita učiteljica Pericu:

- Ako ti ja dam dva zeca, a Josip još dva. Koliko ćeš imati zečeva?
- Imat ću ih pet!
- Kako pet?
- Pa lijepo. Imam već jednog doma! - odgovori mališan

NOGOMET

Poraz Bačke 1901

NOVA PAZOVA – Nogometaši najstarijeg kluba u državi zabilježili su poraz na gostovanju kod *Radničkog* (1:2) i nakon dva odigrana kola u Srpskoj ligi skupina Vojvodina nalaze se na 12. mjestu s jednim osvojenim bodom. Prilikom za prvu pobjedu *Bačka 1901* imat će u subotu 29. kolovoza na svom stadionu protiv Vršca. Susret počinje u 16.30 sati.

Domaći kiks

TAVANKUT – *Zadrugar* iz Srpskog Miletica odnio je minimalnom pobjedom (2:1) sva tri boda iz Tavankuta, ostavivši domaćine na pretposljednem mjestu tablice Bačke lige. U trećem kolu, u subotu 29. kolovoza, *Tavankut* gostuje kod *Poleta* u Sivcu.

Start Međuopćinske lige Sombor – Apatin – Kula – Odžaci

SONTA – U novom prvenstvu Međuopćinske nogometne lige Sombor – Apatin – Kula – Odžaci igrat će i momčadi *Dinama* iz Sonte i *Dunava* iz Monoštora. Dinamovci na svom terenu startaju protiv *Jedinstva 1947* iz Koluta, dok Monoštorci dočekuju *Crvenku*. Oba susreta se igraju u nedjelju 30. kolovoza s početkom od 16.30 sati.

Golubice izvukle Wolfsburg

SUBOTICA – Nogometašice ŽNK *Spartak* nisu imale previše sreće na ždrijebu ženske Lige prvaka jer su izvukle jedne od najtežih mogućih protivnica, ekipu njemačkog šampiona *Wolfsburg*. Prvi susret će »Golubice« igrati u Novom Sadu 8. listopada, a uzvrat je tjedan dana kasnije u Njemačkoj.

Memorijalni turnir Lojzija Korponaić - Joka

ĐURĐIN - NK Đurđin bio je organizator VIII. Memorijalni turnira *Lojzija Korponaić - Joka*. Na turniru je sudjelovalo šest ekipa u dvije starosne kategorije. U konkurenciji pionira natjecale su se ekipe ŽNK *Đurđin*, NK *Đurđin* i *FC Bacsalmás*. Najbolja je bila domaća ekipa NK *Đurđin* koja je u finalu svladala goste iz Mađarske, *FC Bacsalmás* s 2:0. U konkurenciji petlića sudjelovali su NK *Đurđin*, NK *Bačka* (Pačir) i ŽNK *Đurđin*. Najbolji su bili mali nogometaši Bačke iz Pačira, slaveći u finalu pobjedu protiv NK *Đurđin* s 2:1.

ODBOJKA

Juniorska odbojkaška Balkanijada

SUBOTICA – Ovoga tjedna Subotica je domaćin ženske juniorske Balkanijade u odbojki na kojoj pored domaće selekcije Srbije sudjeluju još i: Rumunjska, Moldavija, BiH, Bugarska, Turska i Crna Gora. Finalni susret planiran je za subotu 29. kolovoza u 18 sati.

VESLANJE

Salašari na maratonu čikli

VUKOVAR–Veslačka ekipa HKUD–a *Vladimir Nazor* iz Sombora *Salašari somborski* sudjelovala je, 22. kolovoza, na IV. Maratonu čikli Vukovar–Ilok i u konkurenciji devet ekipa osvojila treće mjesto. Dionicu od Vukovara do Iloka, dugu 36 kilometara, izveslali su za tri sata i 18 minuta. Somborski veslači kažu da su uvjeti za veslanje bili dobri i dodaju da su zadovoljni plasmanom, jer su kući donijeli medalje i pokal. Salašarima somborskim ovo je bilo treće sudjelovanje na ovoj utrci koju organiziraju udruge *Šarengradsko* i *Šarengrad i Dunavska čikla* Ilok.

Predaha za veslače nema jer će šestog rujna sudjelovati na *Šikljadi* veslačkom dvoboju kupskih čamacu u Sisku.

Z. V.

DIZANJE UTEGA

Kup Subotice

SUBOTICA – Natjecatelji kluba dizača utega *Spartak* najuspješnija su momčad na 30. međunarodnom Kupu Subotice održanom prošloga vikenda u gradskoj Dvorani sportova. Pored ekipnog naslova, **Ervin Rožnjik** je pobjednik i u pojedinačnom konkurenciji. Subotički turnir je predstavljao dio priprema za Europsko prvenstvo za juniore i mlađe siniore koje će biti sredinom listopada u Litvaniji.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, Odsjek za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, na osnovu članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Sl. glasnik RS br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVJEŠTENJE O PODNESENOM ZAHTJEVU ZA ODLUČIVANJE O POTREBI PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Nositelj projekta DOO ZA UPRAVLJANJE SLOBODNOM ZONOM - SUBOTICA Subotica, Batinska br. 94 podnio je putem ovlaštenog lica *SUPPORT* DOO Subotica, Petra Drapšina br. 1, dana 25.8.2015. godine pod brojem IV-08-501-283/2015, Zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš projekta: *Dogradnja proizvodnog objekta*, na katastarskoj parceli 33928/18 KO Donji Grad, Subotica (46.079905°, 19.634190°).

Uvid u podatke, obavještenja i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se izvršiti u prostorijama Odsjeka za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj (Trg Slobode 1, Gradska kuća, II. kat, soba 226).

Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u roku od deset dana od dana objavljivanja ovog obavještenja mogu dostaviti mišljenja o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na životni okoliš, osobno ili poštom na gore navedenu adresu, ili elektronski na adresu zivotnasredina@subotica.rs.

STEFAN KLECIN, KARATIST IZ SONTI

Ovogodišnji učenik generacije OŠ *Ivan Goran Kovačić* u Sonti, svestrani sportaš, petnaestogodišnjak **Stefan Klecin** broji posljednje dane ljetnoga odmora prije polaska u I. razred gimnazije *Nikola Tesla* u Apatinu. Stefan za sada ne zna za neuspjehe. Vrijednim učenjem borio se i izborio za najbolje ocjene, kazališni je glumac-amater, autor je jednog dramskog teksta koji je već u izvedbi, a drugi je u pripremi, i uspješan je sportaš. Osim što je već pet godina član KK *Kumite* u Sonti, prvotimac je RK *Sonta*. I što mu je najbitnije, omiljen je među vršnjacima, ali i među starijima.

DVIJE LJUBAVI U SPORTU

U sportu je svestran. Na školskim natjecanjima boje svoje OŠ *Ivan Goran Kovačić* branio je u svim sportovima. Dakako, bio je vrlo uspješan. Po vlastitom izboru prvi sport mu je karate, a upražnjava ga od svoje desete godine u KK *Kumite* u Sonti. Za pet godina treniranja dohvatio je ono što mnogi nikada ne dohvate - crni pojas. To samo govori o njegovoj darovitosti, ali i upornosti i posvećenosti sustavnom radu. »S karateom sam počeo slučajno, a vremenom sam ga jako zavolio. Trenirala ga je moja starija sestra, pa sam često s roditeljima boravio na njezinim treninzima i turnirima. To ozračje mi se jako dopalo, slijedom događanja poželio sam odjenuti kimono. Roditelji su udovoljili mojoj želji i upisali me u KK *Kumite*. Trener **Tomislav Matin**, majstor crnog pojasa 4. dan, svojim sustavom rada usadio mi je neku posebnu ljubav prema ovom sportu. Razvio je u meni poseban osjećaj hrabrosti, na neki poseban način postao sam potpuno siguran u sebe. On mi je i veliki uzor. Bit ću zadovoljan ukoliko u karateu postignem samo dio njegovih postignuća. Iako mnogi misle kako je riječ o makljaži, trener nas je naučio da je karate puno više, da je u njemu sadržana cijela životna filozofija. Radio sam uporno, na treninzima sam bio redovit i davao

Upornost prije svega

Stefan Klecin u sredini

Predsjednik i trener KK *Kumite* Tomislav Matin izuzetno je zadovoljan odnosom Stefana Klecina prema karateu, prema trenerima i prema ostalim sportašima, bez obzira na njihovu dob.

»Izuzetno cijenim sportaše poput Stefana Klecina. Od prvog treninga oduševio me je svojim voljnim momentom. Ovaj čimbenik vrlo je bitan za postizanje uspjeha, ne samo u sportu.

Stefan je vrlo radan, svojstveni su mu i red i disciplina, a to su odlike koje moraju krasiti kandidata majstorskog pojasa. Želim mu da majstosko zvanje crnog pojasa 1. dan nosi s ponosom, zaslužio ga je svojom darovitošću, a još više sustavnim radom. Ukoliko mu karate bude na prvom mjestu u životu, predviđam mu i lijepu budućnost u sportu«.

cijeloga sebe. Ovakav rad rezultirao je početkom ljeta osvojenim tehničkim crnim pojasom. To je samo prvi korak, a sad mi predstoji godinu dana maksimalnoga rada, kako bih potvrdio pojas. Na drugom mjestu mi je rukomet«, kaže Stefan. Od prije dvije i pol godine rukomet redovito trenira, a po riječima trenera **Željka Apatinca** darovitošću, ali i voljnim momentom i sustavnim radom na treninzima, zabetonirao je svoju poziciju u prvoj ekipi i već sada iskazao nesumnjive potencijale i za odlazak u jaču rukometnu sredinu od Sonte. »Istina, u rukometu sam za kratko vrijeme puno napredovao, a treneri kažu kako imam odlične tjelesne predispozicije. Na treninge rado odlazim, doživljavam ih kao igru, a volim se natjecati, volim kad smo bar za zgoditak bolji od protivnika. No, prvenstvene utakmice ipak nisu igra. U našoj beton ligi nastupa puno igrača koji su već u petom desetljeću života, puni

su iskustva, a i tjelesno su osjetno jači i puno teži od mene i mojih suigrača. Upravo u tom segmentu mi puno pomaže na treninzima naučena cijela filozofija karatea. Ne nasjedam na njihove provokacije, ne tučem se s njima, nego uspješno izbjegavam tjelesne kontakte, maksimalno koristeći svoju brzinu i refleks«, kaže Stefan.

PERSPEKTIVE

Sve dok mu obveze u školi budu dopuštale, Stefan namjerava upražnjavati oba sporta koja su mu duboko u srcu. »Prvo, najbitniji su moji planovi glede daljnega školovanja. Upisao sam gimnaziju *Nikola Tesla* u Apatinu, kasnije namjeravam na studij tehničkih znanosti, smjer robotika, a alternativa mi je DIF. Imam sreću živjeti u vrlo složnoj obitelji, u kojoj oduvijek imam punu podršku za svoje odluke. Tako i sada kažu da za četiri godine u gimnaziju imam

vremena odvagati sve mogućnosti i donijeti najbolju odluku. Bliska budućnost će biti i presudna za moje upražnjavanje sporta. Ukoliko budem prinuđen birati, prioritet ću dati karateu. U narednih godinu dana namjeravam žestoko raditi, kako bih ovjerio crni pojas. I u rukometu imam više mogućnosti. Već ove godine bilo je kontakata s ljudima iz RK *Apatin*, koji je puno jača sredina i u kojem se radi puno kvalitetnije i ozbiljnije nego u Sonti. Kako sam se namjeravao od svega dobro odmoriti i od rujna na svim poljima krenuti punom snagom, ta kombinacija će biti aktualna kroz godinu dana. Do tada ću trenirati i igrati u Sonti, mislim da će mi još jedna sezona kaljenja u beton-ligi biti vrlo dragocjena. Ukoliko dogodne i odem u RK *Apatin*, nadam se da će mi u novom klubu omogućiti da na dvoju registraciju nastupam i za moj dosadašnji klub«.

Ivan Andrašić

Stotinu djece u **Etno kampu** u Subotici